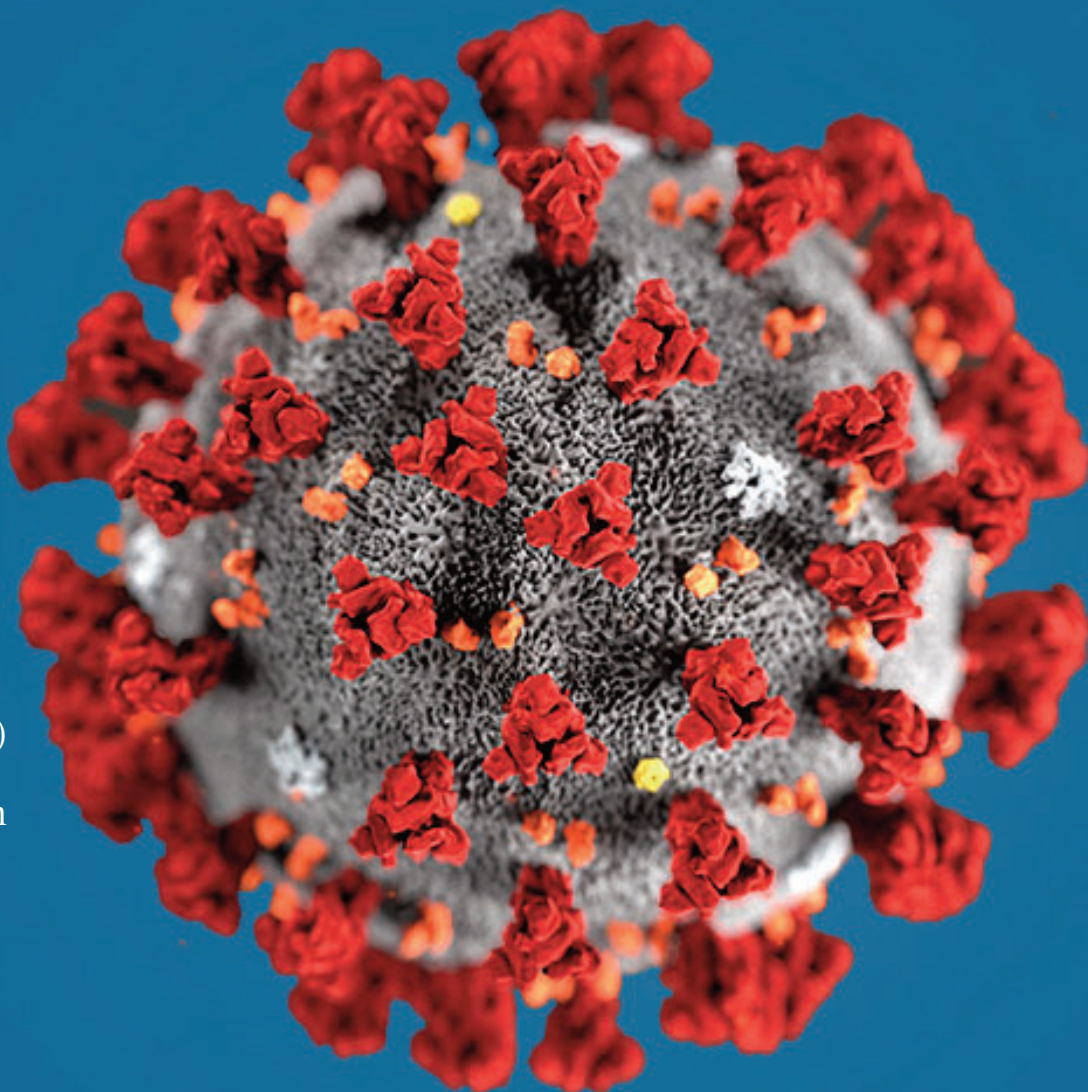

V Italiji v torek, 25. februarja, beležimo 7 mrtvih in 283 okuženih (212 Lombardija, 38 Veneto, Emilia 23, 3 Piemont, 3 Lazio, 3 Toskana, 1 Sicilija). Italija je tako na tretjem mestu žalostne lestvice okuženih, pred Japonsko (159). Na drugem mestu je Južna Koreja (833), na prvem pa seveda Kitajska (77.152 okuženih in 2593 mrtvih). Ostale prizadete evropske države so za zdaj Nemčija (16), Francija (12), Španija (2), Belgija (1), Avstrija (2) in Hrvaška (1). Na Kitajskem so v karanteni cela mesta, po podatkih nad 70 milijonov izoliranih. V Italiji pa je v karanteni približno 50.000 prebivalcev desetih občin pokrajine Lodi in občanov mesta Vo' v Venetu.

Koronavirusi so skupina virusov iz družine koronavirusov (Coronaviridae), ki povzročajo bolezn pri ljudeh in živalih. Pri ljudeh koronavirusi povzročajo okužbe dihal, ki so običajno blage, lahko pa so tudi hude, celo smrtne. Za preprečevanje ali zdravljenje okužb s koronavirusi ni na voljo odobrenih zdravil ali cepiv. Koronavirus iz Vuhana so poimenovali 2019-nCoV, pri nas ga imenujejo Covid-19.

Virus

Držimo se navodil in preverjenih podatkov!

Deželna vlada Furlanije Julijske krajine je pred dnevi prosila rimsko vlado, da bi zaradi bližine z Venetom tudi v naši deželi lahko izvajali preventivne ukrepe za zaježitev okužb s koronavirusom, ki je prisoten na italijanskih tleh, še posebej v Lombardiji in Venetu. Tako je ta teden, vse do in vključno s 1. marcem, naša dežela v posebnem stanju; šole, univerze, javne dvorane, muzeji, gledališča so zaprti; življenje se nam je spremenilo. Še posebej smo s presenečenjem sprejeli dejstvo, da tudi verskih obredov ne bo, maš in cerkvenih obredov torej ni, cerkve so sicer odprte, a prepovedano je druženje v večjih skupinah, zato so bili pri nas odpovedani tudi pustni sprevodi in vsi množični dogodki na prostem in seveda v zaprtih prostorih. Medtem ko to pišemo, v torek, 25. februarja, ob 12.30, v naši deželi ni nobenega okuženega s koronavirusom, nekaj ljudi je v karanteni, ki traja 14 dni, deželna vlada pa se skrbno pripravlja na morebiten izbruh epidemije tudi pri nas, zato so določili tri kraje, v katere bi pošiljali morebitne obolele, to so Milje, Pasian di Prato in Tricesimo. Pred večjimi bolnišnicami v naši deželi so tudi posebni šotori, v katerih bodo pregledovali morebitne okužene. Guverner naše dežele Fedriga se je minuli ponedeljek sestal z župani naše dežele in jim dal osnovna navodila, kako naj se posamezne občine obnašajo, predvsem pa si vodstvo dežele prizadeva, da bi ohranilo kolikor toliko normalno življenje v naši deželi, zato tudi tesno sodelovanje z bližnjo Slovenijo, kjer tudi pričakujejo prve okužbe.

/ str. 2

Jurij Paljč

NASVETI ZA UMIVANJE ROK

1. Roke najprej dobro splaknemo pod toplo tekočo vodo.

2. Z milom, ki ga naneseemo po celotni površini rok, si drgnemo roke 1 minuto, po vseh predelih.

3. Milo dobro speremo z rok s toplo vodo.

4. S papirnato brisačo za enkratno uporabo si roke obrišemo do suhega. Pipo zapremo s papirnato brisačo in pazimo, da se je z umitimi rokami ne dotaknemo več.

PRAVILNA HIGIENA KAŠLJA

1. Preden zakašljate/ kihnete si pokrijete usta in nos s papirnati robčkom.

Ali

2. Zakašljajte/kihnite v zgornji del rokava.

3. Papirnat robček po vsaki uporabi odvrzite v koš.

4. Po kašljanju/kihnanju si umijte roke z milom ter vodo.

Koper / Slovo od msgr. Franca Boleta, očeta urednika Ognjišča Svetel zgled za vse nas

V petek, 21. februarja, smo se v koprski stolni cerkvi Marijinega vnebovzvetja v velikem številu poslovili od ustanovitelja Ognjišča, velikega primorskega duhovnika msgr. Franca Boleta. O pogrebi nimamo navade reči, da so lepi, saj se čisto človeško žalostno poslavljam, a za pogreb msgr. Franca Boleta lahko mirno zapišemo, da je bil dostojanstven in lep, zaradi vseh prijateljev in znancev, sobratov, sodelavcev in vernikov, ki so se mu prišli že zjutraj poklonit v koprsko stolnico. Doživeta molitev in nenehni prihodi vernikov in prijateljev pokojnega duhovnika in časnika, ki je vedno ohranil optimizem, tudi v najtežjih časih, so bili živ dokaz, kako radi smo imeli g. Boleta.

V imenu našega skromnega uredništva lahko zapišem, da smo ga imeli radi in nas je imel rad, predvsem pa je tudi nam pomagal

vedno, ko smo kaj potrebovali. Vsem mlajšim časnika in duhovnikom je msgr. Franc Boleta lahko svetel zgled tudi danes.

/ str. 16
JUP

Intervju

Občinska odbornica v Sovodnjah ob Soči Alenka Florenin o gradbiščih in javnih delih v vasi

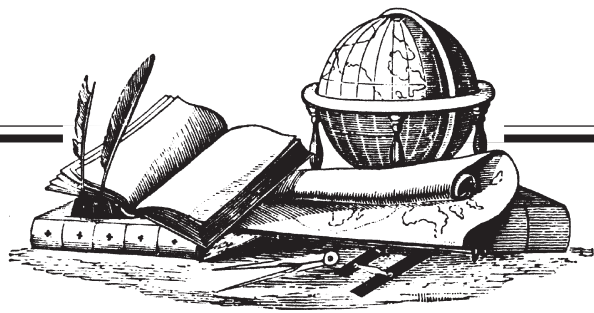
3

Sv. Jakob v Trstu

V Kettejevi dvorani so predstavili brošuro Srečno pot, Piki Jakob! V njej so zbrani spomini in pričevanja o nastanku vrta

11

S 1. strani

Držimo se navodil ...

Videm / Predstavitev novega združenja manjšinskih skupnosti

Nova mreža
"Avtonomija in okolje"

V petek, 21. februarja, so v Vidmu predstavili novo združenje oz. mrežo Autonomie e ambiente (Avtonomije in okolje), ki združuje prvo skupino političnih gibanj od Sicilije do severnih dežel, ki si prizadevajo za drugačno Evropo, bolj naklonjeno manjšinam, bolj decentralizirano in bolj pozorno na okolje. Nova mreža v bistvu predstavlja italijansko kriolo zveze EFA (European Free Alliance - Evropska svobodna zveza), družino avtonomistov in manjšincev, v katero spada tudi stranka Slovenska skupnost, ki je prav tako z veseljem pristopila tudi k temu projektu. "Stranka SSK odločno stopa v nov združevalni načrt v prepričanju, da je treba vsepovsod spodbujati občutljivost za pomen korenin in posebnosti prav vsake regije, pa naj bodo kulturno-jezikovnega, identitetnega ali okoljskega značaja. Posebnosti, ki se med sabo povezujejo in vzajemno spoštujejo, pa so temeljni korak tudi na poti ohranjanja in utrjevanja povezovalja na evropski ravni, kjer igrajo majhne in manjšinske skupnosti prav posebno vlogo", je povedal deželni svetnik in tajnik SSK Igor Gabrovec. Novo mrežo sestavlja 8 političnih sil, poleg SSK še Patto per l'autonomia FVG, Patto per l'autonomia Veneto, Comitato Liberta' Toscana, Movimento Siciliani Liberi, Pro Lombardia Indipendenza, Patrie Furlane in Autonomie Liberte' Participation Ecologie. Zvečer je za javnost potekal zanimiv posvet v dvorani parlamenta videmskega gradu o avtonomijah na področju dela in okolja, na katerem so posegli tajnik Pakta za avtonomijo Massimo Moretuzzo, predsednica EFA Lorena Lopez de Lacalle, podpredsednica Nelida Pogacic in Anne Tomasi ter generalni tajnik Jordi Sole i Ferrando. Pred začetkom sta prisotne pozdravila član

Patrie Furlane Federico Simeoni in tajnik SSK Igor Gabrovec. Simeoni je ganjeno povedal, da se danes začne tkati mreža realnosti, ki so podobne furlanski. Danes se moramo ograditi od državne politike, ki postaja vedno bolj centralistična in nenaklonjena lokalnim avtonomijam, je poudaril Simeoni. Igor Gabrovec, ki je pozdravil prisotne v slovensčini, je spomnil da je SSK prisotna v deželi FJK že od prve zakonodaje, kar dokazuje, da so manjšine in avtonomi-

vodijo močnejše države, namesto da bi delovala kot skupnost in branila pravice vseh državljanov. Evropo je treba ponovno pravično zgraditi. Pred nami so veliki izzivi, kot sta okoljevarstvo in družbena enakopravnost. Ne nazadnje je treba braniti različne kulture, kajti ne smemo pozabiti, da je različnost bogastvo, je dejala predsednica. Prav tako je bil kritičen tudi Jordi Sole i Ferrando, ko je orisal katalonski problem, ki ga vsi dobro poznamo. Tajnik EFA se še zdaj čudi,

kako so nekateri katalonski politiki v zaporu, ne da bi storili nobenega nasilnega dejanja, in kako jim je Evropa pravzaprav obrnila hrbet. O centralizmu hrvaških državnih strank in glavnega mesta Zagreb, ki zane marjajo lokalne relanosti na Hrvaškem, je spregovorila predstavnica Liste za Rijeko Nelida Pogacic. Kolegica na podpredsedniškem mestu EFA in predstavnica stranke Partitu di a Nazione Corsa Anne Tomasi je sklenila posege s podobnim razmišljanjem o francoski vladi in njeni centralni premoči, ki ne priznava narodne skupnosti na Korziki.

Srečanje in novonastala mreža prinašata vsem nam, ki smo pripadniki raznih manjšin, konkretno upanje, da bo iz takih pobud nastala neka trdna podlaga za prihodnje uspehe.

MČ

Novice iz nemškogovorečega sveta

Ali se zgodovina ponavlja?

Volitve deželne vlade v Turingiji so pretresle nemško politiko in javnost kot še nikoli prej. V Turingiji, vzhodni nemški deželi, ki je bila prej del sovjetskega bloka, je pred kratkim na volitvah s kar 31 % glasov zmagala levica. A to ni najpomembnejše, pomembnejše je, da se je s 23 % prebila na drugo mesto skrajno desničarska AfD, s tem pa podvojila rezultat s prejšnjih volitev in demokratsko CDU, ki je dosegla manj kot 22 % glasov, potisnila na tretje mesto. Resnica je, da kljub zmagi nobena stranka ne more vladati, ker nima večine. Predsednica krščanske CDU Annegret Kramp-Karrenbauer, ki bi morala naslediti Merklovi, je povzročila krizo, ker je izstopila iz svoje stranke. Odpovedala se bo kandidaturi za kanclerko in tudi predsed-

stvu stranke. Razlog je bil spor glede možnosti skupnega vladanja z desničarsko AfD (Alternative für Deutschland) ali v koaliciji z levico. Sama Karrenbauerjeva je povedala, da zavrača koalicije in podobne oblike sodelovanja tako z levo stranko, ki ni nikoli bila kritična do DDR - vlade sovjetskega bloka kot z desničarsko AfD. O resnosti razmer za stranko Merklove priča dejstvo, da je Merklova hitro vzela vaje v roke in podala izjavo iz tujine, od koder se na notranjepolitične teme po pravilu ne oglašajo. Olje na ogenj je še vrgel deželni minister Bodo Ramelow, ki je citiral Hitlerjeve stavke iz leta 1933: "Največji uspeh je bil dosežen v Turingiji. Mi smo danes res odločilna stranka. Stranke v Turingiji, ki so prej sestavljale vladno, ne morejo storiti ničesar več brez naše

podpore". In to prav na dan, ko so bili prisotni med razpravljanjem v deželni vladi gostje, preživeli iz koncentracijskega taborišča Buchenwald. Ali se zgodovina ponavlja? Z razliko od Italije je Nemčija vedno priznavala in še vedno priznava svoje napake iz preteklosti ter je vedno odklanjala vsak namig ali kretnjo, ki sta spominjala na nacizem (po zakonu v Nemčiji je predvidena zaporna kazen za take prekrške). Prav zaradi tega pa je imela Nemčija že več desetletij stabilno vladno, ki jo je sestavljala koalicija sredinskih strank, CDU in SPD. Ne nazadnje je Angela Merkel že v tretjem mandatu, ki se bo prihodnje leto končal. Kaj potem? In prav to skrbi nemško kanclerko, saj tudi v Nemčiji politika drsi v skrajnosti.

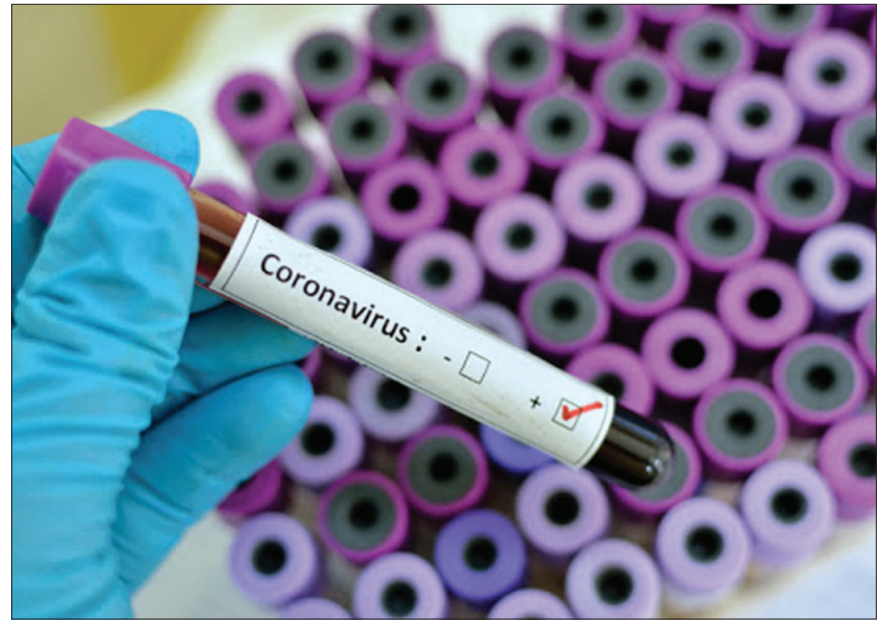
Karlo Nanut

Tam je zasedal tudi svet za nacionalno varnost. V Novi Gorici, kjer je največ italijanskih gostov v tamkajšnjih igralnicah, je župan povedal, da skrbno spremljajo dogajanje v Italiji. Za slovensko vladno je vršilec dolžnosti predsednika vlade

Marjan Šarec povedal, da bi Slovenija lahko tudi zaprla meje, če bi bilo to potrebno. Negotovost je velika, na družbenih omrežjih, ki so danes največji vir informacij in seveda laži, se širijo panične, nepreverjene, izmišljene novice, ki stanje samo še zaostrujejo. Naval na trgovine z jestvinami je bil in je še velik, tudi v obmejnem pasu na slovenski strani državne meje so pokupili ogromno. In naj zdravniki še toliko govorijo o tem, da ni potrebno nositi zaščitnih mask, ljudje so jih vse pokupili, tako v Italiji kot v

Sloveniji. Prav tako so izginila razkužila za roke, pa čeprav je za preventivo čisto dovolj umivanje z milom, maske služijo predvsem zdravstvenim delavcem v stiku z okuženimi. Prav zato je treba ostati mirni, poslušati in poiskati predvsem preverjene

nebogljenih ljudi. Zato se moramo držati navodil, ki nam jih dajejo predvsem vlada, ministrstvo za zdravje, deželna vlada, predvsem pa skrbeti za lastno in drugih higieno. Svetovna zdravstvena organizacija sicer ne govori še o svetovni pandemiji,

in zanesljive novice. Tudi sami zdravniki si niso enotni glede koronavirusa, kar seveda vnaša še dodatno zmedo. Dejstvo pa je, da gre za nevaren virus, ki ob okužbi resno ogrozi življenje predvsem starejših, bolnih,

opozarja pa, da bi v kratkem lahko prišlo do nje. Da ima to pogubne in uničevalne vplive na gospodarstvo, trgovino, turizem, ni potrebno poudarjati. In na naše življenje seveda, ki se je zelo spremenilo.

Oprostilna sodba Francu Kukoviči

Narodni svet koroških Slovencev se je vedno izražal solidarno do Franca Kukovice, ki se ni strinjal z dejstvom, da njegova domača vas Sele, ki leži v občini Žitara vas, ni bila na seznamu krajev z dvojezičnimi napisi. Na krajevno tablo je poleg nemškega napisa Sielach nalepil še napis v slovensčini Sele.

Deželno sodišče v Celovcu je 86-letnega upokojenega ravnatelja dokončno oprostilo obtožb poškodovanja družbene lastnine. "Vsi se veselimo s Kukovico, saj se je zadeva vlekla že od leta 2012 naprej. Seveda pa oprostilna sodba še vedno ne pomeni "pravilnega" konca za kraj Sele", tako je dejal predsednik dr. Valentin Inzko. "Nobeden pa se ne vpraša, kakšna škoda je čez leta nastala deželi Koroški zaradi trde drže občine Žitara vas, ki se dolga leta upira postavitvi malih dvojezičnih tablic". Tudi to dejstvo je treba upoštevati in obljubo v memorandumu iz leta 2011, da na Južnem Koroškem občine lahko same postavljajo male dvojezične napise.

Povejmo na glas

Ko politik opozori na solidarnost

V današnjem času ni prav pogosto, da bi se politik na visokem položaju zavzel za solidarnost kot temeljno družbeno in ne nazadnje osebno vrednoto. Živimo pač v obdobju, nikakor ne lahkem, ko politika postavlja v ospredje povsem drugačne vrednote, ki se mnogim zdijo nesporne in edino koristne, čeprav skrivajo v sebi od solidarnosti skoraj nasproten naboj. Dovolj se je spomniti populističnega prepričanja, ki se ponaša z izjemnim zavzemanjem zgolj za lasten narod in lastno državo, s čimer naj bi se zavihtel do že kar zvišene ljubezni do sonarodnjakov - in nobeni ljubezni ni lahko prepričljivo oporekati. Jasnno pa je, da takšna usmeritev odvrta resnično solidarnost v kot, solidarnost s soslednjimi in drugimi narodi ter tudi navznoter s priseljenci drugih narodnosti, ki jih je v sedanjih prepletenosti v razvitem svetu vse več. Ob tem velja omeniti še eno t. i. vrednoto, na katero politika prisega s tako veliko vnemo, da je z njo že do takšne mere vplivala na javno mnenje, da ji ta niti ne ugovarja. Gre za bombardiranje s podatki, kolikšna je naša ekonomska rast, kakšna je v odnosu do istega meseca lani, kako naj bi se dvigala ali ne dvigala, kako bo naslednje leto in še naslednje leto in kako bodo vsi ti premiki vplivali na povprečni dohodek vsakogar in povsod, ekonomija torej kot najvišje dobro. In tako se v primeru izbruha nevarnega koronavirusa namesto spodbujanja h kar največji zdravstveni solidarnosti nenehno govori o tem, koliko bo prizadeta kitajska ekonomija in

koliko ekonomija vsega sveta. Na srečo je v te splošne razmere, sicer z mislijo na Italijo, enkratno dragoceno in ozaveščujoče posegel predsednik republike Mattarella. Pogreša solidarnost, točno tako, pogreša solidarnost, ki smo jo vede ali nevede odrinili v kot, še več, o dobrih namenih in sočutnem odnosu do sočloveka je slišati vedno več izjav, polnih ironije. Predsednik odgovarja, da skrb za skupno dobro ni nekašna sladkobno dobrotništvo, kot se mu mnogi posmehujejo. Nasprotno, vsi bi se morali dosti močnejše zavzeti prav za skupno dobro in solidarnost, ki omogočata družbeni razvoj. "Družba svobodnih in enakih, a brez solidarnosti, bi bila sterilna družba in na koncu tudi brez enakosti in svobode". To pa še ni vse. "Pomagati vsem v nevarnosti, v stiskah, odpravljati razloge za trpljenje, zavzeti se za kulturo in znanost, za zaščito okolja, za upoštevanje zakonov, vse to so oblike solidarnosti in znamenje poguma, da smo solidarni v odnosu do posameznih oseb in družbe v celoti". Res čudovite misli, res svetla spodbuda, pravzaprav najzlahtnejše možno poslanstvo politika in politike. Kaj pa bi končno imeli, ko bi imeli vse, kar imamo, in še več, kaj bi imeli, ko ne bi bili deležni solidarnosti, ko bi bili naši odnosi z bližnjimi in drugimi hladni, ko ne bi bili drugih veseli in drugi ne bili veseli nas, ko se za nas nihče ne bi zanimal in mi za nikogar, ko bi živeli le zase in bi bili sami, kaj bi imeli? Kaj bi imeli?

Janez Povše

POGOVOR Alenka Florenin

Potrebni sta strpnost in potrpežljivost - vsa javna dela so usmerjena v urbanistični razvoj občine

Marca se bodo na Prvomajski ulici v Sovodnjah ob Soči začela gradbena dela. O predvidenih delih, novih šolskih poslopijih, načrtih za prihodnost in težavah v sovodnjski občini smo se pogovorili z odbornico in nekdanjo županjo Alenko Florenin.

Naši bralci vas poznajo kot dolgoletno županjo občine Sovodnje ob Soči, vaše delo pa se ni končalo z županskim mandatom, saj ste odbornica za javna dela, okolje, šolstvo in skrbite tudi za upravljanje občinske knjižnice. Kako to, da ste se odločili za nadaljevanje aktivnega dela v občinski upravi?

Zaradi osebnih razlogov sem se odločila, da po dveh mandatih opustim županovanje. Kljub temu sem si želela nadaljevati delo oz. opravljati določene funkcije, saj smo na občini v desetih letih mojega županovanja doživljali popolno in dramatično finančno stagnacijo in šele proti koncu drugega mandata smo začeli pridobivati finančna sredstva, čeprav smo že prej vedno sodelovali na vseh razpisih. V določenem kronološkem sledenju se je nabralo veliko potrebnih javnih del in zdelo se mi je škoda svoje delo opustiti. V dogovoru z županom in na željo tehničnega urada sem se tako odločila, da bom delo nadaljevala in da bomo na občini tako obdržali določeno kontinuiteto, kar se tiče opravljanja javnih del, in peljali naprej projekte, za katere smo si dolgo let prizadevali, da bi jih uresničili.

Kakšno je trenutno stanje javnih del v občini?

Stanje del je kompleksno, saj smo po pridobitvi finančnih sredstev začeli odpirati vse gradbene postopke. To je privedlo do tega, da bomo imeli v naslednjih letih na vsem območju in še posebno v Sovodnjah veliko odprtih gradbišč. Govorimo o šolskih stavbah, cestni infrastrukturi, pločnikih, telovadnici ... V prejšnjih letih smo z občinskimi sredstvi naredili vse to, kar se je dalo, zdaj pa imamo možnost, da lahko uresničimo večje projekte in izpolnimo potrebe občinskega območja. Postopek uresničitve projektov vsekakor zahteva, da javna dela začnemo in končamo v točno določenem časovnem roku - denarja ne moremo prenašati naprej, slediti moramo časovnici, drugače bi morali finančna sredstva vračati in vprašanje je, ali bi jih ponovno pridobili. Potrebni sta torej velika resnost in doslednost pri izvajanju tako postopkov kot samih del. V tem smislu sem žet kot županja apelirala na strpnost in potrpežljivost.

Postavili bodo cevi za kanalizacijo. Bo glavna cesta, Prvomajska ulica, popolnoma zaprta ali bo postala le enosmerna, kot je bilo predvideno v začetku?

V fazi priprav na to gradbišče ni bila nikoli postavljena hipoteza, da bi lahko bila v obdobju gradbenih del Prvomajska ulica popolnoma zaprta za prehod vozil. Načrtovalci in podjetje so vedno trdili, da bo uveden izmenični enosmerni promet. Ob raziskovanju cestišča pa so ugotovili, da imajo glavna cesta in stranske ulice zelo veliko količino napeljav, katerih resnična lega se ne ujema s tisto načrtano na načrtih. Pod-

jet je realno stanje ugotovilo po javnem srečanju, ki smo ga občinski upravitelji imeli z občani januarja 2019 (delo na gradbiščih se je začelo decembra leta 2018), natančneje junija lani, in nam sporočilo, da dejansko ni druge možnosti, kot da bodo cevi na glavni cesti speljali po sredini cestišča. Z našim velikim obžalovanjem bo torej v času gradbenih del onemogočen prehod vozil po glavni cesti, medtem ko bodo pešci in kolesarji lahko šli mimo. Uspelo nam je, da smo dela preložili na marec, saj bi se morala predvidoma začeti že septembra lani, to pa bi povzročilo hujše nevarnosti tako staršem, ki med šolskim letom vozijo otroke v šolo, kot občanom, ki se poslužujejo javnih prevoznih sredstev, in društvom. Dela bodo tako potekala vsaj za polovico obdobja med poletnimi meseci. Najprej pa smo morali urediti ulico Štraldalta, saj je bil ta pogoj, ki ga je postavilo avtobusno podjetje APT, in nasploh bodo vsi obvozi zadevali prav to prometnico. Ko bo gradbeno podjetje končalo dela na Štraldalti, predvidoma do 2. marca, bo lahko odprlo novo gradbišče na Prvomajski - odredba določa 9. marec kot datum začetka del. Dne 2. marca bomo imeli javno srečanje, na katerem bomo občanom nudili vse potrebne informacije o stanju del in o alternativnih poteh.

Ali bo kanalizacija speljana tudi po manjših zaselkih sovodnjske občine? Kaj pa plinovod?

Kanalizacija je po načrtu predvidena za ves nižinski del, vrh ni vključen v ta projekt, saj je celotno kraško področje na Goriškem izvzeto iz te prve faze. Predhodno je že obstajala v Gabrjah, na Peči in v Rupi. V teh zaselkih je bilo potrebno kanalizacijo posodobiti in povezati v celoten kanalizacijski sistem. Plinovod pa ostaja odprto vprašanje, sicer vedno aktualno, saj se moramo občine, podobno kot za odpadke in vodo, opreti na neko vodilno občino, ki je zadolžena za pripravo razpisov in izvajanje postopkov. Za uresničenje plinovoda je trenutno še pristojna občina Gorica, ki pa se v vseh teh letih ni lotila zahtevne naloge. Naša občina je zainteresirana za dograditev plinovoda, saj je - z občino Tržič - edina, ki ima najboljše pogoje za dopolnitev omrežja. Rešitev vidimo v tem, da vodilno vlogo prevzame neka že ostoječa družba "in house".

Kdaj predvidevate, da bodo ceste in pločniki dokončani? Ali bodo ponovno asfaltirali tudi stranske ulice?

Pločnike bo zadolženo podjetje, Ici Coop iz Ronk, gradilo istočasno z gradbenimi deli za kanalizacijo na Prvomajski. Vse ulice, ki se jih je dotaknilo gradbišče, bodo ob koncu na novo asfaltirane, dela pa naj bi trajala šest mesecev.

Začela se je gradnja prvega odseka kolesarske poti. Kod bo tekla steza in koliko časa bodo potekala gradbena dela?

Kolesarsko stezo uresničujemo na desni strani nekdanje pokrajinske ceste (če gledamo iz Sovodnje proti Štandrežu), in sicer s podjetjem Merluzzi Roberto. V načrtu imamo povezati kolesarsko stezo, ki se zdaj konča v industrijski coni na ozemlju goriške

občine, s Škrljami, torej z vasjo. Gradimo jo po odsekih, saj njena gradnja zahteva zelo veliko denarja (govorimo o 700-800 evrih za meter steze). Prvi krajši odsek bo dokončan v mesecu marcu, že v tej prvi fazi pa napeljujemo podlago za naknadno ureditev razsvetljave na celotnem odseku. Gradbena dela za izgradnjo prvega odseka kolesarske steze so

Foto Kat

vredna 50 tisoč evrov, ki jih je zagotovilo ministrstvo za gospodarski razvoj; za nadaljevanje del občinska uprava pričakuje še dodatnih 50 tisoč evrov. V zvezi z mobilnostjo občinska uprava pripravljata sicer dva pomembna načrta: prometni plan, ki bo nudil sodobne rešitve na podlagi obstoječe cestne infrastrukture, in t. i. biciplan, ki na podlagi zakonodaje in uradnih smernic določa razvoj mreže kolesarskih poti.

Kako bi pomirila lastnike dejavnosti, gostilne, lekarne in pekarnice, ki jim bo zaprtje ceste nedvomno povzročilo najhujše skrbi?

Razumem in sprejemam seveda, da so lastniki raznih dejavnosti na Prvomajski ulici v skrbeh, saj smo vsi ljudje v stiski pred novostmi in nepričakovanimi dogodki. Kot uprava smo pogнали vse vzvode, ki so v naši pristojnosti. Dosegli smo preložitve del in to, da bo glavnina del potekala v poletnih mesecih, prav zato, da bi to prineslo čim manj nevarnosti. Pozanimala sem se tudi na deželni odborništvi in drugih ustanovah glede eventualnih prispevkov oz. odškodnin za morebiten upad zaslužka, ki bi ga lahko utrpeli lastniki dejavnosti, a so mi potrdili, da teh možnosti ni, saj bodo te dejavnosti med drugim ali z ene ali z druge strani popolnoma dosegljive, kar bodo potrjevale tudi table na cestah. Najbolje se mi zdi, da počakamo, da dela stečejo; sproti bomo ugotavljali, koliko je ta sprememba okrnila življenjske navade občanov, ter iskali primerne rešitve.

V načrtu je tudi izgradnja novega šolskega poslopija. Kje bo stala nova šola? Bo to pravo šolsko središče, v katerem bo imel sedež tudi občinski vrtec?

Zgradili bomo dve ločeni stavbi za šolo in vrtec: vrtec bo na območju za Kulturnim domom Jožef Češut, šola pa po krožišču levo nasproti parka. Pločniki in nekaj parkirnih mest so že v fazi

gradnje, saj spadajo v sklop del na Štraldalti. V začetku smo mislili združiti vrtec in šolo v isto poslopije, odločili pa smo se za dve ločeni stavbi, tako da bo lahko vsaka imela svoj prostor za zunanje dejavnosti. V vrtcu bo pridolna tudi kuhinja, šola pa bo imela na razpolago menzo oz. jedilnico, ki bo potrebna v primeru, da bosta v prihodnosti uvede-

Društvo Vipava se trudi za pridobivanje javnih sredstev, piše prošnje in redno sodeluje na razpisih, namenjenih društvom. Ravno je dospela novica, da bo prejelo sredstva, s katerimi bo poskrbelo za ograjo in postavitev zaščitnih oblog na stebrih - upravitelji društva se za vsako odločitev posvetujejo z nami oz. s pristojnimi občinskimi uradi. Predvidena je tudi obnova plošče, saj občina podpira razvoj športnih in drugih dejavnosti na Peči, pri čemer je primernost plošč pogoj za pridobitev potrebnih avtorizacij za tekmovanja in turnirje, poiskati pa moramo primerna finančna sredstva.

Kaj pa glede občinske stavbe?

Za korenito obnovo občinske stavbe, ki je zgodovinska in torej zaščitena, ni predvidenih razpisov ne finančnih sredstev v takem obsegu, ki bi bil potreben za naše županstvo. Po sklopih izvajamo najnujnejša popravila. Obstaja sicer možnost, da se bodo nekateri občinski uradi v prihodnje preselili v opuščeno šolsko stavbo ali vrtec, prednost pa imajo vsekakor šolske stavbe in športni objekti.

Kolikšna bo celotna finančna naložba?

Za vsa navedena javna dela na območju občine Sovodnje ob Soči, h katerim je treba prišteti še energetske sanacije šole na Vrhu in manjša popravila, je celotna finančna naložba vredna nekaj manj kot 6 milijonov evrov. Zajetnega posega bo deležna tudi telovadnica, in sicer v vrednosti 500 tisoč evrov. Ravno te dni smo prejeli odlok s strani Dežele FJK, ki nam narača, da moramo začeti dela že v letošnjem letu. Po odobritvi proračuna se bomo torej lotili načrtovanja. Poseg bo zadeval energetske sanacije stavbe, izolacije strehe in zidov, ogrevalno napravo in okna.

Ljudi še vedno skrbi tudi odlagališče na Malnišču ...

Rešitev problema na Malnišču bi zahtevala milijone evrov in odlagališče je zasebna last, tako da občina trenutno sploh ne more zaprositi za finančna sredstva za očiščenje območja. Sredstva so predvidena za javne uprave, ki so lastnice odlagališč, naša občina je tako uspešno poskrbela za očiščenje marsikaterega drugega manjšega odlagališča. Odlagališče je trenutno zavarovano, ni nevarno in njegovo stanje redno nadziramo. Dežela je sicer lani pred volitvami obljubila konkretne posege, na katere še čakamo.

Prebivalci Peči se v poletnih mesecih soočajo z izredno množično prisotnostjo muh. Ali bodo v zaselku v kratkem res zgradili novo konjušnico? Razmere se bodo tedaj verjetno še poslabšale ...

Prvo, kar bi rekla, je to, da živimo na podeželju, kjer so vedno obstajale kmetijske dejavnosti in kjer lahko po obstoječi zakonodaji nastanejo tudi nove. Zelo neprijetno mi je, da nam ni uspelo oz. da pristojnim službam ni uspelo odkriti izvora tega neljubega pojava in torej tudi vzročne povezave med muhami in kmetijskimi obrati, ki pa so vsekakor redno pod nadzorom zdravstvenih subjektov. Glede drugega dela vprašanja predlog, ki ni bil še uradno predložen, je preselitev dejavnosti z mesta, kjer je zdaj (ob

Tudi kotalkališče na Peči ni v najboljšem stanju. Ali načrtujete njegovo obnovo?

V slabem stanju je predvsem betonska plošča kotalkališča.

Rešitev problema na Malnišču bi zahtevala milijone evrov in odlagališče je zasebna last, tako da občina trenutno sploh ne more zaprositi za finančna sredstva za očiščenje območja. Sredstva so predvidena za javne uprave, ki so lastnice odlagališč, naša občina je tako uspešno poskrbela za očiščenje marsikaterega drugega manjšega odlagališča. Odlagališče je trenutno zavarovano, ni nevarno in njegovo stanje redno nadziramo. Dežela je sicer lani pred volitvami obljubila konkretne posege, na katere še čakamo.

Kaj pa glede občinske stavbe?

Za korenito obnovo občinske stavbe, ki je zgodovinska in torej zaščitena, ni predvidenih razpisov ne finančnih sredstev v takem obsegu, ki bi bil potreben za naše županstvo. Po sklopih izvajamo najnujnejša popravila. Obstaja sicer možnost, da se bodo nekateri občinski uradi v prihodnje preselili v opuščeno šolsko stavbo ali vrtec, prednost pa imajo vsekakor šolske stavbe in športni objekti.

Kolikšna bo celotna finančna naložba?

Za vsa navedena javna dela na območju občine Sovodnje ob Soči, h katerim je treba prišteti še energetske sanacije šole na Vrhu in manjša popravila, je celotna finančna naložba vredna nekaj manj kot 6 milijonov evrov. Zajetnega posega bo deležna tudi telovadnica, in sicer v vrednosti 500 tisoč evrov. Ravno te dni smo prejeli odlok s strani Dežele FJK, ki nam narača, da moramo začeti dela že v letošnjem letu. Po odobritvi proračuna se bomo torej lotili načrtovanja. Poseg bo zadeval energetske sanacije stavbe, izolacije strehe in zidov, ogrevalno napravo in okna.

Ljudi še vedno skrbi tudi odlagališče na Malnišču ...

Rešitev problema na Malnišču bi zahtevala milijone evrov in odlagališče je zasebna last, tako da občina trenutno sploh ne more zaprositi za finančna sredstva za očiščenje območja. Sredstva so predvidena za javne uprave, ki so lastnice odlagališč, naša občina je tako uspešno poskrbela za očiščenje marsikaterega drugega manjšega odlagališča. Odlagališče je trenutno zavarovano, ni nevarno in njegovo stanje redno nadziramo. Dežela je sicer lani pred volitvami obljubila konkretne posege, na katere še čakamo.

Prebivalci Peči se v poletnih mesecih soočajo z izredno množično prisotnostjo muh. Ali bodo v zaselku v kratkem res zgradili novo konjušnico? Razmere se bodo tedaj verjetno še poslabšale ...

Prvo, kar bi rekla, je to, da živimo na podeželju, kjer so vedno obstajale kmetijske dejavnosti in kjer lahko po obstoječi zakonodaji nastanejo tudi nove. Zelo neprijetno mi je, da nam ni uspelo oz. da pristojnim službam ni uspelo odkriti izvora tega neljubega pojava in torej tudi vzročne povezave med muhami in kmetijskimi obrati, ki pa so vsekakor redno pod nadzorom zdravstvenih subjektov. Glede drugega dela vprašanja predlog, ki ni bil še uradno predložen, je preselitev dejavnosti z mesta, kjer je zdaj (ob

pokopališču na Peči, v najemu) na spodnji del Štraldalte. Ne gre za konjušnico, a za manjši jahalni center, kjer bi izvajali dejavnosti v rekreacijske in turistične, a tudi zdravstvene namene (hipoterapija), prirejali pa bi tudi pobude za najmlajše. To so informacije, ki sem jih dobila v času županovanja. Ponavljam pa, da na občini ni še nobene prošnje. Lastnika obrača se poklicno ukvarjata s čisto drugimi zadevami, tako da bi to dejavnost izvajala popolnoma ljubiteljsko in iz ljubezni do konj. Pobuda kot taka se mi zdi zanimiva in koristna, saj bi se lahko navezala na turistične ponudnike na Krasu in ustvarila mrežo dejavnosti. Ne verjamem, da bi se težave z muhami lahko poslabšale, čeprav ponavljam, skrajni čas je, da ugotovimo izvor tega pojava, predvsem pa, da ugotovimo način, kako ukrepati.

Kako si občinska uprava zamislija celoten urbanistični razvoj Sovodnje?

Vsa trenutna in prihodnja javna dela so usmerjena v urbanistični razvoj občine. V sami vasi Sovodnje nimamo velikega manevrskega prostora, saj ima vas svoje specifične značilnosti, npr. za gradnjo šole in vrtec nismo imeli drugih možnosti, druge zemlje na razpolago. Sovodnje so v utesnjeni legi med Krasom, Vipavo, Sočo - naravnimi pregradami in umetnimi infrastrukturami, kot so železnica, avtocesta in letališče. Veliko je tudi zaščitnih travnatih površin. Trenutno pa nimamo potrebe po novih zasebnih stavbah. Ravno obratno - veliko je praznih hiš, predvsem v starih jedrih. Naš namen je, da spodbudimo njihovo obnovo in da ovrednotimo vaška jedra v vseh vaseh, kar smo izpostavili med smernicami prostorskega načrta. Med pobožnimi željami je obnova Gase v Sovodnjah, pa tudi ureditev trga pred cerkvijo na Peči, v Rupi, v Gabrjah, ovrednotenje nekaterih koticov na Vrhu, oživitve starih poti med zaselki in še marsikaj.

Ste na splošno zadovoljni z doslej opravljenim delom?

Kljub finančni stiski, ki sem jo omenila v prvem odgovoru, sem bila tudi s svojim delom v času svojega županovanja zadovoljna, z županom Piskom in celotno občinsko upravo pa smo v tem mandatu nastavili tako zajeten in zahteven načrt, da je napor precejšen, česar se sicer veselimo, saj pomeni, da se območje in skupnost v tem trenutku razvijata in posodabljata. Živimo torej v obdobju pomembnih izzivov. Osebe v naših občinskih uradih je motivirano, delavno in Paolo Nonino, odgovorni v tehničnem uradu, ki sledi vsem javnim delom, je izredno sposobna oseba.

Za konec: kakšno sporočilo bi rada dala Sovodnjcem?

Rada bi, da bi se vsi občani zavedali izrednega potenciala našega območja. Naši ljudje so angažirani, iznajdljivi, delavni, zato bi si v vasi želeli živahnejšega življenja na kulturnem, družbenem in ekonomskem področju. Vsi bi morali poznati in ceniti pomen, ki ga ima katerakoli dejavnost v vasi. Večjo vlogo morajo pridobiti pobude posameznikov, ki lahko na občini vedno dobijo pripravljene in pozitivno razpoloženega sogovornika.

Katja Ferletič

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2020 (2. del)

Domoljubje, dejavna ljubezen do domovine

Prejšnjo nedeljo smo vam želeli položiti na srce odgovornost za celotno stanje v širši skupnosti našega naroda in države. V današnjem evangeliju pa Jezus zahteva, da iz svoje ljubezni in dobrohotnosti ne izključujemo nikogar, celo sovražnikov ne. To nas spet opozarja, kako pogubno je vsako izključevanje drugih, ker niso "naši". Država uničuje sebe, če nekatere državljanke izključuje iz sodelovanja za skupno dobro.

Z izrazom "skupno dobro" mislimo na vse ugodne pogoje, ki jih potrebujemo, da razvijamo sposobnosti ter postajamo vedno bolj srečni in izpopolnjeni ljudje. Skupno dobro ne pomeni, da nam država "na krožniku" prinaša čim več ugodnosti. To bi ne bilo "dobro". Država nam samo pomaga, da si lažje pomagamo sami; da postanemo ustvarjalni, iznajdljivi in delavni, kajti k naši sreči sodi tudi to, da smo lahko sami svoje

mo, kdo smo, od kod prihajamo in kaj moramo tudi v prihodnosti biti in ostati. Zrel človek se veseli svojega življenja, je ponosen in vzravn, sebe sprejema in pričakuje, da ga sprejemajo in spoštujejo drugi. K tej spoštovanja vredni vrednosti spada tudi njegova vera. Enako velja za njegovo pripadnost narodu in državi, katere državljan je. Ne samo da to pričakovanje nikakor ni pretirano, ampak je celo nujno potrebno, da v zdravi narodni samozavesti in ponosu vzgajamo tudi mlade rodove. Posebno pa se domoljubje nanaša na lastno kulturo. Z besedo "kultura" ne mislimo samo na umetniško ustvarjalnost, ampak na vse duhovne značilnosti, zaradi katerih smo to, kar smo, in so torej bistvene za našo identiteto. Brez identitete je človek razklana osebnost, zato brez nje ni nihče, kdor je zrela osebnost. Gre samo za to, ali bomo ohranili identiteto, ki nam je bila položena v zibelko, ali pa se

stava. Če bi bil ta poljski papež Slovenec, bi lahko izrekel iste besede, saj se moramo tudi mi za svoj obstoj zahvaliti svoji kulturi. Domoljubje nam torej narekuje odgovornost za kulturno identiteto, kar je toliko lažje, odkar imamo svojo suvereno državo.

Pravo domoljubje je nujno potrebno za naš obstoj. Obstali bomo, če bomo še naprej spoštovali in uresničevali vse tiste vrednote, ki so jih spoštovali naši predniki, in s tem najbolj prepričljivo dokazali, da to ohranja narod pri življenju.

Najprej gre za življenje v resnici in pristnosti, v zvestobi obči človeški naravi, ki določa, da smo eni moški in drugi ženske, zato na različnosti in zakonski zvezi oblikujemo zdravo in rodovito družinsko življenje, ljubezen do otrok brez razvajanja in budno skrb za njihovo dobro vzgojo. Starši se ne morejo odreči odgovornosti zanj. Jamči jim jo celo ustava. Sveti staršev po šolah

sreče kovač. Skupno dobro zato ni samo materialni "standard", ampak tudi kakovost naših odnosov, pravična pravna ureditev in varnost, vzgoja novih rodov, ki nam zagotavljajo prihodnost, ter duhovna omika, vera in kreposti, ki osmišljajo naše življenje. Za to skupno dobro smo odgovorni.

Odgovornost za skupno dobro je del našega domoljubja. Z izrazom domoljubje označujemo dejavno ljubezen do domovine. To ni samo čustvena navezanost na našo preteklost in njena izročila. Sicer je lepo, če radi prepevamo narodne pesmi, obiskujemo lepote naše dežele in se ponosno trkamo na prsi zaradi vsega, s čimer se kot državljanji Slovenije lahko pohvalimo. A to še zdaleč ni dovolj, saj domoljubje zahteva veliko več.

Najprej moramo zavrniti očitek nacionalizma. O nacionalizmu lahko govorimo le, če kdo ošabno in podcenjevalno prezira pripadnike drugih narodov, česar pa domoljubni človek ne dela. Še manj smemo blatiti domoljubje kot fašizem. Pravico imamo, da terjamo spoštovanje zase in za svoj narod, in dolžnost, da to, kar pričakujemo, da drugi storijo nam, storimo tudi mi drugim (prim. Mt 7,12). Domoljubna čustva so častna, in kdor ne spoštuje sebe in svojega naroda, tudi drugih ne bo znal prav spoštovati.

Domoljubje ni nič drugega kakor povsem upravičena in potrebna narodna zavest, ko ve-

bomo prelevili v nekaj drugega, pravzaprav v ponaredek nekoga drugega, ki pa bo vedno ostal samo – ponaredek.

Kultura se začne z materinščino, ki zato zasluži naše spoštovanje in skrbno rabo. Nadalje sodi k temu vse, kar je bilo značilno in dragoceno za naše prednike in kar so požrtvovalno zgradili, gojili in negovali. Za večino naših prednikov je k temu spadala tudi katoliška vera s svojimi praznovanji, bogoslužjem in številnimi cerkvami, ne nazadnje pa tudi naša lepa narava, na katero smo upravičeno ponosni.

Ko je papež sv. Janez Pavel II. leta 1980 v Parizu obiskal sedež Organizacije združenih narodov za kulturo UNESCO, je močno poudaril pomen narodne kulture. S ponosom je pokazal na zgled svojih poljskih rojakov, ko je članom skupščine rekel: "Sem sin naroda, ki je v zgodovini zelo veliko preostal. Njegovi sosede so ga večkrat obsodili na smrt, pa je kljub temu preživel in ostal zvest sebi. Ohranil je svojo identiteto in je kljub tujim delitvam in zasledbam ohranil svojo narodno suverenost. Pri tem se ni opiral na izvore fizične moči, ampak samo na svojo kulturo. Ta kultura se je v tem primeru izkazala za večjo moč kot vse druge moči. Kar tu govorim v zvezi s pravico, ki jo ima narod do osnove svoje kulture in njene prihodnosti, torej ni odmev kakega "nacionalizma", temveč gre vedno za trdno prvino človeškega izku-

obstajajo prav zato, da lahko spremljajo, kako šola vzgaja njihove otroke, saj oni ostajajo prvi vzgojitelji in imajo pravico, da šola spoštuje njihovo vzgojo v veri in moralni. To lahko včasih zahteva nekaj poguma in odločnosti, a v tem življenju ne gre nobena stvar zlahka. Tudi tukaj lahko rečemo: "Korajža velja!"

Za prihodnost krščanske kulture med nami so izjemnega pomena katoliške šole, od vrtca do visokih šol. Zato se krščansko domoljubje kaže tudi v tem, koliko smo jih pripravljeno podpirati in skrbeti za njihov razvoj. Naša prihodnost je usodno povezana z zdravim in naravnim družinskim življenjem. Mnogi danes družino omalovažujejo ali jo celo zavračajo kot obliko oblasti in medsebojnega podrejanja. Cerkev jo ponosno brani kot Božjo ustanovo in od svojih vernikov pričakuje, da bodo sklepali zakonske zveze in na njih gradili trdne družine. Podobno velja za spoštovanje človeškega življenja od naravnega spočetja do naravne smrti.

Vse to nam narekuje naša vera v Boga, ki je Oče svojega od mrtvih vstalega Sina in je zato "Bog živih in ne mrtvih" (Lk 20,38). Zato je zvestoba naši veri tako pomembna. Pomagala nam bo, da ohranimo svoje osebno in narodno dostojanstvo. Želimo, da jo v postnem času, ki je pred nami, še poglobite in utrdite ter se tako pripravite na vesele in srečne velikonočne praznike.

Misel na 1. postno nedeljo Puščavski podvig za naše odnose

Že smo zakorakali v postni čas, ki se vselej odpre z našim Gospodom v puščavi, kar je prva pomembna zadeva, potem pa seveda še hudičeve skušnjave. Post je milostni čas, dan človeku, da se res umakne in odmakne od vsega, kar dela sicer, da se posveti življenju. To je sestavljeno iz treh vrst odnosov do Boga, do bližnjega in do samega sebe. Na voljo imamo zlasti dve orodji, da bi se posvetili odnosu do Boga in samih sebe, ker je čas posvečen Bogu tudi čas, ki ga pravzaprav posvetimo samim sebi, čeprav ne povsem, a do tega še pridemo. Vsekakor je potreben odmik in umik, a tudi neki notranji vpogled in uvid, zato pa orodji molitve in posta. Krščanska asketika je prvi od dveh obrazov duhovne teologije, kjer drugega predstavlja mistika, je pa sicer to zelo konkretno prizadevanje, da bi sodelovali z Božjo milostjo, torej s tem, da bi nam lahko bili naklonjeni Božji darovi, ki so darovi Sv. Duha. Tako namreč Gospod pravi, da bo Oče naklonil prav Sv. Duha vsem tistim, ki ga bodo prosili (Lk 11,13), da bi potem s pomočjo teh duhovnih darov lahko s svojim sodelovanjem obrodili duhovne sadove, kar nam pojasnjuje, če ponovimo, sv. Pavel v 5. poglavju Pisma Galačanom. Odmik nam je vedno potreben in je stvar naše volje in odločitve, ki je odločitev in umik v tišino, da bi lahko doživeli tihoto ali bi nam ta bila naklonjena kot milostni dar.

postno duhovno branje. Po eni strani gotovo gre za odpoved vsakdanjemu hrupu, da bi se morda za nekaj časa v dnevu napotili v "kamrico našega srca", če rečemo s Cankarjem, da bi tako ne srečali samo Boga, ki bi se nam nekako

razodel in nam spregovoril po svoji tihoti, temveč da bi se tako srečali tudi sami s seboj. Spoznanje samega sebe je namreč pomembno tudi v splošnem oziru, kakor nam pričajo že stari Grki, recimo konkretno Platon. Skušnjave nam po drugi strani govorijo ne samo o notranjem boju, v smislu samo bojev v naši duši, v naši notranjosti, kakor je, recimo, menil sv. Ciprijan, da je šlo, ko je komentiral ta odlomek, temveč o tem, da je hudič tiste vrste premetene, ki nas skuša čisto zunanje, v smislu naših čustev, čutov, želja in podobnega, pretentati, da bi šli po napačni poti oz. se sploh ne bi spustili na raven naše duše, se s tem sploh ne bi ukvarjali. Želi, da ljudje današnjega časa vse svoje moči usmerijo v svoje želje, ne da

bi mislili na svoje dejanske potrebe, ki se navadno ne skladajo z našimi človeškimi željami. V vsem navalu reklam, podobno in drugega je namreč zelo težko preusmeriti svoje razmišljanje k temu, kar nam je v življenju, tako ali drugače, torej duhovno in stvarno, resnično potrebno, in ali se naše želje, po drugi strani, skladajo z našimi potrebami. Kaj res potrebujemo, nam je Bog dal v našo notranjost, a se je treba potruditi. Ne moremo pa tega storiti sami, temveč potrebujemo Božjo

pomoč. Prav zato, ko govorimo o molitvi, ne gre samo za neko osebno ali skupinsko molitev, temveč je tu mišljeno tudi bolj pogosto oz. redno poseganje po sredstvih Božje milosti, ki so sveti zakramenti, zlasti tista dva, ki ju lahko pogosteje prejemo, in prav je, da to

v tem času res delamo, to pa sta zakrament spovedi in svete evharistije. Post seveda pomeni, da nam ne vladajo želje, ampak mi vladamo njim, podobno pa velja tudi za čute in čustva. Tretja stvar, ki je pomembna, je ta, da si vzamemo v dnevu tudi dovolj časa za primerno in pravšnje razvedrilje, kot predah od dela in molitve. Miloščina, kot tretje primerno orodje, pomeni rezultat naših odpovedi, ki se daruje, kot prava ljubezen, našemu bližnjemu. Ne pozabimo na hierarhijo ljubezni, kjer smo prvo in največjo pozornost dolžni tistim, ki so nam najbližji, potem pa gre v koncentričnih krogih naprej – središče vsega je, kot pravi spet sv. Pavel, Jezus Kristus.

Andrej Vončina

ZAKAJ PRAV JEZUS? (104)

PRIMOŽ KREČIČ

Učitelj nove morale

Zlasti pri 'tretji raziskavi' Svetega pisma so primerjali starozavezni in novozavezni pogled na moralno. Prišli so do spoznanja, da Jezus ni odpravil postave in starozavezne moralne nauka, ampak ga je dopolnil s tem, da mu je dal novega duha (Mt 5, 17-20). V 'Govoru na gori' je postavil središčne poudarke tega nauka.

Povedal je, da se mora pravičnost njegovih učencev razlikovati od pravičnosti farizejev, ki je bila pogosto le zunanja in polna hinavščine (Mt 5, 21). V svojem moralnem učenju je pogosto uporabljal način nasprotij. Poudaril je pomen zapovedi in postave, obenem pa naglasil svojo avtoriteto: 'Jaz pa vam pravim'. Povedal je, da prešuštuje, kdor poželjivo gleda žensko, prav tako je gledal na ločitev, krivo priseganje in maščevanje. Pri ljubezni do bližnjega je poudaril, da ne sme biti samo do nekaterih in ne sme poznati mej. Treba je ljubiti vse ljudi, tudi tujce in sovražnike.

Postava je zaupala človeka njegovim močem in ga spodbujala, da se je pri tem trudil do skrajnosti. Evangelij postavlja človeka pred Božji dar in ga vabi, da iz njega črpa moč za svoje moralno delovanje in obnašanje (Jeremias). V tem pomenu je zapoved ljubezni izvirno jedro Jezusovega moralnega učenja. Ker je Bog ljubezen, more človek živeti v ritmu njegove ljubezni na vseh ravneh svojega delovanja ter mišljenja. Jezus je to poudaril v pogovoru s pismoukom (Mr 12, 28-34). Zanj je bila pomembna nerazdružljiva povezava med ljubeznijo do Boga in do bližnjega. V teh dveh zapovedih so zaobjete vse moralne zahteve (Mt 22, 10). Primer skrbi za človeka v stiski je prikazan v priliki o usmiljenem Samarijanu (Lk 10,25-37). Jezus je pokazal, da v ubogem človeku v stiski srečamo njega (Mt 25).

V Govoru na gori je izpostavljena zahteva po odpuščanju, ki je prav tako sestavni del človekove nemoči v ljubezni. Tu potrebuje Božjo pomoč in ljubezen, tudi sovražnikov ni mogoče ljubiti brez

predhodne Božje ljubezni. Ne nazadnje bomo sojeni s takšno sodbo, s kakršno smo sodili druge ljudi (Mt 7,1). Ob vsem tem je Jezus želel, da bi njegovo učenje prenesli v prakso življenja, na vse ravni. Tako bodo njegovi učenci pokazali, da se je v njih zgodilo srečanje z njim in njegovim življenjskim darom (Jeremias 72).

Pomembni vidik Jezusovega moralnega učenja se nanaša na odnos med bogastvom in uboštvom. V ozadju je soočenje z globokim egoizmom, ki si prekomerno prisvaja dobrine, medtem ko drugi živijo v pomanjkanju in na robu preživetja. Zelo značilen primer bogatega mladeniča kaže na Jezusovo povabilo k svobodi od navezanosti na materialne dobrine (Mt 19, 21). Tudi učencem je rekel, da morajo zapustiti vse, kar jih ovira pri hoji za njim. Bogastvo more postati malik in ovira za srečanje z živim Bogom (Mr 10,25). Nihče ne more služiti dvema gospodarjema: Bogu in maliku. Za kristjane je uboštvo bolj kot znamenje askeze in odpovedi izraz resnične ljubezni, da z dobrinami služimo bratom, ki so v pomanjkanju. Zemlja pripada vsem, zato moramo deliti dobrine in biti pri tem navdse iznajdljivi.

Jezusov odnos do zemeljskih stvarnosti je bil podoben kot do bogastva. Politično se ni udeleževal, med apostoli je imel nekatere, ki so bili blizu skupine gorečevalec (zelotov), ki si je prizadevala za

osvoboditev izpod rimskih okupatorjev. Čeprav se Jezus ni zanimal za konkretno politiko, je spregovoril o principih delovanja v družbi. Izpostavil je spoštovanje ubogih, branjenje šibkih, varovanje vdov in tujev. Jasno se je postavil proti kopicenju bogastva in uživanja, ki izhaja iz tega (Lk 12, 15). Ni se želel vmešavati v spore med ljudmi. Videl je socialne razlike med njimi, zelo so ga bolele, kakor tudi vsako zlorabljanje oblasti (Mr 10,42-45). Ko so ga vprašali glede plačevanja davkov, je rekel: "Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je Božjega!" (Mr 12, 17) Treba je dati državi, kar ji gre, vendar pa ne malikovati njene moči. Veliki principi pravičnosti in ljubezni morajo vladati nad vsem.

Bohinjski tedni (2)

Predvojna tribuna demokratične akademske mladine

Janez Fabjan, teolog in duhovni voditelj zarjanov, je v predavanju *Svoboda Cerkev in svoboda v Cerkvi odprl za takratne razmere v slovenskem katoliškem občestvu, a tudi današnjem, enega ključnih problemov. Svoboda Cerkev ni v njenem političnem delovanju, pač pa v graditvi Božjega kraljestva, je izhodišče njegove kritike slovenskega katoliškega integrizma. Ni v duhu evangelija povezovati določen politični sistem in teorijo z naukom in delovanjem Cerkev. "Kdor hoče z božjo avtoriteto kriti človeške ali časovne smernice, kdor hoče svojo avtoriteto istiti z božjo, se hote ali nehote približuje integrizmu", je bila jasna njegova beseda. Opozoril je, da se svoboda kristjana uresničuje mimo individualizma in mimo integrizma, uresničuje jo celovita osebnost, ki izhaja iz zavesti pavlinske teologije, da nas je za svobodo osvobodil Kristus. Svoboda v Cerkvi je svoboda iz evangelija. Edinost Cerkev temelji na priznanju raznolikosti, svobode in širokosti.*

France Vodnik je v predavanju *Slovenstvo in katoličanstvo* osvetlil dilemo med religiozno in narodno pripadnostjo, ki je živa v slovenskem prostoru od Mahničevih razmišljanj, ki so povzročila ločitev duhov, ki se še vedno živa med nami.

Nujno je razjasniti razmerje med narodnostjo in ideologijo, ker je enačenje v preteklosti rodilo narodni razkol in je ta miselnost še vedno zakoreninjena med mnogimi razumniki tako katoliškega kot liberalnega tabora. "Idejna orientacija je stvar prepričanja, pripadnost narodu danost". Zato poudarja, da je zmota zanikati narodnost zaradi verstva in enaka zmota istiti verstvo in narodnost. Zavzel se je za novo sintezo slovenstva, ki bo demokratično, pluralno in enotno v zavezanosti jeziku ter kulturi, ki ga imenuje "svet avtonomnih vrednot".

Teolog Stanko Cajnkar je v nagovoru *Katoliška obnova med nami* podal svoj pogled na prenovu katolištva na Slovenskem po vzoru Guardianijeve vizije prenove evropskega krščanstva. Cajnkar se je kot profesor verouka na Ptujski gimnaziji in kot eden prvih sledilcev Guardianijevega prenovitvenega gibanja pri nas zavedal, da je prenova krščanske miselnosti posebno pri mladih pogoj za vsenarodno delovanje za obrambo slovenstva. Opozoril je, da sta dialog in širina v sprejemanju drugačnosti najpotrebnejša drža v času, ko je narodni obstoj na preizkušnji. Poudarjal je, da pomeni krščansko živeti in pričevati ravnati se po evangeliju, odprto in strpno do vseh. Avtoritarno oznanje-

vanje in oblastniška drža, kar je bila značilnost predvojne slovenskega katolicizma, sta v nasprotju z duhom evangelija.

Teolog in jezikoslovec Jakob Šolar se je v predavanju *Slovenski kulturni problem* lotil problematike, ki jo je obravnaval Josip Vidmar v takrat še vedno odmevnem spisu *Kulturni problem slovenstva*. A se je osredotočil na takratni zgo-

dovinski položaj slovenskega naroda. Osnovna misel njegovega referata je bila, da se temeljni problem slovenstva suče okrog narodnega obstoja: kako zdržati svojo narodno in kulturno in jezikovno samostojnost. Andrej Gosar je imel eno osrednjih predavanj, in ker je bil tudi najbolj upoštevan teoretik in mislec, je pritegnil po pričevanju udeležencev tudi ustrezno pozornost.

Njegova tema *Osnovna narodno gospodarska in socialna vprašanja Slovenije* je bila aktualna tudi zaradi izhodišča, govoril je deklarativno z državotvornega stališča. (Zaradi aktualnosti bosta Gosarjevo predavanje in gospodarsko-socialna teorija podana posebej v naslednjem prispevku.)

Zgodovinar Bogo Grafenauer je podal svoje misli v referatu

Slovensko vprašanje definicije o narodu in slovenskem posebej. Njegova definicija naroda je personalistična in s tem stvarnejša od idealistične (Vidmar) ali marksistične (Kardelj). Narod mu je kulturna, gospodarska in politična skupnost, ki je subjekt samobitnosti, je "oseba" v razmerju do drugih narodov. Iz tega sledi, da smo Slovenci samobiten narod in imamo zato pra-

vico ter dolžnost, da se kot narod ohranimo in razvijamo. Narod ne more ostati omejen le na kulturno življenje, ampak mora razvijati tudi samostojno gospodarsko in politično življenje. S tega izhodišča je razvil tudi geopolitično vizijo slovenske umeščenosti v Evropo. Slovenija mora postati avtonomna narodna država, ki bo srednjeevropsko usmerjena. Zavzel se je tudi za zvezo malih evropskih narodov. Tako jasen in odločen program mu je narekoval položaj malih narodov spričo vojaške agresije nemškega nacizma in italijanskega fašizma (kapitulacija Čehoslovaške republike in Albanije). Ugotavljal je, da Slovenci nimamo trdne zgodovinske zavesti o narodnem obstoju, da politično nismo dozoreli in da nas zato hromi ideološka razklanost. In poudaril, da smo za svojo prihodnost odgovorni sami.

Franc Saleški Finžgar je s pisateljskim žarom v nagovoru *Slovenska narodna svoboda in njena vrednost* razgrnil svoje življenjske izkušnje v borbi za slovensko samobitnost in samozavest tako v času habsburške monarhije kot v Kraljevini Jugoslaviji. Pravnik Josip Kržišnik, po rodu Korosec, pa je s predavanjem *Naša narodna obramba* osvetlil za tisti čas najbolj pereče vprašanje o obrambi naroda,

ko je uradna slovenska politika že iskala možnosti za kvizlinško podreditev nemškemu rajhu po vzoru na Slovaško. Ob popolnem umanjkanju vojaško obrambne volje se je osredotočil na osebno držo obrambe slovenstva. To je videl v osebni narodni zavesti in pokončni držbi, ki sta osnova za pripravljenost izpostaviti se za obrambo narodove svobode tudi z vojaškim uporom. Predvojna slovenska demokracija je bila farsa. Izživljala se je v ideoloških sporih in se podrejala jugoslovanskemu unitarizmu. Kljub zavesti, da se pripravlja vojna svetovnih razsežnosti in da bodo mali evropski narodi klonili pod jarmom nacifašistične okupacije, ni imela volje ne sposobnosti, da bi mobilizirala narod za obrambo. V luči teh dejstev je Bohinjski seminar 1939 izjemno intelektualno dejanje. Dokazuje, da so krščanski socialci imeli jasno politično zavest, intelektualni potencial in voljo, da bi kot avtonomen politični subjekt lahko prevzeli boj za obrambo Slovenije. To dokazuje tudi njihova pobuda levim političnim silam za ustanovitev skupne ljudske fronte jeseni 1939, tudi KP Slovenije, ki pa je povabilo zavrnila. Žal takratna oblast Krščanskim socialcem ni dovolila ustanovitve politične stranke.

Peter Kovačič Peršin

Kako uporabiti cerkvena poslopja? Prazna župnišča

Iznenadilo me je pismo, ki mi ga je poslal mlad zakonski par s prošnjo, ali bi se kje dobilo kakšno župnišče v najem za bivanje družine, ki je prišla iz Anglije. Pozanimal sem se levo in desno in prišel do zelo zanimive ugotovitve.

V Sloveniji običajno nepremičnine, sem spadajo tudi hiše, lastniki prodajajo, verjetno zato, ker si želijo čim prej se otresti vseh tistih skrbi, ki so povezane s stroški vzdrževanja objektov. V naše okolje pa prihajajo tudi ljudje, ki bodo tu živeli določen čas in niso zainteresirani za nakup, ampak le za najem. Sem ne spada samo diplomatsko

osebje, ampak tudi drugi, ki sicer ne želijo ostati pri nas (službene in druge obveznosti). Zanimiv je primer mladega para, ki v Ljubljani ali okolici ne dobi primerne hiše za najem. Kjerkoli se je oglašil, povsod je ponudba: "Prodaja"! Možno se je razpisal v angleškem dnevniku in zanimivo predstavlja našo slovensko miselnost – o lastnini in tudi o naših vrednotah. Seveda je zapis pisan z njegovim pogledom in se razlikuje od našega.

Pred seboj imam naša slovenska prazna župnišča, o katerih se govori, da jih mislijo prodati. So primeri, ko so jih že prodali, so

pa tudi primeri, ko se o tem dogovarjajo z novimi lastniki. Res je, da s soupravami župnij ostajajo župnišča prazna in nastaja vprašanje, kaj z njimi. So pa tudi ideje, o katerih bi se splačalo razmišljati. Ko je župnišče prazno, ali bi se mogoče ne dalo dobiti eno ali več oseb, ki bi lahko dnevno ali vsaj nekajkrat na teden v tej stavbi imele skupno molitev? Cerkev je velika, pozimi mrzla, v župnišču pa so sobe, ki bi se dale ogrevati z minimalnimi stroški. Starejši bi se zbirali ob molitvi ali pa se samo družili in bi s tem stavba zaživele, obenem pa ostala v župnijski lasti.

V nekaterih škofijah razmišljajo o dnevnem centru za starejše. Še posebej na vaseh, kjer so velikokrat starejši med tednom zelo osamljeni, bi bil takšen center več kot dobrodošel. Potrebno je imeti le nekaj več organizacijske sposobnosti in center bi zaživel.

Dnevno bivanje bi lahko popestrili z raznimi dejavnostmi, celo hrano bi se dalo od kod dostavljati. Tako bi tamkajšnji starejši imeli skupni prostor, ne bi bili osamljeni in zapuščeni, pa še oskrbljeni z redno prehrano. Obstaja tudi možnost, da se kdo vseli in ima cerkveni ključ, pa se predhodno dogovori, kakšna je njegova vloga v župniji. Prav tako se dobijo ljudje iz mesta, ki si želijo za kakšen dan na deželo, pa bi se dogovorili za najem za nekaj časa in bi jim služilo za vikend.

Idej je veliko, samo prožni bi morali biti. Preden se prodajo župnišča, pa bi morali tudi razmišljati: zgradili so jih naši predniki, marsikje v veliki revščini. Res v vasi ni več duhovnika, je pa ostala odgovornost do vseh, ki so pred nami bivali v tem kraju.

Ambrož Kodelja

Assisi / Posebna ponudba katoliškega časnikarskega združenja UCSI O etiki in dolžnosti časnikarjev pa še o preverjanju resnice

Od 14. do 16. februarja je v Assisiju potekala "Sola Assisi", posebna pobuda katoliškega združenja UCSI (Unione cattolica stampa Italiana), ki privablja lepo število mladih časnikarjev, publicistov in medijskih operaterjev v mesto s posebnim duhovnim žarom, saj je to kraj, v ka-

veliko govora je bilo o etiki in dolžnosti časnikarja, kar se v Italiji zdaj premalo upošteva. Lep del časnikarjev ne preverja novic, o katerih pišejo, oz. resnice in virov. V politiki poročajo to, kar si želijo izvoljeni, brez vprašanj in poglubitve. Velika težava so tudi naslovi, večkrat so napadalni in izkrivljajo

ugodna. S pomočjo dvoma časnikar lahko ustvari zgodbo, ki je osebna in ne opušča resnice. Tako pridemo do pojma odgovornosti, ki je povezan s svobodo, ki nam jo daje ustava, s poštenostjo, pravičnostjo in spoštovanjem do odnosov z bližnjim. Brez tega časnikar ne dela odgovorno svojega poklica in lah-

terem je deloval sv. Francšek. Ob prihodu v mesto smo se najprej namestili v sobe prenočišča Cittadella in se nato napolnili v središče Assisija, in sicer v občinsko palačo, kjer se je s pozdravi županje Stefanie Proietti, škofa msgr. Domenica Sorrentina in predsednice UCSI Vanie De Luca tudi uradno začela letošnja šola. Na prvem triurnem predavanju sta bila gosta časnikarja dnevnika Avvenire in televizije Rai News 24, Nello Scavo in Roberto Vicaretti.

resnico. Težava je tudi v tem, da časnikarska zbornica že dolgo let ne ukrepa, kot bi bilo treba, ko se njeni člani ne obnašajo, kot bi morali. Problem medijev je že dosegel tako kritično stanje, da bo iz njega zelo težko dobiti izhod. Roberto Vicaretti se je v svojem posegu osredotočil na dva pomembna pojma, na resnico in odgovornost. Resnica je tesno povezana z dvomom, ki nam dopušča, da lahko razpravljamo o tisti resnici, ki je vnaprej prilagodljiva in za nas

ko vpliva negativno na življenje bralcev. V drugem delu je prisotne nagovoril Nello Scavo, časnikar dnevnika Avvenire, ki že leta preiskuje libijsko stvarnost, bolj podrobno migrante, trgovanje z ljudmi, mučenca itd. Med preiskovanji je naletel tudi na dokaze, da se je libijski kriminallec Abd al-Rahman al-Milad leta 2017 srečal z italijanskimi oblastmi.

/str. 12
Matevž Čotar

POSTNI GOVORI NA RADIU TRST A

Na Radiu Trst A se bodo v petek, 28. februarja, začeli Postni govori. Gre za razmišljanja, ki človeku pomagajo, da lahko globlje doživlja smisel tega obdobja cerkvenega leta in priprave na Veliko noč. Letos bo Postne govore pripravil mednarodno priznan filozof, teolog in esejist, pater dr. Edvard Kovač, predavatelj na Teološki fakulteti v Ljubljani, honorarno pa tudi na Filozofski, Zdravstveni in Biotehniški fakulteti v Ljubljani.

Dr. Kovač je doktoriral iz filozofije na pariškem Katoliškem inštitutu, nato pa je leta 1990 opravil še magistriraj iz teologije. V Toulousu je bil profesor filozofije na Filozofski fakulteti Katoliškega inštituta. Kot predavatelj pa sodeluje na Univerzi v Bordeauxu in na raznih mednarodnih simpozijih. Najbolj ga zanimajo vprašanja o etiki, saj je strokovnjak za kulturno antropologijo in sodobno filozofijo. V radijskih oddajah bo dr. Kovač med drugim razmišljal o sporočilu iz Edenskega vrta, o skrivnosti ljubezni, o tem, kaj je v Mojzesovih zapovedih resnično božjega, o simbolu in upanju križa in drugih tematikah, povezanih s postnim časom.

Postni govori bodo na sporedu vsak torek in petek ob 18.45 do velikega petka, 10. aprila 2020.

Za radijsko realizacijo sta poskrbela novinarka Ines Škabar in tonski tehnik Vasja Križmančič.

KCLB: Odprtje razstave ob 60. obletnici ZSKP

“Vsaj še drugih šestdeset let iskrive ustvarjalnosti!”

Da bi primerno obeležila 60. obletnico svojega delovanja, je Zveza slovenske katoliške prosvete priredila fotografsko in dokumentarno razstavo, ki nosi naslov *S spominom nazaj in pogledom naprej 1959-2019*. Na odprtju, ki je bilo v četrtek, 20. februarja, je navzoče predstavnik družtev, ki delujejo pod okriljem ZSKP, in ostale ljubitelje naše, domače slovenske kulture, ki so se množično zbrali v galeriji Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, uvodoma pozdravila predsednica Francka Žgavec. Čisto na začetku je prisotne v dolgoletno in plodno delovanje zveze pospremlilo petje MIPZ Emil Komel, ki je pod taktirko Mateje Černic postregel s skladbami *Lastovica Marija Kogoja*, *Dve snežinki Rada Simonitića* in *Poljske cvetlice Patricke Quaggiata*. Na klavirju je zbor spremljal Armin Čoralčić.

Na odprtju je goriški župan Rodolfo Ziberna pohvalil delovanje ZSKP in spregovoril tudi o skupni kandidaturi Gorice in Nove Gorice za

Evropsko prestolnico kulture 2025: “Hudo bi bilo, če bi razmišljali o naši kandidaturi kot o enkratnem dogodku. V resnici smo že zmagali, kar koli se bo pač zgodilo, saj predstavlja kultura le povod za globlji proces integracije med našima skupnostima, v tem procesu pa ima sloveska manjšina pomembno vlogo

zveze, in otroci, ki se šele začenja vključevati v društva. Zvezi voščim, da bi obstajala vsaj še drugih šestdeset let v znamenju iskrive ustvarjalnosti!” je dodal Gabrovec, ki je nazadnje poudaril tudi pomembno vlogo krščanskih vrednot, ki dajejo delovanju zveze dodatno “predznak civilizacijske-

našim predhodnikom, ustanoviteljem ZSKP, ki so imeli iste ideale in skupne cilje ter verovali v slovensko ljudstvo, in njihovim naslednikom, ki so vztrajali in še naprej gojili, kar je bilo posajeno”. Naslov razstave je tudi vezna nit, ki spremlja razne dogodke, ki so se in se bodo zvrstili ob praznovanju jubileja. Lani ja-

razdeljena v dva sklopa: v spodnjih prostorih galerije KCLB so razstavljeni posnetki, ki prikazujejo delovanje Zveze, v prvem nadstropju pa so na panojih razstavljeni slike in prikazi delovanja društev, včlanjenih v zvezo. Delovanje zveze je razdeljeno po dejavnostih, ki so v letih postale stalnica, in je časov-

in ker si vsakodnevno prizadevajo za rast in razvoj ljubiteljske kulture. Želim si, da bi se ta bogatost tudi v prihodnosti nadaljevala, se razširila ter da bi skupaj še naprej ustvarjali, saj ZSKP, skupaj s svojimi članicami, gradi kulturni mozaik v našem skupnem prostoru”, je povedala predsednica Padovanova, ki se je pristrčno zahvalila sodelavcem in ustanovam, ki podpirajo delovanje ZSKP, Kulturnemu centru Lojze Bratuž za prostor in strokovno pomoč, tiskarni Grafica Goriziana in vsem ostalim, ki so prispevali gradivo za razstavo. Ob koncu je Francka Žgavec pozdravila ustanovnega člana zveze Andreja Kosiča in Damjana Paulina, ki je dvajset let vodil ZSKP in bo letos za svoje neutrudno prizadevanje v kulturi prejel priznanje Kazimir Humar.

združevanja”. Deželni svetnik in deželni tajnik SSK Igor Gabrovec je povedal, da se je praznovanje pomembne obletnice ZSKP začelo že lani, s četrtkovim večerom pa je doseglo višek. “Delovanje zveze in njenih društev na kulturnem in drugih področjih povezuje ljudi vseh starosti. Med nami so ljudje, ki so doživeli ustanovitev

ga značaja”. Svoje pozdrave so poslali tudi goriški prefekt Massimo Marchesello, predsednik Dežele FJK Massimiliano Fedriga in deželni odbornik Pierpaolo Roberti. Pred prisotnimi kulturnimi delavci, predstavniki cerkvene in upravne oblasti je v imenu ZSKP govorila predsednica Francka Padovan: “Če smo tu, gre zahvala

nuarja je bil v nizu Srečan pod lipami večer, namenjen ZSKP, zdaj je na vrsti razstava, jeseni pa bi z glasbenim večerom obeležitev 60-letnice tudi sklenili. Ob visokem jubileju predstavlja zveza svoje delovanje prvič s fotografijami in dokumentarnim gradivom. Razstava obsega gradivo od prvih let delovanja pa do današnjih dni in je

no razporejeno od ustanovitve do današnjih dni. Vseh dogodkov iz praktičnih in prostorskih razlogov ni bilo mogoče prikazati, saj se jih je v 60 letih nabralo veliko, kar je tudi odraz bogatega, plodnega in raznolikega delovanja ZSKP in njenih članic. “Ob tej priložnosti bi rada pohvalila članice za dragoceno delo, ki ga opravljajo na terenu,

no sklenil nastop kvarteta klarinetov gojencev SCGV Emil Komel iz razreda profesorja Tomaža Škamperleta. Razstava bo na ogled do 10. aprila 2020 - prvih petnajst dni vsak popoldan od 17. do 19. ure, potem pa po dogovoru in ob raznih dogodkih, ki bodo v tem času potekali v KCLB.

Kat

Kulturni dom / Dijaška Prešernova proslava

Dijaki so se lepo izkazali kot glasbeniki, plesalci in igralci

Tudi letos sta slovenski licejski in tehnični pol skupaj organizirala 5. izvedbo Prešernove proslave. Zbrali so se v četrtek, 20. februarja, v Kulturnem domu in slovesno počastili slovenskega velikana Franceta Prešerna. Dijaki so se na prireditvi izkazali kot glasbeniki, plesalci, pa tudi igralci. Pod vodstvom profesorice Tjaše Ruzzier je skupina licejcev uprizorila izbrane dele gledališke igre *Temnosvetlo*. Solska gledališka skupina bo predstavila v celoti uprizorila 12. junija v Kulturnem domu v Gorici. Kakor že sam naslov nakazuje, je to igra kontrastov med

smrtjo in življenjem, med žalostjo in ljubeznijo, med obupom in hrepenenjem, med temo in svetlobo. Vključeni so tudi elementi iz Cankarjevega romana *Hiša Marije Pomočnice*. Igra tragikomično pripoveduje zgodbo šestih deklet, ki se po naključju srečajo v bolnišnici, kjer se njihova življenja začnejo prepletati in vplivati druga na drugo. Letos so dijaki povabili v svojo sredino slovenskega esejista, pesnika in prevajalca, profesorja Braneta Senegačnika. Avtor je prevedel že več grških, rimskih in renesančnih del. Objavil je tudi že kar nekaj svojih pesniških zbirk. Njegovo zadnje

objavljeno delo je zbirka sonetov in drugih krajših oblik v strogi formi, *Pogovor z nikomer*. Gast je dijakom razkril, kako je bistvo poezije v tem, da ne izraža samo misli, temveč tudi občutja. Pesniška beseda ni samo beseda, temveč ima tudi moč, ki slehernika lahko spravi v stik z večjim spoznanjem. Obrazložil je, kako ima vsaka pesniška oblika svojo težo: sonet, na primer, ima specifično definirano obliko, zaradi katere je večkrat misli težko spraviti v tako strog red. Prevajalec se je z največjimi težavami soočal pri prevajanju Pindarjevih samospenov. Grški pesnik je, po Senegačnikovem mnenju, imel

najbolj komplicirano poezijo v antiki: v slavospelih zmagovalcem športnih iger je šalivo in naravno mešal slovesne tematike, kot je slava Zevsu, z naštevanjem zmagovalcev ali njihovega pripravljavanja na igre. Najlaže je avtor prevajal nemškega romantika Josepha von Eichendorffa. Ko ga je prvič spoznal in ga začel prevajati, je občutil, da je v nemškem pesniku našel sorodno dušo. Na koncu je povabil vse dijake, naj berejo, pišejo ter poslušajo in iščejo. V današnji družbi je treba biti kritični in ne lahkoverni, a še posebno imeti sidro v samem sebi. Proslava se je nadaljevala z nagrajevanjem zmagovalcev letošnjega literarnega, fotografskega in likovnega natečaja z naslovom *Zeleno, ki te ljubim, zeleno*. Na li-

kovnem natečaju je tretjo nagrado prejel Gabriele Cecconi z zavoda Jurij Vega, drugo nagrado Blaž Kotem s humanističnega liceja Gregorčič, prvo nagrado pa Daniel Cernic, dijak klasičnega liceja Trubar. Na fotografskem natečaju se je na tretje mesto uvrstil Lapo Farolfi, na drugo Mila Clapiz, oba z znanstvenega liceja Gregorčič. Prvo mesto si je prislužila Ana Košuta, dijakinja klasičnega liceja Trubar. Na literarnem natečaju je nagrado za tretje mesto prejela Kea Vogrič z znanstvenega liceja Gregorčič, drugo Laura Drašček z zavoda Žiga Zois, prvo mesto pa Tomaž Cotic, dijak znanstvenega liceja Gregorčič. Vedno več dijakov sodeluje z raznoraznimi prispevki na natečaju, kar je v velik ponos organizatorjem in profesorjem. To vzbuja tudi veliko upanja in pozitivnega vzdušja še posebno danes, ko občutimo, da nas obmejna zgodovina še vedno zasleduje.

Katarina Visintin

Skupnost družin Sončnica

Predavanje dr. Nade Trtnik

Prvo izmed letošnjih predavanj Skupnosti družin Sončnica, ki bodo potekala v dvorani Franca Močnika v Gorici ob 20. uri, bo v četrtek, 5. marca 2020 (če bodo prireditelji dogodek odpovedali zaradi deželne odredbe, bomo to čim prej javili prek družbenih omrežij). Nada Trtnik bo govorila o temi Za bolj ljubeči partnerski odnos (razumevanje sebe za večjo kvaliteto medsebojnih odnosov). Dr. Nada Trtnik je zakonska in družinska terapevtka, žena in mati. Ima doktorat in specializacijo iz zakonske in družinske terapije ter je usposobljena imago edukatorica in terapevtka. Psihoterapijo izvaja že več kot 15 let. Vodila je številne delavnice in predavanja za otroke, mladostnike, zakonce in podjetja. O svojem poslanstvu je zapisala, da želi vnašati v odnose več razumevanja in sočutnosti, saj je naša skupna odgovornost, da nadgrajujemo znanja, ki nam pomagajo, da z odprtim srcem sprejemamo sebe in druge. V partnerskem odnosu se srečujeta vedno dva pogleda na stvari: naš in partnerjev. Spoštljiv pogovor je kot most za vzajemno razumevanje, zato je pomembno, da smo v naših odnosih bolj razumevaljoči, da imamo pozitivno samopodobo in zdrav življenjski slog. Predavateljica bo predstavila nekatera vedenja, ki gradijo in ohranjajo večjo povezanost v partnerskem odnosu.

SCGV EMIL KOMEL Silvanu ... z ljubeznijo

Baročni večer v spomin na dragega ravnatelja

Izviran in domisel je bil glasbeni večer "Silvanu... z ljubeznijo", ki ga v spomin na prera- no umrlega ravnatelja Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, prof. Silvana Kerševana (1941-2012), goriška šola skupno z Arsa- teljajem prireja vsako leto na nje- gov rojstni dan, 21. februarja. Oder velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž se je namreč tokrat spremenil v baročni salon (za scenografijo sta poskrbela gledališka skupina O'Klupa in KC Bratuž, za razkošne kostume pa fundus SNG Nova Gorica), idealno prizorišče živahnega večera, na katerem ni manjkalo odlične baročne glasbe, pa niti hudomušnih prizorčkov in ljubezni do mladih, predanih muzi Evertipi. Pač v slogu prof. Kerševana.

Pred štirimi dvorjankami z barvnimi oblačili in pahljačami sta ob velikem klavirju pod lestencem s skladbama Griega in Čajkovskega najprej zablestela Isaak Hrovatin in Riccardo Pistore, rosn mlada pianista, ki sta s svojimi brhkimi prstki na klaviaturi presenetila občinstvo.

Štipendijo so letos prejeli dve violinistki...

Sledila jima je Karolina Gantar z Bachovo dvoglasno invencijo. Zelo dobro sta se odrezali tudi zrelejši violinistki, Athena Picech in Makrina Quinzi, ki sta se ob klavirski spremljavi Armina Čoralica - z belo lasuljo in črno-rdečim plaščem - preizkusili s Paganinijem in Vivaldijem. Z Ravelovo Sonatino je poslušalce tudi tokrat očarala piani-

stka Michela Sbucl, sopranistka Francesca Marinelli pa je uspešno zapela in zaigrala svojo vlogo z ario *Stizzoso, mio stizzoso* iz Pergolesi- jeve opere *La serva padrona* (na klavir jo je spremljala Elisabetta Cavaleri, ubogi Uberto, ki ni prišel do besede, pa je bil Lorenzo Marussi). Ravnateljica šole Komel Alessandra Schettino, ki si je večer zamislila

... in Mešani mladinski pevski zbor Komel

skupno z Metko Sulič, je v priložnostnem pozdravu povedala, da so se prof. Kerševana letos želeli spomniti v duhu

bleščečega beneškega karnevala in pustnih praznovanj, ki so potekala v istih dneh. Dragi ravnatelj je namreč kolege in gojence vedno nagovarjal "z veselimi, hudomušnimi in ironičnimi prikazi ne samo glasbe, ampak tudi življenja". Gotovo bi se veselil mladih, "ki so izbrali glasbo kot najboljši način za izražanje svoje osebnosti in ki se trudijo ter hkrati uživajo v skupnem soustvarjanju". Vanje je verjel, jih vneto spodbujal in podpiral. V imenu občinske uprave je goriški podžupan Stefano Ceretta obudil spomin na prof. Kerševana, "izredno osebo" in "velikega prijatelja", "človeka z velikim srcem", ki je znal zaupati mladim. Center Komel, ki ga je vodil, zato ni le glasbena šola, temveč tudi šola z močnim čustvenim nabojem. Nastopu kvarteta klarinetov (Anna Giusti, Mikael Mucci, Karol Vitale in Martin Vižin) je sledilo podeljevanje letošnjih štipendij iz sklada Silvan Kerševan učencem, ki so skozi leto pokazali svoj talent, marljivost in uspešnost pri glasbenem študiju. Letos so jih iz rok Blaža Kerševana - predsednika šole Komel in ravnateljevega nečaka - prejeli violinistki Makrina Quinzi iz Štandreža in Athena Picech s Plešivega ter Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel. Zbor, ki predstavlja špico zborovske piramide, je nato zapel angleški madrigal Johna Farmerja, violinistka Sara Gorkič je z Godalno skupino SCGV Komel izvedla stavek iz Vivaldijevih *Štirih letnih časov*, godalna skupina pod taktirko Mojce Batič pa še skladbo *Palladio* Karla Jenkinsa. Nagradjeni zbor je pod vodstvom Davida Bandlja sklenil večer s šaljivo izvedbo Rossinijeve uverture *Guillame Tell*. Ko bi bil v dvorani prof. Kerševan, bi se gotovo na široko zasmeljal in bi mladim pevcem bučno zaploskal, kot je znal le on.

DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Obvestila

Zaradi odredbe dežele Furlanije Julijske krajine in ministrstva za zdravje v zvezi s koronavirusom so tudi v goriški pokrajini do vključno 1. marca 2020 odpovedane oz. prekinjene kulturne in športne dejavnosti ter že napovedani javni dogodki. Zaprti so knjižnice, gledališča, športni objekti in muzeji. V cerkvah goriške nadškofije so odpovedani vsi cerkveni obredi, katehetske dejavnosti in druga srečanja v župniščih.

Kulturni center Lojze Bratuž sporoča, da zaradi ministrskega odloka in dogovora z deželo FJK glede nujnih ukrepov za preprečevanje in širjenje virusa covid-19 (koronavirus) bodo vse napovedane prireditve prekinjene do 1. marca 2020. Zaradi nastale situacije in odločbe pristojnih oblasti FJK so do vključno 1. marca 2020 tudi v prostorih **Kulturnega doma** v Gorici odpovedane vse prireditve in dejavnosti kulturnega in športnega značaja.

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje vabi na potopisno predavanje Gruzija - nedokončana zgodba, ki bo v četrtek, 27. februarja 2020, ob 19. uri v Krajevni knjižnici Miren. Zakaj nedokončana zgodba, nam bo povedal njen glavni akter Karel Bizjak.

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje vabi v pravljico gledališče kamišibaj. Zgodbe za otroke bodo ob ilustracijah pripovedovale pravljicarke Mirna Stopar, Katerina Ferletič in Svetlana Bušen v petek, 28. februarja 2020, ob 17. uri v Krajevni knjižnici Miren.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 14.

marca, za dan žena, izlet v Tolmeč (Tolmezzo) z ogledom muzeja Museo Carnico delle Arti Popolari - Michele Gortani. Muzej prištevajo k najpomembnejšim te vrste v Evropi. Predstavlja dragoceno etnografsko zbirko, ki zaobjema obdobje od 14. do 19. stoletja. V tridesetih prostorih so razstavljeni izdelki in umetnine, ki prikazujejo življenje in tradicijo prebivalcev Karnije v minulih časih. Ogledu bo sledilo druženje v restavraciji Belvedere v Tricesimu (UD). Vpisujejo do 6. marca po tel. 0481-884156, 328-6360744 (Andrej F.), 346-1206031 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja S.). Prvi avtobus bo odpeljal ob 7.30 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagni blizu pevmškega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7.30 iz Doberdoba s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in pri "Zlatki" do Pilošča, od koder bosta nadaljevala pot v Tolmeč. Vrnitev domov v večernih urah.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 1CC 003 003 6225; SWIFT CIVI2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Sožalje

Zapustil nas je dolgoletni pevec in član **Jožko Maraž**. PD Rupa-Peč izreka družini iskreno sožalje.

Predstavitev prijavnice knjige GO! 2025

Kultura je "samo prvi korak"

Na hodniku pred pisarno GO2025 v prvem nadstropju nad železniško postajo v Novi Gorici, ki simbolično predstavlja epicenter kandidature dveh Goric za Evropsko prestolnico kulture, so 20. februarja v jutranjih urah slovesno predstavili medijem t. i. prijavno knjigo (t. i. bid-book Go! Borderless) za EPK. V sredo, 26. februarja, so jo člani skupine, ki pripravljajo kandidaturu, na ministrstvu v Ljubljani predstavili mednarodni strokovni komisiji, ki bo 27. februarja javno razglasila odločitev, katera slovenska mesta bodo napredovala v drugi krog. Ne glede na to, ali bosta dve Gorici med njimi ali ne, je kandidatura že sama po sebi zmagovita poteza, je bilo povedano prejšnji teden.

Novogoriški župan Klemen Miklavčič je poudaril, kako pomembno je, da je to evropski projekt, ki nudi nek optimizem, zgled novega poglavja evropske integracije. "Naš primer prostorske, kulturne integracije na mikroravni je primer, kako evropski projekt učinkuje na življenje slehernika na neki mikroregiji, ki je zaznamovana z večkulturnostjo, večjezikovnostjo, s preteklostjo, ki je bila nekoč skupna, potem prerezana z neljubimi dogodki pred drugo svetovno vojno in po njej, danes pa se čuti zrela za korak naprej". Kandidatura za EPK ni samo kandidatura za neki prestiž, je kandidatura, ki odraža duh

časa, zrelost naših mest, da naredimo nekaj skupaj, da postanemo iz periferije center, prestolnica, da to prestolnico utemeljimo na kulturnem ustvarjanju, da skupno

mesto tudi pomladimo in damo nov zagon razvoju celotne regije. Kandidatura je bolj orodje kot cilj, je še dejal župan. Je neke vrste katalizator procesov, ki so se že odvijali. Potrebovali smo čas, da smo prešli od celjenja ran v obdobje, ko se čutimo zrele za neko dejansko integracijo. Ta projekt pospešuje procese, združuje ljudi s skupnimi cilji na konkretnih projektih. Goriški župan Rodolfo Ziberna je želel poudariti, da se je kandidatura začela kot tek na kratko progo, "naš cilj pa ni teči na 100 m in se potem ustaviti. Naš cilj je po 100 m nadaljevati tek". Ne glede na izid, sta dve Gorici že zmagali.

"Kultura je bil detonator". Goričnik z golj mesto kulture, temveč "novo mesto". To je naše glavno sporočilo. Danes "ne ustvarjamo evropske prestolnice kulture, temveč postavljamo na nogo dosti bolj ambiciozen načrt, ki je dosti bolj pomemben za Evropo". Danes na razmeroma majhnem ozemlju ustvarjamo referenčno točko za Evropo. Lahko dokažemo, da državna meja, ki je desetletja predstavljala težko premostljiv zid, lah-

ko danes postane detonator, ki sproži rast dveh bližnjih mest. "Ne gre samo za dialog, temveč za skupno rast". Kultura ni cilj, je samo "prvi korak". Zaradi tega "smo že dosegli rezultat, ki je veliko večji od EPK", kajti "mi bomo evropsko mesto, skupaj, za vedno". Kandidaturo seveda podpirata mestna občina Nova Gorica in občina Gorica, močno administrativno podpora pa kandidaturi nudi Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS). Novi direktor Ivan Curzolo je povedal, da je skočil na vlak, ki je že drvel. In skočil je na vagon prvega razreda, saj je doslej opravljeno delo

odlično zastavljeno. To je pomembna evropska vitrina! Ze EZTS na naši meji, je povedal Curzolo, ki ima za sabo bogate izkušnje na državnih in evropski ravni, je pomembna delavnica čezmejnih odnosov in zato v soju evropskih žarometov. Ta kandidatura pa je nekaj edinstvenega, izjemnega na evropski ravni, eden redkih primerov "resnega in pristnega sodelovanja".

Vodja kandidature Neda Rusjan Bric, ki je leta 2016 prišla s to zamisljo na občino v Novo Gorico, je dejal, da bistvo kandidature je, da tudi po tej zgodbi gremo naprej. Na kratko je orisala bogat program oz. vizijo, ki iz te kandidature dela "nov laboratorij in primer dobre prakse".

Strukturo programa so zasnovali v obliki kroga. Iz EPICentra izhajajo trije temeljni gradniki (Go! Share, Go! Europe in Go! Green). Epicenter je tudi Trg Evrope, stičišče naših mest, ki naj bi postal nova, skupna središčna točka obeh mest, od koder bi se širile dejavnosti v regiji. Epicenter kot program pomeni tudi "evropska platforma za interpretacijo 20. stoletja". O sami prijavi knjigi sta na koncu spregovorila še koordinatorka Lorenzo De Sabbata in Vesna Humar. Njeno vsebino (gre za 60 strani dolgo knjigo, ki jo sestavlja 38 vprašanj) je dejansko pripravljalo na stotine ljudi. Prejeli so več kot 250 predlogov projektov, ki jih je pripravilo 150 posameznikov in združenj. V delovni skupini so predstavniki s slovenske in s italijanske strani, vključno s predstavniki slovenske manjšine v Italiji. Besedilo je kakovostno, "resnično čezmejno"!

DD

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 28. februarja 2020 do 5. marca 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 28. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 29. februarja (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.
Nedelja, 1. marca, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 2. marca (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.
Torek, 3. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 4. marca (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Prikrivanje in razkazovanje v živem svetu. - Izbor melodij.
Četrtek, 5. marca (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Od svojih dragih se je poslovil ljubljenski oče

JOŽKO MARAŽ

Betty in Bogdani ter preostalim domačim izražamo občuteno sožalje

VSI PRI NOVEM GLASU

Ob težki izgubi dragega očeta

JOŽKA MARAŽA

izrekamo sodelavkama Betty in Bogdani Maraž ter vsem domačim iskreno sožalje

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
IN KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO

Grad Kromberk / Razstava del iz zapuščine kiparja Vasje Žbone

Žbonova dela zaznamujeta čutna harmonija in čistost oblik

Na Gradu Kromberk smo v petek, 29. novembra, odprli razstavo podarjenih del iz zapuščine kiparja Vasilija ali Vasje Žbone (1945-2013), mirenškega rojaka, ki je večino svojega življenja preživel v Parizu, kamor

se je odpravil že zelo mlad, sredi šestdesetih let dvajsetega stoletja, predvsem iz nuje po zamenjavi okolja in želje po umetniškem ustvarjanju. Francoska prestolnica ga je zamikala kot veliko, dinamično, večkulturno in umetniško

središče, ki je po drugi svetovni vojni doživljalo preporod in je postalo, sploh proti koncu šestega desetletja, prizorišče velikih družbenih sprememb. Poleg tega je v šestdesetih letih 20. stoletja, predvsem v vzhodni Evropi, veljala

lo v zvezi z umetnostjo, bili so pomočniki že uveljavljenim mojstrom, restavradorji ali pa so postavljal razstave. Družil se je z umetniki Philippom Hiquilyjem, Jacquesom Chemayjem, Siscom Vidalom, Edgardom Piletom, Albertom Guzmanom, Heribertom Cogollom in drugimi. Najbližja prijateljica sta mu bila umetnika Ivan Tovar in Bengt Lindström, na Montparnassu pa je spoznal tudi slikarja in fotografa Vena Piona. To je bilo tudi okolje, v katerem so živeli že znani umetniki, med njimi je bil kubanski kipar afriških korenin, Agustín Cárdenas, ki je prišel s štipendijo v Pariz konec leta 1955 in je tu ostal dolga leta. André Breton, vodja nadrealističnega gibanja, ki je nastalo v drugem desetletju 20. stol., ga je takoj sprejel v svoj krog in ga razglasil za "zadnjega velikega nadrealističnega kiparja". To je bilo v času, ko so začela umetniška gibanja, ki so izvirala še iz predvojnega obdobja, izgubljati pozornost vodilnih kritikov, kustosov in galeristov, ob vedno večji množičnosti in prodornosti novih. Agustín Cárdenas je spadal med tiste vrhunske kiparje, ki so se odlikovali po prepričljivi, nadčasovni estetiki in so še ohranjali svoj krog občudovalcev ter kupcev. Vasja Žbona se je v Cárdenasovem ateljeju v kraju Nogent-sur-Marne izučil kiparstva, izpopolnil je svoje poznavanje materialov, različnih vrst lesa in patin ter spoznal delo s kamnom. Obdelave marmorja se je izučil zlasti v Carrari, kjer je s Cárdenasom in

njegovo družino dolga leta preživljal vse poletne mesece.

Kot Cárdenasov asistent je Vasja Žbona skozi delo razvijal tudi svoj lastni izrazni jezik. Navdih za svoja dela je črpal predvsem iz narave, ki mu je bila izjemno blizu. S svojo domišljijso in lirično abstrakcijo je oblike, ki izhajajo iz narave, povezoval s sodobnim svetom. Preizkušal je različne materiale, vendar je najpogosteje uporabljal les, živ element, s katerim se je čutil povezanega. Poleg kipov je izdeloval tudi asemblaže iz raznovrstnih lesenih elementov in drugih najdenih predmetov, ki jih je postavil v različne okrasne okvirje in jim podelil nove pomene, v skladu s svojo osebno poetiko. Dela Vasje Žbone so nastala iz poglobljenega dialoga z materijo, predvsem z lesom, zaznamujeta jih čutna harmonija in čistost oblik.

Žbonov opus obeležuje smer modernizma, imenovana biomorfizem, ki, po mnenju dr. Jureta Mikuža, avtorja besedila v razstavnem katalogu, v Sloveniji ni nikoli imela vidnejšega predstavnika. Takšno poimenovanje se je ustalo kot strokovni termin sredi tridesetih let prejšnjega stoletja kot opredelitev za izrazne načine, vezane na živi svet. To je slog, ki, po besedah dr. Mikuža "upodablja vse iz narave, od prostemu očesu nevidnih bitij do najbolj slikovitih in fantastičnih rastlinskih, živalskih in človeških form. So preobrazene, abstrahirane in stilizirane, vendar vedno ustvarjajo vtis silnic živega sveta, saj iz njega v osnovi izvirajo in se nanj nanašajo. Slog se je uveljavil v vseh tehnikah in materialih, tudi kiparskih. Toda, tradicionalno kiparstvo je izviralo in temeljilo predvsem na posnemanju in preobrazanju človeške postave in njene anatomije, biomorfizem pa je to nadgradil z iskanjem navdiha tudi v drugih živih organizmih, predvsem v drevesih in njihovih delih

ter drugem rastlinju in bitjih, kot so nenavadni cvetovi in stebila, pa žuželke itd. Zajel je tudi kozmično organsko rast in kristalinski svet, skratka vsak delček, skozi katerega se pretakajo različne vitalne energije". Vasja Žbona je poleg kiparskega ustvarjanja pisal tudi kratke pesniške utrinke v francoščini, "ti so drobna, a izredno tenkočutna in pronicljiva opažanja naravnih stanj prvin, bitij, njihovih občutij in resnic o njih" (Mikuž). V razstavnem katalogu so objavljeni v francoščini s slovenskim prevodom.

Poleg donacije smo na Gradu Kromberk predstavili še Žbonove kipe iz umetniške zbirke podjetja Riko iz Ribnice in tako obogatili pogled v umetnikov ustvarjalni svet. Obiskovalci pa lahko poslušajo tudi posnetek intervjuja, ki ga je s kiparjem, ob njegovi razstavi v ajdovski Pilonovi galeriji leta 2010, za Radio Koper opravila Tatjana Gregorič.

Vasja Žbona je v času svojega življenja samo dvakrat razstavljal v Sloveniji, prvič leta 2005 v Galeriji Miklova hiša v Ribnici, kjer se je predstavil s velikimi lesenimi kipi, drugič pa v Ajdovščini, kjer je razstavil tudi asemblaže. Z razstavo v Goriškem muzeju, ki bo na ogled do 28. junija 2020, in izčrpnim besedilom dr. Jureta Mikuža pa njegov opus vključujemo v kontekst modernega evropskega in svetovnega kiparstva. Po umetnikovi smrti se je družina namreč odločila, da bo njegova dela podarila Goriškemu muzeju, ustanovi, ki je pristojna za zbiranje, hranjenje in predstavljanje primorskih umetnikov. Med te spada tudi Vasja Žbona, ki pa je, tako kot se za umetnost spodobijo, presegel meje lokalnega in nacionalnega ter nas vse povezal z univerzalnim vizualnim načinom sporočanja.

Katarina Brešan

predstava o avtoriteti francoske moderne umetnosti, zato so mnogi, tudi slovenski umetniki, odšli na študijska bivanja v Pariz. Podobno je razmišljal Vasja Žbona, ki se je iz vasice ob takratni jugoslovansko-italijanski meji preselil v pariško četrto Montparnasse, pravo mednarodno umetniško kolonijo. Priseljenci z vseh koncev sveta so se tu družili in si med seboj pomagali, če so želeli preživeti, in pri tem poskušali, bolj ali manj uspešno, prodreti v umetniško družbo. Tudi Žbona si je našel prijateljski krog zvečinoma tujcev, ki so morali prijeti za kakršnokoli de-

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (100) Dimitri Tabaj

Planina - narava, gradovi in rodbine (8)

Rafaél Kobencel je poučeval na Dunaju, v Ljubljani, Celovcu in Gradcu. Kot rektor v Gradcu je sodeloval z najboljšimi matematiki in astronomi tistega časa, na primer s slovenskim jezuitom Andrejem Kobavom (Cerknica, 1594 - Trst, 1654), znanim po razpravah o Keplerju in Koperniku ter o gibanju planetov in lune, in s švicarskim jezuitom Paulom Guldinom (1577-1643), ki je zagovarjal Galileove in Keplerjeve teorije (kot zanimivost naj omenim, da je bil Kepler precej povezan s Slovenijo, saj je nekaj časa živel v Prekmurju, prijatelj je bil pa je s kranjskim plemičem Sigismundom Friderikom Herbersteinom, prapranečakom že omenjenega barona Žige Herbersteina (vir prof. Stanislav Južnič, Oklahoma university). Delo Rafaela Kobencela na področju matematike in astronomije je ostalo v živem spominu tudi v naslednjih stoletjih. Rodbina Kobencel je v Gorici na primer podpirala delo fizika Janeza Krstnika Prešerna (1677-1735) ter matematika in astronoma Johanna Baptista Thullnerja (1668-1747).

Janez Filip in Jakob Ludvik Kobencel, vnuka Rafaelovega brata Filipa, sta leta 1675 postala državna grofa. Janeza Filipa Kobencela poznamo tudi kot deželnega glavarja v Gorici in Trstu, obnovitelja gradu v Ložah pri Vipavi ter dobrotnika, ki je iz goriške palače Kobencel razdeljeval hrano, vino in oblačila ljudstvu med zadnjo epidemijo kuge leta 1682. Njegov sin Janez Gašper (1664-1742) - deželni glavar v Gorici in na Kranjskem, vitez Reda zlatega runa, vzgojitelj bodočega cesarja Franca I., soproga Marije Terezije - je, kot smo že povedali, od gospodov Eggenberških kupil grad Hošperk v Planini in ga obnovil. Imel je dva brata, Ferdinanda Leopolda, ki je bil stolni prošt v Ljubljani, in Ludvika Gundakerja, ki je bil cesarski komornik. Janez Gašper je imel dva sinova (prof. Anton Kacin v Slovenskem biografskem leksikonu ju navaja kot sinova Ludvika Gundakerja): Janeza Karla Filipa (Ljubljana, 1712 - Bruselj, 1770) in Gvidona (Ljubljana, 1716 - Gorica, 1797). Prvega poznamo kot diplomata cesarice Marije Terezije ter ministra in upravnika habsburškega dela Holandske. Imel je velike zasluge pri gospodarskem in kulturnem razvoju te dežele (ustanovil je tudi akademijo znanosti), kot mu je priznaval tudi francoski pravnik, filozof in politik, baron Montesquieu, utemeljitelj moderne teorije ločitve oblasti

(vir: prof. Stanislav Južnič).

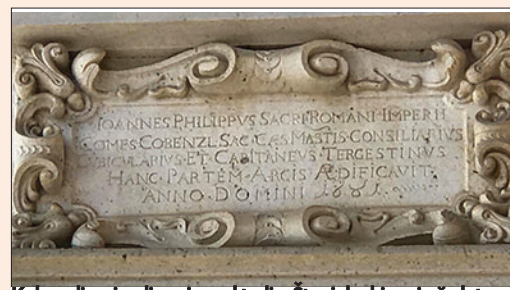
V članku, izdanem ob 300-letnici rojstva grofa Janeza Karla Filipa Kobencela, je ravno prof. Stanislav Južnič z Univerze v Oklahomi izpostavil vlogo, ki sta jo grofa Janez Karl Filip in Gvidon imela v znanosti in kulturi tistega časa. Janez Karl Filip je obiskoval prestižno univerzo v Leydnu in v Würzburgu, postal je komornik cesarja Karla VI. in vitez Reda zlatega runa. Bil je prvi znani slovenski prostozidar in kot mnogi prostozidarji se je ukvarjal z znanostjo, predvsem s fiziko in vakuumskimi napravami, z umetnostjo in mecenstvom (njegova hči Marija Karolina je bila prva učenka slavnega skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta). Njegov krog ljudi je podpiral vrhunske glasbenike - kot na primer samega Mozarta, ampak tudi Josepha Haydna in Ludvika van Beethovna - ter znanstvenike, na primer francosko-slovenskega kirurga, naravoslovca in etnologa Balthasarja Hacqueta (1735-1815), ki ga poznamo tudi kot rudniškega kirurga v Idriji, alpinista in pomembnega utemeljitelja naravoslovja in etnologije na Slovenskem. Ker smo omenili Ludvika van Beethovna, je prav, da se kot Slovenci spomnimo tudi njegovega učitelja (kasneje pa prijatelja), dunajskega glasbenika goriških korenin Ignacija Schuppanzigha (Župančiča), ki je izhajal iz znane plemiške rodbine Župančič iz Goriških Brd.

Graf Janez Gašper Kobencel (1664-1742) - deželni glavar v Gorici in na Kranjskem, vitez Reda zlatega runa, vzgojitelj bodočega cesarja Franca I., soproga Marije Terezije - je, kot smo že povedali, od gospodov Eggenberških kupil grad Hošperk v Planini in ga obnovil. Je bil oče cesarja Karla Filipa in Gvidona. Slika se nahaja v palači Coronini Cronberg v Gorici.

Graf Gvidon Kobencel je bil ustanovitelj goriške Akademije Arkadijcev, član katere je bil tudi Jurij Japelj, slovenski prevajalec Svetega pisma. Gvidon se je zanimal za fiziko in matematiko, a tudi za kraške podzemne reke, med drugim tudi za Planinsko jamo in za pojave, ki so z njo povezane, ter gojil korespondenco z najboljšimi znanstveniki tistega časa (slika se nahaja v palači Coronini Cronberg v Gorici, avtor slike je švedski slikar Martin van Meytens, 1695-1770, znameniti dvomi slikar habsburškega dvora).

Kobenci so imeli svoj grad tudi v Štanjelu, ki ga je že leta 1508 pred Benečani branil Krištof Kobencel, in v katerem najdemo tudi spominsko ploščo, ki spominja na dejstvo, da je tržaški glavar grof Janez Filip Kobencel obnovil oz. dogradil grad leta 1661. V tamkajšnji cerkvi sv. Danijela je bilo pokopanih več predstavnikov te starodavne slovenske rodbine, kot pričajo nagrobni kamni.

Kip Janeza Karla Filipa Kobencela v Bruslju (hranijo ga v Musées royaux des Beaux-Arts de Belgique, Bruxelles - avtor kipa: Jean-Philippe-Augustin Ollivier (1739-1788) - vir slike: www.fine-arts-museum.be). Zelo podoben kip hranijo v Predjamskem gradu.

Janez Filip Kobencel (o njem bomo še pisali), sin Gvidona in nečak Janeza Karla Filipa, si je uredil krasno poletno rezidenco s parkom na Dunaju (Reisenberg). V tej rezidenca je večkrat gostil prijatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta, učitelja sestrične, grofice Marije Karoline, hčerke strica Janeza Karla Filipa Kobencela. Avtor slike: nemški slikar Johann Andreas Ziegler, 1749-1802.

Kulturni dom Gorica / Komigo

Naj smeh prežene skrbi!

Vsakdanjik nam prinaša vselej kakšno večjo ali manjšo težavo in skrbi, zato je prav, da se včasih odrešimo te sivine in se sprostito tudi ob komedijskih vsebinah. Te nam že sedemnajsto leto ponuja trijezični festival komičnega gledališča *Komigo* z abonmajskimi predstavami v slovenščini, italijanščini in furlanščini. Tercet jezikov odslkava jezikovno in kulturno bogastvo, ki je od nekdanj prisotno v naših krajih, čeprav bi ga temne sile, kot včasih, želele zasenčiti. *Komigo* pa vztraja na začrtani poti, saj je do zdaj zabeležil že veliko uspešnih večerov, ki jih je spremljala navdušena publika s tostran in onstran nekdanje meje. Da je ta edinstveni trijezični festival tako priljubljen, potrjuje dejstvo, da je letos še pred uradnim začetkom vpisovanja abonmajev nastel že petdeset gledalcev, ki nestrpnost čakajo, da bodo uživali na predstavah in se prepustili "smehu, ki je najboljša terapija", kot so to tudi letos zaverovano povedali prireditelji *Komigo* na tiskovni konferenci v mali dvorani goriškega Kulturnega do-

ma, v četrtek, 13. februarja 2020. Ob predsedniku KD Igorju Komelu so sedeli njegova sodelavca Maša Braini in Jan Komel ter Fabrizio Oreti, odbornik za kulturo na goriški občini, ki je poudaril povezovalno vlogo tega slovenskega kulturnega hrama. S svojimi raznolikimi ponudbami namreč pestri bogato kulturno podobo našega mesta. Na predstavitvi je bila prisotna tudi Maja Humar, pokrajinska predsednica SKGZ, ki je še sama naglasila pomembnost te gledališke ponudbe kot povezovalnega elementa s Slovenijo, saj je nastala prav kot čezmejni projekt. O letošnjem programu je spregovoril Igor Komel, ki se je sicer malce kritično obregnil ob Deželo FJK, ki ni sprejela *Komigo* med tiste projekte, ki jim je zagotovljena triletna finančna pomoč, kar bi pripomoglo k boljsemu načrtovanju programa. Ta bo tudi letos zelo pester. Vsebuje namreč devet različnih večernih ponudb in šest izvenabonmajskih dogodkov. Prvič spada pod njegovo okrilje tudi razstava. 26. februarja naj

bi bilo odprtje razstave karikatur Jurija Devetaka, *Pa vendar nasmejani*, abonmajski program pa naj bi se začel 27. februarja, ko naj bi bil kabaretni večer *Ra-*

dio Poper z Borisom Devetakom in Borisom Kobalom, a je vse odpadlo zaradi ministrskega odloka ob širjenju koronavirusa. Če bo šlo po sreči, bosta v ponedeljek, 30. marca, gledalce razveselila Lado Bizovičar in Gašper Konec s komedijo *Predstava za vsako priložnost*. Na večeru bo sodeloval tudi Pihalni orkester

Kras iz Doberdoba. *Shoes u glavo* ima naslov komedija (D brus braders, Kosovelov dom Sežana, Tip teater Ljubljana), v kateri igrajo Boris Devetak, Franko Korošec, Žan Papič in Dominik Vodopivec. Režijo podpisuje Boris Kobal. Vpogled v furlansko kulturo bo 24. aprila omogočila izvenabonmajška predstava v furlanščini *Stueai*. Izoblikovala jo

Iztok Mlakar, Urška Taufer, Tjaša Hrovat, Patrizia Jurinčič Finžgar, Luka Cimprič, Žiga Udir, Rok Matek in Matija Rupel. 25. maja bo na sporedu koncert Draga Misleja - Mefa in Marine Martensson iz Švedske. V četrtek, 4. junija, se bodo gledalci udeležili " (Ne) navadne proslave 39" (*Šaljive zgodbe, ki jih piše vsakdanje življenje*), ki jo bo priredil

KD Trillek s Cola nad Ajdovščino. Program *Komigo* se bo zavlekel v jesenske dni. V sredo, 30. septembra, bo skupina Help, ki jo sestavljajo glasbeniki iz Slovenije, ZDA in Srbije, popeljala poslušalce v zlate čase beat glasbe s koncertom *A Beatles tribute*. Za humorni konec bo v torek, 6. oktobra, poskrbela komedija *Gola* v produkciji Kosovelovega doma Sežana. V režiji Vladimirja Jurca nastopata Maja Blagovič in Tinkara Kovač.

Izven abonmaja *Komigo* bosta dve filmski projekciji. *Pojmi pesem*, dokumentarni film o kantavtorju Vladu Kreslinu, bo 19. marca, ob 18.30, ob navzočnosti Kreslina in režiserja Mirana Zupančiča. V sredo, 22. aprila, bo pa film *Preboj (heroji se zgodijo v najtežjih trenutkih)* v režiji Dejana Baboska; v glavnih vlogah nastopata Domen Valič in Darko Nikolovski. Izven abonmaja bo v petek, 6.

marca, ob mednarodnem dnevu žena, prvič nastopila v goriškem Kulturnem domu skupina šestih saksofonistk, Blackrosax iz Gorice. 26. marca pa bo v režiji Jasmin Kovic uprizoritev *La memoria di Medea* z opernimi pevci Mednarodne lirične akademije iz Križa pri Trstu.

Cene abonmajev in vstopnic ostajajo enake kot lani, kljub bogatejšemu programu. Cena abonmaja znaša 70 evrov (redni), 60 evrov (znižani, upokojenci, študenti pod 26. letom). Posamezne vstopnice: redne 15 evrov, znižane 10 evrov. Vpisovanje abonmajev poteka pri blagajni Kulturnega doma v Gorici vsak delavnik od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00. Podrobnejše informacije na uradu Kulturnega doma v Gorici (tel. +39 0481 33288, info@kulturni-dom.it).

Komigo prireja Kulturni dom iz Gorice v sodelovanju s kulturno združenjem Maja, Kulturnim domom Nova Gorica, Glasbeno matico in drugimi kulturnimi društvi iz Goriške in Slovenije. Pokrovitelji so Dežela FJK, občina Gorica, Nova Gorica, Doberdob, Sovodnje ob Soči in Aiello del Friuli ter Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, SKGZ in Fundacija Goriške hranilnice. **IK**

Opčine Društvo Finžgarjev dom / Vabilo na predavanje o zunanji podobi Gostja bo strokovnjakinja Lea Pisani

Društvo Finžgarjev dom vabi na 2. predavanje ciklusa *Osebnost in vera vase*. V Društvu Finžgarjev dom so stekla predavanja letošnjega ciklusa petih predavanj s skupnim naslovom *Osebnost in vera vase*. Za nami je prvo uspelo in odmevno predavanje Saše Einsiedler, o katerem je Novi glas že poročal. Bliža pa se drugo srečanje z znano svetovalko za kulturo oblačenja, Leo Pisani, s katero se bo pogovarjal nekdanji radijski programist Aleš Lupinc. Gostja, ki je kljub veliki zaposlenosti sprejela povabilo, bi morala predavati 27. februarja. Datum pa bo zaradi deželne odredbe o prepove-

di združevanja prenesen. Vsebinska, o kateri bo govorila, se dobro dopolnjuje s temo prvega predavanja, kako

pridobiti vero vase ali samozavest. Tokrat pa bo govor predvsem o zunanjem "looku". Ali res "obleka naredi

človeka"? Raziskave dokazujejo, da zunanji videz nikakor ne smemo podcenjevati, saj je dokazano, da je ta zelo pomemben. Najbolj na vtis, ki ga naredimo na druge ljudi, namreč vpliva prav zunanji videz (kar 55 odstotkov): človek ga zazna že v prvih petih sekundah stika. Določen vtis na človeka naredi tudi nastop, a v manjši meri (38 odstotkov); le za nizkih 7 odstotkov pa naredi vtis vsebinska. Seveda je v naših lestvicah vrednot pomembna predvsem notranjost človeka; toda pomembno je, da imajo plemenite lastnosti tudi primeren zunanji videz. Poleg tega strokovnjakinja Lea Pisani trdi, da, ko je človek na zunaj urejen, se tudi bolje počuti. Lea Pisani bo gotovo odgovorila tudi na vprašanja, ka-

ko lahko izberemo primeren oblačil ali pravi "look" za različne življenjske priložnosti. Skratka, predavateljica lahko s kompetenco govori o tej temi, saj je na vseslovenski ravni izredno uspešna pri svetovanju posameznikom (tudi nekaterim politikom); nanjo pa se npr. obračajo tudi tisti, ki želijo novo uniformo. Po izobrazbi je Lea Pisani diplomirana inženirka oblikovanja tekstilij in oblačil za moške in ženske. Specializirala se je v Londonu in pridobila naziv CMB Image Consultant. Znanje je še nadgradila v elitni šoli ISPD (International School of Protocol and Diplomacy) v Bruslju. V Društvu Finžgarjev dom bo govorila o temi z naslovom *Moč podobe*. Društvo vabi tudi na ostala predavanja in obenem sporoča njihove datumi:

19. marca bo zdravnica, psihoterapevtka, avtorica sedmih knjig o nekemičnih zasvojenostih Sanja Rozman predavala o temi *Pot do prave ljubezni*.

16. aprila bo profesor dr. Borut Peterlin, predstojnik kliničnega inštituta za medicinsko genetiko Ljubljanskega kliničnega centra, univerzitetni profesor, znan predavatelj in izredno uspešen genski raziskovalec predaval o temi *Zdravje in vsestransko dobro počutje*. 9. maja bo (izjemoma v petek) predaval dr. Andrej Perko (vodja terapevtske skupine ljudi s težavami in stiskami) o temi z naslovom *Duhovni dvig človeka in višja raven zavedanja*.

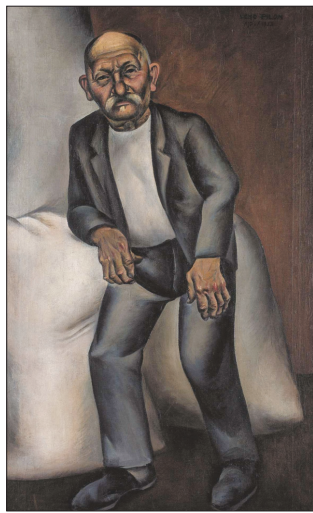
Skratka, organizatorjem je tudi letos uspelo dobiti vrhunske slovenske predavatelje in teme, ki bodo gotovo obogatile poslušalce.

Tržič / Razstava slik, grafik in fotografij Vena Pilona Umetnikova pot v različnih življenjskih obdobjih

V muzeju oz. v Galeriji Paviljon NOB v Tržiču je bilo 6. februarja 2020 odprtje razstave *Veno Pilon (1896-1970) - slike, grafike, fotografije*. Razstava ponuja v ogled izbor slik, grafik in fotografij, ki predstavljajo Pilonovo ustvarjanje skozi različna življenjska obdobja. Na ogled bo do 14. marca. "Veno Pilon, zvenceče ime slovenske umetnosti, se je rodil v Ajdovščini, kjer je tudi začel svojo umetniško pot. Življenje ga je tako zaradi okovov vojne, kot tudi po lastni volji, vodilo v različne evropske kraje. Pilon se je sprva posluževal realističnega upodabljanja, kmalu pa se je začel preizkušati v različnih sodobnih pristopih", so ob razstavi zapisali v Tržiškem muzeju. Razstavljena dela prihajajo iz Pilonove galerije Ajdovščina. Direktorica omenjene galerije Tina Pončič je na odprtju razstave v

Tržiču predstavila umetnika in njegovo ustvarjanje. Samo razstavo je odprl tržiški župan Borut Sajovic.

Letos septembra bo minilo 50 let od smrti Vena Pilon, ki se je rodil v Ajdovščini leta 1896. Učitelj na ajdovski ljudski šoli je opazil Pilonovo likovno nadarjenost in njegovi materi priporočil, naj nadaljuje šolanje v Gorici. Najzgodnejša dela zaznamujeta lični in realistični izraz risbe iz časa šolanja ter post-impresionistično vzdusje prvih slikarskih del, ki se osredotočajo na domačo kra-

jino. V času študija v Pragi, Firencah in na Dunaju prejšnje lirčne pokrajine zamenjajo človeški liki. Kot pojasnjujejo v Pilonovi galeriji, se linija zalomi in nazobča ob stiku z velemesti, kjer študira. Ekspresija, ki je takrat v zraku in v njem samem, se ne izraža samo v potezi, temveč tudi v vsebini - motivih iz družbenega dna predmestij. Sorodne prizore upodablja tudi sočasna grafika.

Študij in za njim nastanitev v Ajdovščini ustvarita plodna tla za slikarsko ustvarjanje prve polovice 20. let prejšnjega stoletja, enega od vrhuncev Pilonovega opusa. Plastično, kubistično občutene krajine so arhetipske podobe Vipavske doline, iz katerih je čutili njihovo primarnost. Tihožitja se veselijo lastne material-

nosti, portreti pa predstavljajo umetniški presežek s svojo psihološko analizo modela, ki jo slikar doseže z ekspresivno deformacijo realne podobe, navajajo v galeriji. Največ časa pa je Pilon ustvarjal v Parizu, kjer je živel štiri desetletja. Selitev v francosko prestolnico spremeni njegov likovni slog. Kot so izpostavili v Pilonovi galeriji, se poteza zmehča in zreducira na najosnovnejše, motivika se sprosti v prizorih iz pariških kavarn, v portretih zanimivih pariških likov in številnih aktih. Pilon se je v Parizu začel intenzivno ukvarjati tudi s fotografijo.

V Celovcu na ogled razstava Zorana Mušiča

V Mestni galeriji v Celovcu je do 3. maja na ogled razstava slikarja in grafika Zorana Mušiča. Na dvodelni razstavi je predstavljenih približno 230 njegovih del od 40. let prejšnjega stoletja do umetnikovega poznega opusa. Za razstavo so jih pridobili iz 21 zasebnih zbirk iz Italije, Francije, Švice, Nemčije, Slovenije in Avstrije.

Opus Mušiča, ki se je, kot so zapisali v galeriji, rodil leta 1909 v majhnem kraju Bukovica pri Gorici, umrl pa je leta 2005 v Benetkah, "še posebej navdušuje zaradi njegove individualnosti, ki se je vedno držala stran od trenutnih teženj. Mušič je dosledno sledil svoji slikarski poti, ki - čeprav temelji na figuraciji - vedno izvira od znotraj in je nikoli ne bi smeli razumeti kot reprodukcijo zunanjskega sveta". Po podatkih galerije gre za največjo muzejsko postavitev njegovih del doslej, predstavlja pa vse njegove glavne tematike: krajine iz Dalmacije, Toskane in Umbrije, portrete in upodobitve kmetov in ribičev, podobe iz Pariza in Benetk ter slike iz njegovega slavnega cikla Konjički. "Njegove upodobitve konjev so postale simbol svobode in človečnosti", so zapisali v galeriji.

Na ogled so tudi ganljiva in pretresljiva dela iz cikla Nismo poslednji iz 70. let prejšnjega stoletja, ki pričajo o neizbrisni travmi njegove izkušnje v koncentracijskem taborišču Dachau.

Kurator razstave, ki je odprta od 24. januarja, je Siegbert Metelko, nastala pa je v sodelovanju z bližnjo Galerijo Magnet.

Vzporedno je od 23. januarja do 1. marca v studiu galerije razstavljenih približno 50 del na papirju, ki jih je Mušič leta 1992 podaril mestu Celovec.

DSI Predstavitev knjige Gospod Leon Štukelj in Tovarišija

Zamolčana življenjska zgodba Leona Štuklja

V slovenskem zamejstvu smo leta 1999 spoznali mitičnega Leona Štuklja, ko je sprejel povabilo višješolskega kluba, Slovenskega kulturnega kluba in Mospa in se kot častni gost udeležil osmega Slovenija partyja, slovesnega praznovanja samostojnosti Slovenije. Vsem prisotnim je ostala v nepozabnem spominu slika, ko je v hotelu Savoia Excelsior takrat 101-letni Štukelj v polni dvorani zaplesal z dvema slovenskima tržaškima lepoticama, zmagovalkama na vseitalijanskih lepotnih natečajih. Mnoge je ob tem spretelo vprašanje, kako to, da so vsa povojna leta tako malo slišali o njem. Slovenec, ki je bil tako uspešen v svetovnem merilu, ni bil dolga leta deležen kakšne večje popularnosti med Slovenci, nasprotno, bil je potisnjen v anonimnost. Noben Slovenec pred njim, ne po njem ni na olimpijskih igrah osvojil toliko kolajin (skupno kar 6: leta 1924 je prejel dve zlati v Parizu, leta 1928 v Amsterdamu eno zlato in dve bronasti in leta 1936 srebrno v Berlinu).

Odgovor na to kočljivo vprašanje smo dobili šele leta 2020 z izidom knjige *Gospod Leon Štukelj in Tovarišija*. Novinar Ivo Jevnikar je na ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobražencev predstavil v knjigi objavljeno hvalevredno raziskovalno delo. Uvodoma je spomnil na omenjeni dogodek v Trstu, potem pa predstavil tri prisotne avtorje dragocene knjige: znano novinarko, prevajalko, publicistko in aktivistko na področju človekovih pravic, Alenko Puhar, dr. Ivana Čuka, profesorja na ljubljanski Fakulteti za šport, in dr. Aleksa Lea Vesta, profesorja na lju-

bljanski Fakulteti za šport in nekdanjega državnega sekretarja Republike Slovenije na Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. Oba profesorja sta tudi avtorja knjige *Prevarani sokoli*. Povedala sta, da je knjiga o Leonu Štuklju njeno idealno nadaljevanje, saj je bil prav on najuglednejši član Sokola, prvega predvojnega telovadnega društva. Splet okoliščin je omogočil, da sta profesorja odkrila malo sivo knjižico z dnevnikiškimi zapisi, prečiščeni in beleženji dogodkov izpod peresa samega Leona Štuklja. Ti zapisi se nanašajo na več prelomnih obdobij naše slovenske polpretekle zgodovine, od predvojnega do medvojnega in povojnega obdobja in do dobe osamosvojitve. O njih je moral Štukelj dolgo molčati, pred smrtjo pa je v svoj dnevnik napisal posvetilo hčerki Lidiji in izrazil željo, da kak kronist javnost seznanji z njimi. Dnevniški zapiski predstavljajo jedro zajete knjige; njeni avtorji so jih dodatno dokumentirali z dragocinim gradivom iz arhivov, raznimi Štukljevimi in Šturmanovimi zapiski, pripombami in opažanji, s korespondenco, zapiski iz raznih dnevnikov, arhivskimi listinami in raznimi pomenljivimi drobcji iz Štukljevega vsakdanjega življenja. Ob branju zraste pred nami kot človek in družinski oče z izjemnimi humanimi lastnostmi, kot vrhunski športnik, pa tudi kot sodnik in intelektualec, demokrat, humanist in legalist.

Idealom sokolstva je bil do konca predan, ti pa niso bili združljivi z medvojnimi in povojnimi dejanji komunistične partije, zato je Štukelj nasprotoval revolucionarnim idejam in vsakemu

nasilju. Po vesti ni mogel odobravati ali se celo pridružiti komunističnemu izvajanju revolucije v okviru osvobodilne fronte. Ozna ga je z lažnimi obtožbami dvakrat zaprla (prvič že med vojno). Moral se je braniti in uspešno mu je dokazati, da je šlo za izmišljene zgodbe, zato so ga morali izpustiti. Po vojni so mu prepovedali opravljati poklic sodnika, v katerem je imel že 20 let prakse. Revolucionarna oblast je namreč v enostranskem sistemu zahtevala, da so imeli sodniki določene lastnosti, ki jih Štukelj ni imel. V knjigi je doku-

Foto damj@

mentirano, da sta vse dokumente, s katerimi so Štuklju odvzeli službo (zakon o sodniški službi in zakon o prekrških in zločinih zoper narodno čast) podpisala Lubej in Josip Vidmar. Oblast se je poslužila še drugih načinov, kako škodovati Štukljevemu ugledu, npr. s tem, da so ga odstranili iz javnega življenja. Nikjer niso objavili, da je bil sodno oproščen; pustili so, da je vsa naslednja desetletja v ljudeh ostal slednja zvezi z "nečastno sodbo". Na ponedeljkovem večeru so avtorji knjige povedali, da so še do zadnjega širili o njem govorice, da je nekaj že moralo biti

narobe ("kjer je dim, je gotovo tudi ogenj"). Dokler je bila na oblasti komunistična partija, je bil Štukelj prisiljen v anonimnost in molk.

Nasilju revolucije je Štukelj pristoval zelo od blizu, mnoge njegove leve sokolske "brate" (ki so se prelevili v komuniste) so vzgojili v notorične vosovske morilce in več izmed njih jih je po vojni dobilo vidne državne funkcije. Prav iz knjige dobimo potrdilo, da narodnozavedni Sokoli kot organizacija niso bili del osvobodilne fronte; njihovi ideali niso bili združljivi s partijski-

mi, zato jih je komunistična partija ukinila. Zanimiv je Štukljev zapis o medvojnem dogajanju, iz katerega lahko razberemo njegov odnos do zgodovinskega dogajanja: "Komunistom pravzaprav nisem zameril, slo je za malega človeka, ki so mu ponujali sanje in priložnost, kakršna v resnici ni bila dosegljiva. Bolj zamerim ali pa se čudim naši nekdanji inteligenci, s katero sem se tudi sam družil. Nikakor med take nevedne ali zapeljance ne štejem osveščene inteligence krščanskih socialistov s Kocbekom na čelu in liberalcev. Ti so vedeli, kaj je počen-

jal Stalin v Rusiji, in njegova grozodejstva jih niso zadrževala, da se ne bi združili". In še:

"Ni mi vseeno, če utrpim zlo osebnost, celo pa mi ni vseeno, če bi s svojim do sedaj svetlim zgledom v slovenskem narodu, za katerega čast in sloves sem imel s svojimi mednarodnimi uspehi srečo vsaj nekoliko doprinesiti, krivično zapadel v temo nečastne sodbe".

Ob predstavitvi knjige so poslušalci lahko izvedeli še mnogo zanimivih podrobnosti. Naj vedemo še dve izmed njih: ena se nanaša na navidezno nepomemben star listek, ki pa ima zelo pomenljivo in skoraj neverjetno zgodovino. Ta listek se je pojavil namreč v neki starinari. Ko so na njem opazili Štukljev podpis, se je na dražbi njegova cena dvignila na 400 evrov. Kupil pa ga je človek, ki ga je res znal ovrednotiti. To je nekdanji ustavni sodnik in minister Lovro Šturm, ki je dragoceni listek daroval Štukljevemu muzeju. Zakaj je njegov pomen ogromen? Gre za dokument, ki prvi dokazuje, da je bil Štukelj zaprt od septembra do oktobra 1945 (ker so "ugotovili", da bi bilo nevarno, da pobegne iz Jugoslavije). Njegova aretacija je ostala nepoznana: Puharjava je v centralnem registru zameja iskala njegovo ime med kar 10.000 imeni zapornikov, torej je bil Štukelj zaprt "incognito" in o tej aretaciji je bilo zapovedano popolnoma molčati (niti Štukelj sam ni o tem govoril). Na najdenem (in v knjigi objavljenem) listku je napisana poezija ob odhodu zapornika iz ječe; sledijo podpisi vseh sojetnikov - med njimi se da jasno prepoznati podpis Leona Štuklja. V knjigi pa je še eno pričevanje, in

sicer preslikan zapis njegovega sotrpina v isti celici, ki omenja Štuklja. Zdej je znano tudi to, da je Štukelj prosil, da bi odhod v zapor premaknili, da bi lahko šel na pogreb svoje mame, a mu tega niso dovolili.

Lahko rečemo, da se je šikaniranje Leona Štuklja (s strani istih oseb) nadaljevalo še po demokratizaciji. Tipičen primer je Bloudkova nagrada. Sramotno je že to, da Leon Štukelj v času Jugoslavije te prestižne slovenske nagrade ni dobil, kar dokazuje, kako je področje športa, ki bi moralo biti nad politiko, v času komunističnega režima bilo popolnoma podrejeno edini vladajoči partiji. Toda očitno so iste osebe odločale tudi po demokratizaciji. Leona Štuklja so morali najprej odkriti v svetu, ko so ga leta 1996 povabili kot najstarejšega še živečega dobitnika zlate olimpijske kolajne na odprtje olimpijskih iger v Atlanti in je ves svet lahko videl slovenskega prvaka, še čilega pri skoraj 98 letih, kako je navdušil tudi takratnega predsednika ZDA Billa Clintona. Šele po tem dogodku so se ga spomnili organizatorji Bloudkove nagrade in mu jo podelili leta 1997 (za življenjsko delo v športu!), torej le malo več kot eno leto pred smrtjo ...

Na večeru je poslušalcem res prišlo do zavesti, kakšno dragoceno delo so opravili avtorji knjige. Njim gre zahvala, da knjiga (izdala jo je Fakulteta za šport v Ljubljani) vsaj delno vrača zasluženo slavo velikemu Leonu Štuklju in ga postavlja na piedestal, kamor sodi; hkrati pa opravlja izredno pomemben korak v odkrivanju predolgo zamolčane resnice.

P. in

Tradicionalni pustni sprevod na Opčinah

Med pustnimi norčijami tudi problem globalnega segrevanja

Pustna sobota je že 53. leto po vrsti minila v pestrem ozračju Kraškega pusta, ki vsako leto privablja na Opčine veliko število ljubiteljev pustnih norčij. Veliko pustarjev sodeluje na pustnem sprevodu, in sicer na vozovih ali po skupinah. Veliko pa je tudi takih, ki si ga pridejo samo ogledat. Na letošnjem sprevodu je sodelovalo pet vozov in trinajst skupin, v obeh kategorijah pa je bila konkurenca zelo ostra, kar se je poznalo tudi pri točkovanju, ko so nagradili najboljše tri skupine in najboljše tri vozove. Med le-temi je vso konkurenco premagal voz iz Šempolaja z naslovom *Vsi na volišča!*; na njem so klovni vabili na volišče, kjer bi vsi postali kot oni, tako kot politiki. Voz je prikazoval velikega klovna in manjše klovne v škatlah pod njim, ki so se premikali, dopolnjevala pa ga je velika skupina pustarjev, ki je bila ravno tako oblečena v klovne.

Tudi pustarji iz Cerovelj so za svojo skupino izbrali podobno tematiko: prikazale so jo ovce. Naslov njihove skupine je bil *Drugi pastirji, drugi ovčarji... a še vedno iste ovce!* Ovce, ki slepo sledijo druga drugi, ker jih vodi čredni nagon. Za pustarje ni bila le politika edi-

na pereča tema. Kar dva voza sta namreč prikazala boj med pustom in halloweenom. To sta bili skupini *Ku pok*, v kateri so se združili pustarji z Opčin, Proseka in Kontovela, in pustarji iz Praprota. Skupina *Ku pok* se je uvrstila na 2. mesto, Praprot pa

je zasedel 4. mesto. Za pustno skupino iz Praprota je bila to posebna izvedba, saj je že petinštideset let sodelovala na Kraškem pustu.

Najbolj vroča tematika je bila prav gotovo podnebje. Z njim so se ukvarjali na vozu v Sovod-

njah, ki so prikazali stari Egipt, saj so se spraševali, ali bo prišla puščava tudi do nas. Sovodenci so osvojili 5. mesto v kategoriji vozov. Na 3. mesto so se med vozovi uvrstili pustarji iz Medjevasi in Štivanja, ki so prav tako izbrali okoljsko problematiko. Njihov voz *Če Greti ne boš sledil, v Jockerja se boš spremenil* že v naslovu pove, da je bila v ospredju Greta Thunberg, za njo pa sta bila hudobni Joker in Gretin zavaznik Batman. Pustarji so postavljali vprašanje gledalcem: komu bo sledili mi? Greti ali Jockerju?

Tudi v kategoriji skupin je bila zelo popularna okoljska problematika. Četrtovrščena skupina Trieste je predstavila Amazonijo, pustarji so bili oblečeni v drevesa, nekateri izmed njih, ki so se podili med drevesi, pa v ogenj, poleg njih pa so Amazonijo predstavljale tudi živali, ki tam živijo, in Indios. Skupina Ferlugi - Piščanci je predstavila Pingvinsko (R) evolucijo. Tudi oni so imeli svojo Gretu, glavni akterji pa so bili seveda pingvini, ki so si v koreografiji v tako toplih razmerah morali obleči kratke hlače. Med skupinami je zmagala skupina iz Tržiča *Mati pel carneval*, ki so prikazali ples z lutkami.

Drugo mesto je osvojila skupina s Poljan z *Labodi na kraškem jezeru*. Njihov ples je spominjal na balet *Labodje jezero*. Tretje mesto pa so osvojili pustarji iz Križa s skupino *Na Krasu je krasno*, ki so prikazali življenje na kmetih. Pustarji iz Brega so se predstavili kot gusarji. Skupina *Luna puhna* iz Padrič in Gropade je letos slavila pomembno obletnico, 20-letnico svojega obstoja. Pustarji so se zato odločili, da bodo prikazali prihod Kraševcev na Luno, ki se je spremenil v pravo zabavo.

Klapa *Matawitz* iz Škednja je predstavila škedenjsko fakulteto, Združenje Anffas pa se je predstavilo z velikim številom različnih mask (*Živjo maskare*). Iz Milj je prišla skupina Vikingov, sprevod so popestrile tudi mažoretke iz Povirja in skupina Lalo iz Škednja, ki se je že večkrat predstavila na kraškem pustu.

Na openskem sprevodu so sodelovale tri godbe, in sicer godba s Proseka, godbeno društvo Kras iz Doberdoba in godba Viktor Parma iz Trebč.

Celotno dogajanje sta povezovala Evgen "Indiana" Ban in Matija "Neo" Kralj, manjkala nista niti letošnja kraljica pusta, Trumpič in Melisa, ki sta se tokrat pripeljala z limuzino in ne s kočijo.

Ko se je pustni sprevod končal, se je zabava nadaljevala na dvorišču Prosvetnega doma na Opčinah z ansambлом Hec. Tam so tudi nagradili zmagovalce.

Urška Petarso

Kratke

Pogovor o stanju na tržaški občini

Ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev bo 2. marca posvečen razgovoru o stanju na Občini Trst, in sicer tako o splošni politični sliki ob bližanju občinskih volitev prihodnjega leta kot o najbolj aktualnih vprašanjih, kakršna so proračun in javna dela. Gost večera bo podpredsednik tržaškega občinskega sveta Igor Švab, ki je bil kot predstavnik Slovenske skupnosti izvoljen na listi Demokratske stranke. To je njegov že tretji mandat, saj je bil izvoljen v letih 2006, 2011 in 2016. V prvem mandatu je bil v opoziciji, to velja tudi za sedanjí mandat v času župana Dipiazze, v drugem mandatu pa je bil kot član večine župana Cosolinija predsednik posebno pomembne komisije za finance. Ob splošnih vprašanjih je posebno pozornost posvečal šolskim stavbam. Poleg tega je bil Švab več let podpredsednik Sveta slovenskih organizacij, odgovoren za Tržaško, tako da občinski ustroj in splošno krajevno ter slovensko problematiko pozna zelo natančno. Z Igorjem Švabom se bo na večeru v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu, ki se bo začel ob 20.30, pogovarjal časnikar Novega glasa Matevž Čotar.

Sv. Jakob: pomembna publikacija za slovensko skupnost

V torek, 18. februarja, so v Kettejevi dvorani na večstopenjski šoli pri Sv. Jakobu predstavili brošuro Sare Burolo z naslovom *Srečno pot, Piki Jakob!* Avtorica je v publikaciji skrbno zbrala, dokumentirala in zapisala spomine in pričevanja o nastanku in razvoju slovenskega vrta pri Sv. Jakobu, pri čemer so ji seveda pomagali nekdanji obiskovalci vrta, v velikem številu prisotni tudi na predstavitvi. Na prijetnem popoldanskem obujanju spominov je poslušalce pozdravil ravnatelj Marijan Kravos, ki je predal besedo Milanu Pahorju. Zgodovinar je orisal nastanek slovenskega vrta, ki je začel ponovno delovati po drugi svetovni vojni, in poudaril velik pomen, da je bil ta v središču mesta. Sklenil je z mislijo, da je ta brošura res hvalevredna, saj nam poznavanje lastne preteklosti daje potreben zanos za nadaljnje delo. Sara Burolo je v nadaljevanju povedala, kako je sestavljena knjiga, in sicer, da je razdeljena na tri dele. V prvem delu so navedeni zgodovinski podatki, v drugem je opisano povojno obdobje, ko se je vrtec ponovno prerodil, v zadnjem delu pa velike spremembe v devetdesetih letih prejšnjega stoletja (posodobitve, sprememba zakonov, bolj intenzivno izobraževanje osebja, želja po kakovosti itd.). Spomini in pričevanja pomembnega dela Slovencev v središču Trsta imajo tako končno svoj prostor v pomembni publikaciji, ki je tudi zelo bogata s fotografskim gradivom. / MČ

Tržaška Rižarna / O grozodejstvih diktatur

Od italijanskega rasnega do argentinskega vojaškega preganjanja

Pomembno je odkriti resnico, spregovoriti in ohraniti spomin v opomin, da bi se grozodejstva, ki so jih diktature v prejšnjem stoletju povzročile ljudem, nikoli več ne ponovila. Tako je na srečanju *Od rasnih zakonov do diktature v Argentini*, ki sta ga na pobudo senatorke Tatjane Rojc v ponedeljek, 17. februarja, v tržaški Rižarni priredila Deželni inštitut za zgodovino osvobodilnega gibanja in združenje 24 marzo. it, opozorila Vera Vigevani Jarach. Pričevanje 92-letne gospe židovskega rodu, ki je dijakom liceja Petrarca spregovorila o nasilju, ki ga je njena družina doživela s strani italijanskega fašizma in argentinskega režima, je bilo poučno in pristrčno. Ker je bila njena mama Armenka, je že kot mlada spoznala ozadje genocida, ki ga je ta narod utrpel na začetku 20. stoletja. Družina Vigevani se je zaradi rasnega preganjanja leta 1939 izselila iz Milana v Argentino. Ded,

ki je ostal v Italiji, je umrl v Auschwitzu. Gospa Vera, ki se je po vojni v Južni Ameriki poročila s tržaškim Judom, ki se je tja zatekel pred antisemitizmom, je bila konec 70. let prejšnjega stoletja žrtev nove tragedije: hčerka je bila med tistimi, ki so v času režima "izginili". Družina je 20 let pozneje odkrila, da je bila med žrtvami t. i. poletov smrti. Pričevalka je na srečanju na dopadljiv in neposreden način posredovala izkušnjo žensk, ki se v argentinski prestolnici že dolgo let zbirajo na Majskem trgu. Z vztrajnim bojem ohranjajo živ spomin na grozodejstva režima in terjajo odkrivanje resnice. Po sodni poti so dosegle že marsikateri rezultat. "Pravijo nam, naj svoj boj opustimo, pozabimo in jim odpustimo, vendar - tudi zaradi tega, ker se zločinci niso pokesali svojih dejanj - menimo, da mora najprej priti na dan vsa resnica, potem bomo pa videli ..." je poudarila Vigevanijeva.

Kot je na srečanju obrazložil Simone Cuva, se združenje 24. marzo. it v sodnih palačah bojuje, da bi celotna resnica o "desaparecidosih" prišla na dan. Ker je v času diktature izginilo mnogo dojenčkov, ki so jih vojaki odvzeli izvornim in predali novim družinam, se združenje ukvarja tudi s problemi odkrivanja prave

Gosa Vera Vigevani Jarach

istovetnosti pripadnikov že druge generacije. Vigevanija je izpostavila odgovornost in pomen gojenja "vseh in ne le posameznih zgodb, ki sesta-

vljajo zgodovinski spomin". Proti tistim, ki želijo, da bi okrog zločinov proti človeštvu prevladal molk, ali jih celo zanikajo, se je treba pogumno in odločno postaviti proti: "Ko so nas utišali s cenzuro, smo si prisvojili trg in ulice, torej javni prostor", je obrazložila. Predavateljica je spregovorila tudi o občutkih krivde do "izginulih", ki celo življenje spremljajo tiste, ki so preživeli mučenje in zasiljanja vojaške diktature, ter one, ki so pobegnili v tujino. Posredovala je izkušnjo, kako so ženske s "Plaza de mayo" premagovale strah in vztrajale v svojem mirnem odporu. V končnici svojega izvajanja je ocenila, da je potrebna budnost. "Ko se kot marsikje danes pojavljajo znaki fanatizma, nestrpnosti, rasizma in antisemitizma, moramo nekaj ukreniti", je dejala in se obregnila ob širjenje lažnih novic. "Bodite kritični, iznajdljivi in

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 2. marca, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na srečanje s podpredsednikom občinskega sveta v Trstu Igorjem Švabom. Časnikar Matevž Čotar se bo z njim pogovarjal o splošni politični sliki v Trstu, proračunu in javnih delih. Začetek ob 20.30.

Darovi

Za Sklad Silvana Kerševana

daruje N. N. 100 evrov. Misijonski krožek Rojan je prejel: **za slovenske misijonarje**: N. N. 50 evrov. Radovan Legiša v spomin na prijatelja Marinoža daruje **za misijonarja Pedra Opeko** - Madagaskar 100 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

mirno reagirajte", je spodbudila mlade. Vigevanijeva je poslušalce spomnila, da se žal razmere v mnogih latinskoameriških državah slabšajo v smer obnavljanja diktatorskih ureditev in večanja socialnih razlik. Mladim je velela, naj ne bodo leni in naj v svetu, ki je poln krivic, zavzemajo stališča in si prizadevajo za izboljšanje razmer. "Treba je migati", je dejala in izpostavila pomen gojenja domovinskega čuta. Jasne besede je izrekla tudi glede fašistične diktature ("prva je nastala v Italiji in šele nato v Nemčiji") in opozorila na težnje po zanikanju njenih odgovorno-

sti. "Sistemi pogosto iščejo grešne kozle za razne probleme", je predavateljica modro ugotavljala in opozorila na sodobno "preganjanje priseljencev, žensk in drugih šibkejših". V slovensčini in italijanščini je sen. Rojc obrazložila, da je bil cilj predavanja ohraniti živ spomin na Auschwitz, Rižarno, Rab in druge nam bolj oddaljene kraje trpljenja, na katere bi nekateri v Evropi in Italiji radi pozabili. Glasbeno srečanje, ki se ga je udeležil tudi predsednik tržaškega občinskega sveta Francesco Di Paola Panteca, je uvedel kitarist Janoš Jurinčič.

Mch

Zanimiv literarni večer v Narodnem domu

Renato Quaglia in njegova kritika družbi "brez duše"

Duhovnost, tesna povezanost z naravo in kulturo rezijanskih ljudi ter kritika sodobnemu načinu življenja "brez duše". Na teh vsebinskih osnovah sloni pesniško ustvarjanje Renata Quaglia, s katerim je v ponedeljek, 17. februarja, v tržaškem Narodnem domu potekal zanimiv literarni večer. Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm, Skupina 85 in Narodna in študijska knjižnica so s srečanjem obeležili dan slovenske kulture. 79-letnega, v Solbici rojenega, največjega narečnega slovenskega pesnika je predstavil njegov stanovski kolega Marko Kravos. O njem so organizatorji predvajali tudi doku-

mentarec *Trije kraji življenja*, ki ga je pred leti za deželni sedež Rai izdelala režiserka Marija Breclj. Z igranjem na citiro in udarjanjem z nogo ob tla je srečanje popestril pesnikov nečak Daniele Quaglia. Rezijanski avtor je obiskoval malo semenišče, licej in prvi letnik bogoslovja v Vidmu in Veroni. V Belgiji je študiral psihosociologijo. Kaplan je bil v severni Italiji. Potem ko se je leta 1971 odpovedal duhovniškemu poklicu, je opravljal različna dela: bil je tovarniški delavec, funkcionar, gospodarski svetovalec in upravitelj podjetja. Danes živi razpet med Vidmom in dolino pod Kaninom. Da je Quaglia uveljavljen pe-

snik, dokazuje dejstvo, da je prejel nagrado Prešernovega sklada, ki pa mu ni veliko pomagala pri tem, da bi se s svojo poezijo prebil v širšo slovensko zavest. Piše v rezijanščini in italijanščini. V zadnjem času sta izšli kar dve njegovi pesniški zbirki. Ker je bil avtor še predvsem v popotresnih letih angažiran pri obujanju gospodarskega in narodnega življenja v domači dolini, je na srečanju tekla beseda tudi o tedanjih razmerah. Ustanovil je kmetijsko zadrugo Ta rožina dolina. Pozneje se je ukvarjal z načrtom ustanovitve majhne, a visoko tehnološkega industrijskega obrata Mir. "Imeli smo razvojno vizijo za

našo dolino. Hoteli smo doseči smotno uporabo naravnih virov in tehnološko razviti tradicionalno gospodarstvo, za katerega je bila značilna diverzifikacija", je obrazložil na srečanju. V Reziji se je v preteklosti okrog 3 tisoč ljudi preživljalo z raznimi dejavnostmi in ne z izključno eno gospodarsko panogo. Izseljevanje pa se je v preteklih desetletjih vseeno povečalo. Ljudje so zapustili svojo rojstno dolino, "a danes niso boga-

tejši, saj so izgubili dušo, tudi zaradi tega, ker niso več povezani z naravo".

Quaglia je bil na srečanju kritičen do splošno razširjenega

Foto damj@n

praznega besedičenja. Po njegovem se ljudje sami sebi odtujujejo. "Živimo v času, ko so besede presekanke in izgubljajo svoj univerzalni pomen". Tudi v Reziji naj bi ljudje besede vedno manj čutili. "Postajamo elektronski ljudje, ki pa ne moremo ustvarjati literature, saj elektronika nima duše", je ocenil. V nasprotju z mnogimi, ki pravijo, da sta ekonomija in kultura ločeni zadevi, Quaglia trdi, da ni tako. In pripoveduje o sporočilni moči temne noči nad rojstno dolino.

Mch

TKS / Bela priročnika Rafka Dolharja

Politika nekoč in danes

"Manjšina caplja na mestu: zaspala je ali spi na lovrih". Tako je na predstavitvi knjižnega paketa Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, ki vsebuje bela priročnika z naslovom *Leva sredina in tržaški Slovenci*, današnje stanje v narodni skupnosti ocenil njun avtor Rafko Dolhar. Deli, ki sta izšli pred več leti, opisujeta politično in družbeno dogajanje na Tržaškem od srede 60. do polovice 70. let prejšnjega stoletja. Šlo je za desetletje, ko so tržaški Slovenci na politični in upravni ravni dosegli marsikateri rezultat. Dolhar je bil v tistem času kot predstavnik SSK član tržaških občinskih svetov in odborov. Z avtorjem se je na dobro obiskanim srečanju pogovarjal novinar Sandor Tence. O času, v katerem je bil Dolhar politično aktiven, je spregovoril časnikar Ivo Jevnikar. Protagoniste le-tega je določevala občutena ideološka zaznamovanost, ki danes ni več

opazna. Publikaciji na osnovi avtorjevih spominov in dnevninskih zapisov obnavljata kroniko omenjenega desetletja. S prebiranjem le-te lahko bralec spozna specifično poglavje polpretekle zgodovine narodne skupnosti in širše družbe. S političnega vidika se tedanji čas v primerjavi z današnjim v marsikaterem pogledu zdi prazgodovina, vrsta takrat obravnavanih vprašanj pa je, žal, še vedno aktualna, so opozorili na predstavitvi. Dolhar je na srečanju spregovoril o rezultatih svojega političnega dela. Ker je bila SSK jeziček na tehtnici za obstoj levosredinskih uprav v tržaški občini in pokrajini, je na pogajanjih "z izsiljevanjem"

postavitve dvojezičnih tabel pred tremi kraškimi vasmi, odborniško mesto (za socialno skrbstvo in zdravstvo), uporabo slovensčine v rajonskih svetih, ustanovitev slovenske psihopedagoške službe itd. Bil je tudi protagonist prve civilne poroke v slovensčini, zaradi katere je imel sodne težave, ki so se pa

sluhni avtorjevemu obujanju spominov na takratni čas. Ob načelnem nasprotovanju KPI sklepanju levosredinskih večini je bil edini Slovenec, ki je sodeloval pri pogajanjih (slovenski socialisti k tem niso bili pripuščeni) za sestavo koalicij. Ko je izjavil, da KPI s svojimi osmimi predstavniki v občinskem svetu, "drži slo-

Dolhar je tudi spomnil, da mu ni vplivalo poguma dejstvo, da je Primorski dnevnik takrat skromno poročal o delu občinskega svetnika SSK.

Njegova zapustitev palače na Velikem trgu je sovpadala s sklenitvijo Osimskega sporazuma, ki je na politično prizorišče prinesel Slovencev nenaklonjeno Listo za Trst. Pri oceni poznejšega in časovno nam bližnjega dogajanja je Dolhar menil, da je bilo, kar se tiče priznanja manjšinskih pravic in političnopravnega sodelovanja, "storjenih, žal, kar nekaj korakov nazaj": ukinitve pokrajinske uprave, v kateri smo Slovenci imeli pomenljivo vlogo, odprava rajonskih svetov, odsotnost Slovencev v občinskih odborih župana Illya itd. Še vedno tudi ne morejo slovenski občinski svetniki na županstvu javno spregovoriti v svojem maternem jeziku.

Predstavitev je nudila priložnost tudi za primerjavo tedanje z zdajšnjo politiko, pri kateri je sodeloval občinski svetnik SSK Igor Švab. Pred 50 leti je bila politika resna, odgovorna in temeljila na iskanju dogovorov. "Danes je povsem drugače: si brez sogovor-

Foto damj@n

pozitivno iztekle. Zanimivo je bilo na srečanju pri-

venske glasove v frižiderju", so komunisti zagnali vik in krik.

Mch

GORICA Osma Pravljična urica v Feiglovi knjižnici v š. l. 2019/20

Sladkosnede kosmatinci junaki dveh pravljic

Sivina je ovila goriške sulice v ponedeljek, 3. februarja 2020, a v mladinski sobi Feiglove knjižnice je zelo veselo vzdušje, ki ga s svojo prisotnostjo vselej pričarajo mali obiskovalci *Pravljičnih uric*. Tokrat se je zbralo dvajset zvedavih predšolskih otrok. Njim sta bili namenjeni kar dve drobni predstavi kamišibaj gledališča. V goste sta prišli namreč Mirna Stopar in Silva Karim. Obe sta se pred tremi le-

Navadno nastopa v vrtcih, pa tudi knjižnicah. Udeležila se je tudi festivalov kamišibaj gledališča, enkrat v Piranu in dvakrat v Štanjelu. Tudi Silvo Karim, pedagoginjo, ilustratorico in oblikovalko, je osvojilo kamišibaj gledališče. Sama namreč zelo rada ilustrira in zato ji je ta gledališka zvrst še posebno pri srcu. Rada se udeležuje tudi festivalov kamišibaj gledališča. V Štanjelu je že osvojila nagrado. Vo-

sta vsaka s svojim odrčkom, butajem, ob menjavanju slik, razvijali pravljico zgodbo, v kateri so bili protagonisti medvedi. V prvi, ruski pripovedi je medved mrzlično iskal pestunjo za svoje mladičke. Živahni so bili in sam ni zmozel vsega dela. Tako je spekel slastne piškote in se napotil v gozd. Vsakemu kandidatu za pestunjo je ponujal lepo dišeče piškote-medenjake. Po dveh ponesrečenih poizkusih (ponudila sta se vrana in volk) je vendarle našel pravo pestunjo za svoje mladičke: to je bil dolgouhi zajček, ki je obljubil, da bo medvedkom pripovedoval pravljice in jih čohal po trebuščkih, ko bo oče medved odšel z doma po opravkih. In tako se je nasešil v medvedjem brlogu in tam ostal, dokler niso medvedki zrasli.

Druga drobna zgodbica, skoraj nekakšna "izštevanka", v slogu kamišibaj gledališča, *Sedem medvedov*, je bila v verzih, katerih avtorica je Anja Štefan. Pripovedovalka Silva Karim jo je prikupno ilustrirala. Sedem medvedov se je napotilo na goro, da bi videli, kaj je za njo, a marsikdo je iz različnih vzrokov ostal kar na poti. Cilj sta dosegla le dva in se srečna zazrla v daljavo. Ko sta občudovala prostrano obzorje, se je eden odločil, da bo šel še dalje v svet gledat, kaj je za vsemi temi vrhovi, drugi pa se je vrnil domov. Pravljičnici je kot vselej sledila ustvarjalna delavnica. Knjižničarka Martina Humar je povabila otroke, naj pobarvajo naprstno papirnato lutko –medvedka, kar so seveda z veseljem naredili. Preden so odšli, so še poiskali eno ali več zanimivih knjižic, da bi si jih izposodili. Ko jih bodo doma listali, si bodo morda še sami ob njih izmislili zgodbe.

ti navdušili nad kamišibaj gledališčem, ki se zmeraj bolj uveljavlja tudi na Slovenskem. Gospa Mirna Stopar se je s tem začela ukvarjati, ko so jo z Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS povabili na delavnico kamišibaj gledališča, ki sta jo vodila znana lutkarja Jelena Sitar in Igor Cvetko, ki sta "prinesla" na Slovensko to japonsko gledališko zvrst. Od začetka so bili njena publika odrasli oz. kar dedki in babice, potem pa tudi otroci. Sama misli, da sta prav ti starostni stopnji gledalcev najbolj hvaležno občinstvo. Iz ljubezni do tovrstnega gledališča se je začela ukvarjati celo z likovno umetnostjo, a to počenja zmeraj pod mentorstvom likovnih pedagogov.

ti tudi izobraževalne tečaje za učiteljice in vzgojiteljice, predvsem za likovni del te gledališke zvrsti. Na repertoarju ima več kot dvanajst predstav kamišibaj gledališča. V likovnem in pripovedovalskem smislu ima najraje predstave za otroke, in sicer v narečju. Otroštvo je preživela namreč v Podkrajju v dolini Bele, kjer govorijo (zdaj sicer zmeraj manj) slikovito narečje, ki ga ona skuša ohranjati prav s pripovedovanjem tragikomičnih zgodbic iz ljudskega izročila. Rada ima seveda tudi odraslo publiko. Tej namenja najraje poezijo. Ker je pesnica Anja Štefan njena prijateljica, se večkrat poslužuje njenih verzov. Malčkom v Feiglovi knjižnici

Vesela pustna nedelja v Idrski dolini Naj igrajo harmonike!

Na pustno nedeljo se je, kot vsako leto, iz Obuorče v Idrski dolini odpravil pisan sprevid mask. Med njimi je bilo tudi veliko tradicionalnih, beneških pustov, drugi so si masko izdelali doma in uporabili tudi listje in zeljšča, tretji so posegli po oblekah in lasuljah iz trgovin. Pustarji, v zgodnjih jutranjih urah jih je bilo nekaj nad dvajset, pozneje pa se jih je zbralo okoli štirideset, so najprej obiskali Prapotno, kjer so potrkali na vrata turističnih kmetij in lokalov, nato pa so se odpravili po vaseh zgornje Idrske do-

line vse do slovenskega Britofa, kjer so se v tamkajšnji okrepčevalnici srečali z Liškimi pusti in skupaj zaplesali v noč. Maske so seveda spremljale beneške harmonike, veselja in vriskanja pa ni hotelo biti konec. Dogodek je s kamerami in fotoaparati spremljalo več novinarjev in radovednežev z obeh strani meje. Zvečer je v gostilni Pri Walterju v vasi Bodigoji potekalo še družabno srečanje z večerjo. Pustovanje v Idrski dolini je za ljudi, ki še živijo v vaseh na beneških obronkih, pomembno, saj predstavlja priložnost za druženje in veselje ter obenem za stik med obema bregovoma, ki jih je nekaj ločevala meja.

Suzi Pertot

S 5. strani O etiki in ...

Delikatno preiskovanje resnice je privedlo do tega, da je zdaj časnikar pod nadzorom policije, saj je v življenjski nevarnosti. Občinstvu je povedal, kako v italijanski realnosti, tisti, ki postavlja neprijetna vprašanja, dobi takoj etiketo preiskovalnega časnikarja, ko bi moral v resnici biti definiran kot normalen časnikar, saj je prav to bistvo časnikarstva. Scavo je poudaril težave pri pisanju ali pripovedovanju delikatnih zgodb, ko mora biti časnikar objektivni in jih obravnavati odmaknjeno. Povedal je, kako izbira besed lahko vpliva na razmišljanje javnosti. Na koncu je spomnil, kako je pomembno posredovati bralcem tudi dobre novice, ki vzbujajo upanje v boljšo prihodnost. Po predavanju so se prisotni mladi, člani, odborniki in časnikarji UCSI premaknili v spodnje prostore občinske palače, kjer je potekalo odprtje novega državnega in upravnega sedeža združenja UCSI, ki bo tako v središču mesta s pomembnim duhovnim nabojem, tik ob rojstni hiši sv. Frančiška, ki je zdaj cerkev. V soboto zjutraj nas je v Cittadelli sprejel g. Francesco Ochetta, ki se je pri jutranji misli osredotočil na Kristusa v puščavi, ko ga hudič skuša podkupiti z materialnimi dobrinami, kar se v bistvu vsak dan dogaja tudi v naši družbi, tudi med časnikarji, ki se žal vedno rajši "prodajajo". Vsi moramo biti malo bolj kot Kristus, je povedal duhovnik, se manj bati in se

upreti skušnjam. Sledilo je vrhunsko predavanje Federica Badalonija (Espresso), ki je orisal digitalni preobrat v medijih in kako italijanski časniki daleč zaostajajo za sodobnim standardom časnikarstva na evropski in svetovni ravni. Večina medijev ne raziskuje in ne preverja novic, pomembno je le, da objavi čim več člankov na spletu in da so čim krajši. Kakovost se tako niža in se večja možnost, da je novica izkrivljena (fake news). V nadaljevanju je povedal, kako so splet in socialna omrežja nevarni, saj na njih lahko pišejo vsi in tako nastajajo spletni mediji, kjer so novice izmišljene, kjer pišejo ljudje, ki niso publicisti ali časnikarji (ne upoštevajo časniških pravil), in kjer ne obstaja odgovorni urednik, ki bi lahko odgovarjal za morebitne kršitve. Delo časnikarja mora biti izbiranje, raziskovanje, citiranje, "linkiranje virov"; časnikar mora pomagati, da pride resnica na dan ter pokazati, kako deluje uredništvo. Biti je treba transparentni. Govornik je dal primer "odprte kuhinje" v restavracijah, v kateri se jasno vidi, kako delajo kuharji in katera jed pride na mizo. Samo na ta način prepričamo bralca, da je medij zanesljiv. Nastati mora neka povezava med bralcem in časnikarjem, ko bralec lahko pokliče pisca in ga vpraša za pojasnila ali pove, da se ne strinja z izjavami, ali podobno. Ko se kaj pogrši, je treba biti ponižni in ne trmasti ter priznati

morebitno napako. Zelo kritičen je bil do starejših časnikarjev, ki se ne znajo umakniti, ali tistih, ki se ne znajo prilagoditi času in vztrajajo s trditvijo, "mi smo delali vedno tako". Najbolj težko je sprejeti, da se je svet spremenil in da je treba bralce pritegniti zopet k realnosti ter jih izveliči iz tistih mrzlih novic, ki ustvarjajo nezaupnost, je sklenil Badalonija. Po kosilu smo se srečali s predsednikom časniške zbornice Carlom Verno, ki nam je predstavil delovanje zbornice in njene težave, vezane predvsem na stara pravila, ki od leta 1963 niso bila spremenjena, in na spletno ponudbo, ki, kot so že povedali drugi predavatelji, ogroža delovanje resnih medijev in širi lažne novice. Predsednik je svetoval prisotnim, naj se čim bolj izpopolnjujejo in naj se držijo deontoloških pravil. V večernih urah so sledili laboratoriji. Razdelili smo se v skupine, vsako je vodil izkušen časnikar odbora UCSI, ki je navedel težave, pred katere ga je postavilo delo časnikarja. Vnel se je zanimiv pogovor z globokim razmišljanjem, mogoče tudi utopično, kako bi moralo pravzaprav delovati časnikarstvo na državni ravni. Nedelja je bila čas za pozdrave. Maši, ki jo je vodil g. Ochetta, sta sledila ogled mesta in kratek pogovor s predstavnikmi združenja o mislih in željah mladih in prihodnosti UCSI. Sklenila se je tako letošnja šola v Assisiju, ki je bila seveda formativnega značaja, a obenem tudi trenutek spoznavanja drugih, bolj oddaljenih realnosti in priložnost za nova prijateljstva.

BOLJUNEC Saša Rudolf o TIGR-u in antifašističnem uporu Boljunski odgovor lažem ob dnevu spomina

Na neštete laži in dezinformacije, ki so se tudi letos in v še večji meri kot prejšnja leta v javnosti pojavile ob dnevu spomina na eksodus in fojbe, so v Boljuncu odgovorili z organiziranjem večera, na katerem je časnikar Saša Rudolf spregovoril o pogumnem delovanju TIGR-a, medvojnem in povojnem antifašističnem uporu v našem in širšem prostoru. Srečanje, ki ga je priredila krajevna srenja, je bilo prvo iz niza, s katerim se bodo v prihodnjih mesecih v Boljuncu spomnili 100. obletnice začetka fašističnega zatiranja naših prednikov in 75-letnice konca druge svetovne vojne. Rudolf je zbranim najprej predstavil vlogo in delo TIGR-a, ki so ga v Trstu ustanovili leta 1924. Slo je za absolutno prvo antifašistično organizacijo, ki se je na evropskih tleh z orožjem uprla črni diktaturi. Primorski

rojaki, ki so bili primorani zbežati v Jugoslavijo, so vstopili v Organizacijo jugoslovanskih nacionalistov - ORJUNO. Na Primorskem so izvajali sabotažne akcije tudi mladi člani organizacije BORBA. Višje le-teh je predstavljal napad na uredništvo časopisa Il popolo di Trieste. Leta 1930 so v Bazovici padli prvi evropski junaki boja proti fašizmu. Ker so po 90 letih ti uradno še vedno obravnavani kot teroristi, so sorodniki ustanovili fundacijo, ki si prizadeva za njihovo sodno rehabilitacijo. Odvetniške pisarne niso poceni. Da bi bila želja za povrnitev časti Bidovcu, Marušiču, Milošu in Valenčiču čim bolj občutena, je vsak prispevek dobrodošel, je izpostavil Rudolf. V nadaljevanju so poslušalci spoznali diverzantske akcije tigrovcov, s katerimi so se konec 30. let prejšnjega stoletja pove-

zali slovenski komunisti. Po omembi žrtev drugega tržaškega procesa je nekdanji glavni urednik slovenskega uredništva Rai predstavil življenjsko zgodbo svojega očeta, Ivana, ki se je iz Ljubljane umaknil v Beograd, potem ko so za njim nacisti izdali tiralico. Preko Turčije je nato zbežal v Palestino, kjer je bila jugoslovanska vlada v izgnanstvu. V Kairu je od britanske vojske dobil dovoljenje za rekrutiranje primorskih Slovencev, ki so bili zajeti kot italijanski vojak. Slovenski rodoljub je tako zbral 4500 prostovoljcev, ki so sestavljali tretjino prekomorcev. Posebno enoto so sestavljali padalci, ki so jih poslali v pomoč angleškimi oficirjem pri partizanih, a jih je oblast sprejela z nezaupanjem, po vojni pa likvidirala.

/str. 15
Mch

Dr. Edi Gobec iz ZDA o značaju in ravnanju Slovencev

Ali je boljša vladna koalicija ali predčasne volitve?

Na prvem mestu aktualnega dogajanja v Sloveniji je strah pred zlovesčim virusom, ki se iz izvora in žarišča na Kitajskem širi v mnoge druge države. Na Slovenskem so doslej odkrili štiri okužene osebe, ki so se nahajale na počitniški ladji Diamond Princess na Japonskem. Širijo se govornice, da je okuženih Slovencev več, kot pa navajajo viri na ministrstvu za zdravje, pri čemer pa je epidemija dobila tudi politično obeležje. Ob zatrjevanju, da je Slovenija dobro pripravljena in ima dovolj specializiranih zdravnikov in drugega osebja, da bi se lahko uspešno soočila z morebitnimi novimi primeri koronavirusa, pa v opozicijskih strankah opozarjajo, da ima naše zdravstvo premalo postelj in infrastrukturnih zavodov, da bi lahko preprečili morebitno nadaljnje širjenje virusa. Različna mnenja in spori o tem obstajajo in jih niso razrešili niti na izredni in nujni seji pristojnega odbora oziroma komisije državnega zbora. V politiki pa se z različnimi pogledi in stališči pripravljajo na bližnji odločitev o tem, ali bo za premostitve politične krize, nastale z odstopom premiera Marjana Šarca in posledično razrešitvijo vlade, oblikovana nova vladna in parlamentarna koalicija iz strank oz. poslancev

sedanjega mandata ali pa bodo potrebne nove izredne parlamentarne volitve. Pred to odločitvijo se je v Sloveniji razplamtelo toliko obtožb in sovraštva, v obsegu, kakršnega še ni bilo v vsej zgodovini slovenske parlamentarne ureditve in demokracije. Nastal je vtis, da so v politiki vsi proti vsem, izhodišče sporov in polemik pa je do skrajnosti priveden strah pred morebitnim oblikovanjem desnosredinske vlade s koalicijo, ki bi jo sestavljale Slovenska demokratska stranka, Nova Slovenija, stranka krščanskih demokratov, Stranka modernega centra in Demokratična stranka upokoencev, bolj znana kot DESUS. Predvideno novo oblast naj bi s svojimi stališči, pogledi in politiko navdihoval in usmerjal Janez Janša, predsednik SDS.

Nova slovenska vlada bo zagotovo nastala v roku, določenem z ustavo, toda pred tem je, kot omenjeno, nastalo vzdušje, v katerem prevladuje fanatizem, nestrpnost in sovraštvo. Damir Črnec, državni sekretar za nacionalno varnost v kabinetu premiera Marjana Šarca, pred tem pa navdušen podpornik in izvajalec politike predsednika SDS, Janeza Janše, zdaj zatrjuje, "da Janez Janša ustvarja izredne razmere v Sloveniji,

njegova stranka, SDS, pa deluje po načelih mafijskega poslovanja". Poslanec SDS Žan Mahnič pa je kot podpredsednik parlamentarne komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb generalno direktorico Policije Tatjano Bobnar obdolžil, da izvaja prikrita preiskovalne ukrepe zoper tiste člane in svojce političnih strank, ki bi rade oblikovale novo vladno koalicijo. Predstojnica policije je takšno namero ogorčeno zanikala,

Dr. Edi Gobec

zato toži Žana Mahnič, on pa njo. Poslanci parlamentarnih strank so v svojih mnenjih previdni, vendar zahtevajo preiskavo o delovanju policije v sedanji politični krizi. Oglašila se je tudi Alenka Bratušek, predsednica istoimenske stranke, in sporočila slovenski javnosti in politiki, da so policisti brez razloga ustavili in zasliševali njenega sina. "To ni bilo slučajno, v slučaje ne verjamem", pravi.

Sicer pa se obtožbe in protiožbe v sedanjih napetih političnih razmerah in odnosih kar vrstijo. SDS zahteva, da premier Marjan Šarec preklicuje svoje domnevno lažnive izjave o financiranju občil Janševе stranke iz Madžarske. Če tega ne bo storil, bo Slovenska demokratska stranka premiera tožila. Vsaj tako izjavlja. O SDS in Janezu Janši naj bi na TV Slovenija lažnivo govoril tudi Rudi Rizman, prvopodpisani v javnem pismu 75

intelektualcev in akademikov, v katerem izražajo zaskrbljenost zaradi dogovorov o Janševi novi koaliciji. Tudi njega naj bi SDS tožila. V Sloveniji v sedanjem občutljivem političnem obdobju grozijo politikom, novinarjem, tudi tistim s politične leve, bralcem Demokracije, pa tudi znanim osebam iz civilnodružbenih organizacij in ustanov. Zaradi slabega vzdušja in kaotičnih razmer v

družbi in politiki je pridobilo pomembnost in aktualnost Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2020. V njem beremo tudi naslednje: "Nemalokrat se upravičeno pritožujemo nad slabimi razmerami v državi. Ni prav, če rečemo, da se ne da ničesar narediti, in ostanemo doma, ko pride trenutek volitev ali drugega glasovanja. Če bi pred tridesetimi leti tako ravnali, ne bi dosegli vsega tistega, na kar smo danes ponosni.

Sedaj bi lahko bilo marsikaj bolje, kakor je, če bi z večjim žarom, dejavnostjo, odgovornostjo in enotnostjo nadaljevali našo skupno pot v demokratično Slovenijo. Tedaj bi tudi krščanska vera in Cerkev ne bili več izključevani".

Seveda nočemo, da bi bilo utemeljeno, kar trdijo v tedniku Demokracija, "da je politična levica arhitekt zla, in če bo treba za ohranitev njene oblasti, bodo uničili tudi državo". Zaskrbljenost povzroča tudi, kar v komentarju z naslovom Sveta vojna proti SDS, objavljenem v omenjenem tedniku, domnevata oziroma predvidevata novinar Gašper Blažič in novinarka Petra Janša. Sprašujeta se, "ali bodo morebitni novi vladi in koaliciji sledile demonstracije? Javnost bo tedaj že dovolj

prevarana, zmanipulirana, da bo pripravljena na udeležbo na morebitnih množičnih demonstracijah. Na ulicah in trgih bo nenadoma kup mladih ljudi, ki se bodo čutili ogrožene, ker jim menda podivjani Orban -Janševi kapitalistični fašisti hočejo vzeti še tisto malo, kar imajo. Lahko bi se zgodil tudi kakšen krvav incident".

Seveda gre le za domneve, ugibanja in pričakovanja, kar vse je v demokratični državi utemeljeno in dovoljeno. V Sloveniji se mnogi ljudje, tudi izvedenci, pogosto sprašujejo, zakaj in od kod ravnodušnost javnosti ob tolikšnih stiskah in krivicah, ki jih oblastniki in najrazličnejši odločevalci povzročajo t. i. navadnim ljudem. Naš ameriški rojak dr. Edi Gobec, publicist in narodni delavec, Slovence takole ocenjuje: "Slovence razvrščam v dve skupini. V eni so omahljivci, ki se včasih tudi navdušijo. Vendar se hitro ustrašijo težav in žrtve. Dvome izražajo z besedo ampak, ki jo kar naprej ponavljajo. Druga skupina Slovencev pa soodloča na volitvah, kjer volijo najbolj pošteno, zmerno in rodoljubno kandidate, vztrajno spreminjajo na bolje sebe, svoje okolje, svoj slovenski narod, in včasih celo širši svet. Delujejo zlasti sedaj, ko gre za preživetje in lepo prihodnost Slovenije".

Marian Drobež

SNG Nova Gorica / Premiera: Šest oseb išče avtorja

Relativnost resnice in iluzija življenja

O tem, kako je resnica relativna, in o življenju, ki je paradoks, iluzija, groteska, je razmišljal v svojih dramah Luigi Pirandello (1867-1936), ki ga literarni kritiki uvrščajo med najpomembnejše italijanske dramatike in pripovednike 20. stoletja. Njegova dramska dela veljajo za začetek modernih dramskih tokov v evropski dramatik. Njihove vsebine, ki obravnavajo brezizhodnost tedanje meščanske družbe in sveta, pri katerem je tudi resnica relativna, so že naznanjale prihod eksistencializma. V Pirandellovi motiviki in obliki, ki podira odrsko iluzijo, so že zametki nadrealizma in gledališča absurda. Pirandello je drame začel pisati v zrelih letih svoje ustvarjalne poti, ko je prepoznavnost že dosegel z romani in krajšimi zgodbami. A največjo slavo, tudi izven italijanskega škrnja (doma je bil iz Agrigenta), je dosegel prav z dramami. Ena izmed njegovih najbolj znanih in igranih je gotovo Šest oseb išče avtorja (Sei personaggi in cerca d'autore) iz leta 1921. To je prva izmed t. i. "iger v igri", "gledališča v gledališču". V njej se med seboj prepletajo tragičnost, komičnost, fantastičnost in realističnost. Prvič je bila uprizorjena v letu nastanka v Teatru Valle v Rimu. Publika jo je izžvižgala, na igralce je letelo marsikaj, na avtorja tudi. A prav v tej drami so malo kasneje vsi prepoznali veliko umetnino. V slovenski jezik je bila prvič prevedena l. 1924, najnovejšo predstavitev v čisto, kleno sodobno

knjižno slovenščino je opravil Srečko Fišer, ki se je že večkrat izkazal s svojim čvrstim prevajalskim peresom. Prav v njegovem svežem prevodu je ta Pirandellova drama ponovno zaživela v četrtlet, 6. februarja 2020, v vsej svoji absurdnosti, nadrealistični situaciji v imenitni uprizoritvi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica pod režijsko taktirko mednarodno priznanega italijanskega režiserja, ki veliko ustvarja v tujini, tudi na Hrvaškem, Paola Magellija (1947), doma iz Prata. Zadnjič je v novogoriškem gledališču režiral l. 2017, in sicer drama Galeb A. P. Čehova. Kot tista se tudi ta kaže kot "velika predstava", v vsej zelo premišljeni spektakelski podobi. Magelli je k Pirandellovi vsebini pristopil s spoštljivim odnosom do avtorja in z veliko tankočutnostjo in s skušal čim bolj jasno prikazati to, s čimer se je Pirandello najraje ukvarjal: z iluzijo in resničnostjo. V drami Šest oseb išče avtorja sta ti dve temi močno poudarjeni. Na eni strani imamo na odru igralce in režiserja, ki vadijo neki tekst, ki jim ne gre od rok (z avtoironično noto je Pirandello navedel svojo Igro vlog), na

drugi pa osebe, ki nosijo v sebi družinsko dramo in so izšle iz domišljije avtorja, a jih je ta zavrgel, ker mu niso dopustile, da bi njihove zgodbe privedel do

lomi. Osebe brez avtorja ne sprejmejo igre gledaliških igralcev, ker se v njej ne prepoznajo, njihove drame le-ti ne znajo in ne zmorejo uprizoriti, ker ne zmorejo prikazati tragike njihovega resničnega življenja. Kaj pa je sploh resnično življenje? Vse je relativno. Večkrat to, kar se zdi resnično, je lahko iluzija, in na

Udovič Pleština. Režiserjevo vizijo je podkrepil scenograf Lorenzo Banci, skupaj z Vasjo Kodelj tudi avtor scenske poslikave in kiparskega dela. V prvem delu je scenograf zamejil del odra z nekakšnim mrežastim zastorom. Na njem so se izredno učinkovito in v skrivnostni osvetlitvi (Samo Oblokar) zarisovale na videu (svetovalec za video projekcijo Valentin Pavlin, ki je z Blažem Valičem poskrbel za snemanje in montažo videa) projekcije prihajajočih dramskih oseb (avtor videa Blaž Valič), ki iščejo avtorja, kar stopnjuje napetost njihove skrivnostnega prihoda na oder. Na tej mrežasti podlagi se prikazujejo tudi povečani obrazi igralcev, ki vadijo z režiserjem in preostalimi gledališkimi igralci. V začetku gledalca spravi v neko čudno nelagodje, v katerem je slutiti, da se bo zgodilo nekaj nenavadnega, tudi zavijajoče veter. Potem pa naraščajočo dramatično napetost poudarja tudi glava (Ivanka Mazurkijević in Damir Martinović Mrle).

V drami Šest oseb išče avtorja je ločnico med dvema svetovoma, "fikcijo", ki jo predstavljajo dramske osebe, ki iščejo avtorja, in "realnostjo" z igralci, režiserjem, zgovorno začrtal tudi kostumograf Leo Kulaš, ki si je za asistentko izbral Nevenko Tomašević, nekdanjo vodjo šiviljskega oddelka SNG Nova Gorica. Osebe je oblekel v črnino in pri tem uporabil papir. Nihče bi si ne predstavljal, da je čipkasta obleka, ki jo nosi Urška Taufer v vlogi Deklice v drugem delu predstave iz papirja! Preostali

"realni" liki (igralci, režiser...) so oblečeni v sodobne obleke. V odrski postavitvi Paola Magellija je prišla močno do izraza sporočilna nota, da resničnost in fikcija ostaneta vsaka na svojem bregu. Tako si stojita nasproti forma in življenje samo. Večna dilema ostaja, kaj je resničnost in kaj fikcija. Prav to je osvetlila novogoriška uprizoritev, ki je v svoji sporočilnosti zelo močna, trpka. Nedvomno je k temu bistveno prispevala silna interpretativna moč vseh izvajalcev predstave, ki so izredno intenzivno in z natančnim, filigranskim študijem opisali psihološko stanje likov, še predvsem "oseb, ki iščejo avtorja", in stopnjuječe prikazali njihovo tragedijo in s tem tudi tragedijo našega časa, ki s sodobnim vzporednim svetom na spletu sploh ne ve več, kje se konča virtualni in kje se začne resnični svet. Meja med iluzijo in resničnostjo se zabrisuje, vedno na škodo resnice. Zelo "realni" in mojstrsko izrisani pa so vsi kompleksni dramski liki, ki nastopajo v drami Šest oseb išče avtorja. Tako so "realne like" odigrali Kristijan Guček (Režiser), Marjuta Slamič (Prva igralka), Gorazd Jakomini (Prvi igralec), Andrijana Boškova Batič k. g. (Druga igralka) Žiga Udir (Mlad igralec), Jakob Štiligoj k. g. (Drugi mlad igralec) in Brane Grubar k. g. (Inspicient) pa še Blaž Valič, intenzivno dramatične, dušo parajoče dramske osebe, ki iščejo avtorja, pa Matjaž Tribušon (P. g. (Oče), Arna Hadžialjevič (Pastorka) Helena Peršuh (Mati), Andrej Zalesjak v alternaciji z Matijom Ruplom (Sin), ki sta zaigrala tudi Dečka, in Urška Taufer (Deklica) ter Ana Facchini v vlogi Madame Pace.

Iva Koršič

Matjaž Tribušon, Arna Hadžialjevič, Andrej Zalesjak, Helena Peršuh, Urška Taufer; foto SNG Nova Gorica/Peter Uhan

konca, ker so prehude (mati ostane po smrti moža sama s tremi otroki, zato je starejša hči primorana iti v bordel Madame Pace, tam ima oče skoraj spolni odnos s pastorko, ki jo je sicer "zalezoval" že kot otroka, starejši sin je izgubljen, mlajši se ustrelil, najmlajša hčerka pa utone v domačem ribniku). Zdaj tavajo v upanju, da bodo končno našle avtorja, ki bo to besedilo dokončal, tako da bi uprizoril njihove tragične izkušnje in jih morda celo tudi zapisal. Režiserju se ideja zdi dobra in povabi svoje igralce, naj zaigrajo vloge teh dramskih oseb, a tu se vse za-

sprotno. Dramske osebe, ki so sad domišljije avtorja, vseskozi trdijo, da je njihovo življenje resnično, in v tem je tudi njihova tragedija, ker so kot "literarni liki" večne. Oni so sami bivajoča zgodba, ki se venomer ponavlja, so bolj resnični od resničnih. Igralci in režiserji pa imajo vse skupaj za fikcijo, iluzijo. Tako vsakdo vidi svojo resničnost in med njimi ne pride do spojitve. Prav to tragiko in preplet obeh zgodb je režiser Magelli skušal prikazati tudi kot zgodbo našega življenja in naših vlog v njem. V skladu s to vizijo je dramaturški lok pomenljivo napela Željka

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (72)

Pri mnogih evropskih narodih, prav tako kot pri nas, praznovanje rojstnega dne nekoč sploh ni bilo v navadi, pomemben

praznik v življenju posameznika pa je bil god, ki je imel posebno tradicijo tako v mestih kot na podeželju. Govorimo o eni izmed najstarejših navad, ki je tesno vezana tudi na duhovno oz. versko sfero človeka. Godovanje so poznali že Latinci, saj je Cicero uvedel koncept "dies onomastica" - zgodovinarji celo trdijo, da je bil praznik skupen skoraj vsem evropskim kulturam, vezan na lastno ime posameznika, običajno se je zgodil enkrat letno in je bil spomin na rojstvo. Danes pojmujejo god kot katoliški praznik oz. osebni praznik na dan, ko nas cerkveni koledar spominja na svetnika, po katerem nosimo ime. Nekdaj je bila namreč navada, da so dete krstili z imenom svetnika, čigar god je bil

najbližji dnevu rojstva, po starih pojmovanjih pa sta bili za vsakim imenom skriti tudi simbolika in posebna moč. Cerkev je, s kanonizacijo tisočih mučencev in svetnikov, vernikom nudila vzore številnih in različnih načinov dobrega življenja, posnemanja Jezusa Kristusa, tako da v družinah sploh ni bilo nenavadno, da so novorojenčku izbrali ime ne samo glede na datum rojstva, temveč tudi na podlagi lika, značaja določenega svetnika.

Po krščanski tradiciji so svetniki tudi zavetniki držav, mest, narodov, poklicev - nanje se verniki obračajo s prošnjami in molitvijo. O vsakem svetniku na koledarju poznamo življenje in značilnosti in tudi kmečka tradicija je povezana z njegovim imenom in letnim časom, v katerem je čaščen. V preteklosti so na primer povezovali začetek "kmečkega leta" s 17. januarjem, dnevom, ko goduje sveti Anton Puščavnik, kmečko leto pa se je končalo z godom svetega Martina - 11. novembra. Praznovanje svetega Antona je pomenilo konec obdobja dolgih noči in začetek svetlobe, prebujanja zemlje, preroča narave. Človek je že od nekdanj zaznamoval ta dan z različnimi obredi in praznovanji. Med našimi ljudmi je bil sv. Anton izredno priljubljen svetnik: za svojega zavetnika ga častijo kmetje, živinorejci, svinjski pastirji, obrtniki, mesarji, gasilci, peki, nanj so se verniki obračali v primeru kožnih bolezni in pri zastrupitvah.

Anton se je rodil leta 251 v Srednjem Egiptu. Po smrti premožnih staršev je imetje razdal revežem in šel v puščavo, kjer so ga obiskovali drugi puščavski očete in tudi mnogi ljudje iz mest, ki so pri njem iskali nasvete in ozdravljenje. V zadnjih letih svojega življenja je delal tudi veliko čudežev. Anton velja za očeta meništva, umetniki ga upodabljajo kot starčka s palico in knjigo; včasih nosi palico v obliki črke T, t. i. Antonov križ, na njej pa ima navezan zvonček, pogosto stoji ob njem prašiček. Sv. Anton Puščavnik je

priprošnjik še posebno za zdravje živine, zato je bila zelo razširjena navada, da so kmetje na njegov god prinesli v cerkev v dar in k blagoslovu prašičke krače, pleča in klobase. V kmečkem svetu so obstajali številni običaji, tradicije in obredi, povezani z likom svetega Antona. Upodobljen je bil na podobah in koledarjih, s katerih so se kmetje in drugi ljudje na vaseh naučili marsikaj, tudi osnovnih pojmov agronomije, zgodovine in književnosti. V preteklosti je te koledarje župnik delil v cerkvi na dan, posvečen svetniku, 17. januarja, kmetje so jih nato obešali v hlevih ali na kuhinjska vrata. Podoba svetnika se je večkrat pojavljala tudi na številnih predmetih iz kmečkega sveta, kot so vozovi in drugo orodje. Na god svetega Antona je potekal tudi tradicionalni blagoslov domačih živali, ki so dobile tiste dne več hrane: morale so biti čiste in kmetje jih niso smeli uporabljati za prevažanje pridelka ali za delo na poljih. Tisto noč nihče ni smel biti ob živalih, saj so kmetje verjeli, da bodo spregovorile in, kdorkoli bo slišal njihove besede, bo tvegjal življenje.

Tudi moja nona Antonija, Tončka, je rada praznovala svoj god. Tudi njo so domači, sorodniki, prijatelji in znanci na ta dan obiskovali na njenem domu. Slavljenki so voščili in ji večkrat prinesli manjše darilo. Včasih sta prišla na obisk tudi sorodnika iz Hrpelj pri Kozini; oba sta delala v tamkajšnji tovarni steklenih izdelkov, tako da sta ji večkrat prinesla v dar kako vazo ali kozarček. Navadno sta se najprej zadržala pri sestrični, v predelu vasi Ustje, ki se še danes imenuje Brith, saj je bil nekoč na tistem kraju, ob cerkvi svetega Janeza, stari "britof" - pokopališče. V času, ko sta bila pri sorodnici, je nona na hitro pripravila nekaj za pod zob. Ob tako pomembni priložnosti, kot je bil njen god, je navadno ocvrta štravbe, ki jih nekoč niso jedli samo za pust, ampak ob vseh pomembnih praznikih, še posebno za god!

VZHAJANE ŠTRAVBE

Sestavine:

600 g moke, 200 g smetane za kuhanje, 100 g sladkorja, 30 g kvasa, 50 ml mleka, 2 žlici žganja, ščep soli, naribana limonina lupina, vanilija, 100 g mletega sladkorja za posipanje, maščoba za cvrtje (svinjska mast ali olje).

Priprava:

Kvas raztopimo v mleku in dodamo žlico sladkorja. V večji skledi stepemo jajca, nato dodamo sol, sladkor, smetano, žganje, vanilijo in limonino lupino. Dodamo vzhajani kvas in moko. Zamesimo mehko testo in ga pustimo vzhajati 30 minut na toplem. Na pomokani mizi testo razvaljamo na debelino enega centimetra. V večjem loncu segrejemo olje, testo razrežemo na pravokotnike in na vsakem naredimo dve zarezi, da dobimo tri trake, ki se na koncih držijo skupaj. Trake prepletamo po želji in jih damo v vroče olje. Štravbe cvremo do zlatorjave barve, ocvrte damo na kuhinjski papir, da odstranimo odvečno maščobo. Še vroče potresemo z mletim sladkorjem. Bog žegnaj!

Peta številka mladinske revije Galeb v š. l. 2019/2020

Pripovedi in pesmice za male in velike bralce

Šegava petarda, ki jo je narisala Lisa Emili, četrtošolka OŠ Josip Jurčič iz Devina, na naslovnici januarске številke Galeba vabi, naj veselo vkorakamo v novo leto, ki naj bo čim bolj srečno, a tudi poučno. Da bo tako, bo gotovo prispeval tudi Galeb s svojimi lepimi pesmicami in zanimivimi zgodbami, ki jih je tudi tokrat veliko.

Iz mestnega doma pobegli maček Rdeči Blisk, o katerem piše Evelina Umek ob ilustracijah Žive Pahor, se je na ogledu živalskega vrta s pogumom miško Miss Nero približe srečal s svojim veličastnim sorodnikom, azijskim levom. Miška ga je poučila, da je to ogrožena vrsta, ker so jih ljudje preveč pobijali. Tudi slonico je spoznal. S trobco mu je pomagala na svoj hrbet, a čuvaj je Rdečega Bliska opazil, zato je maček zbežal iz ograde. Miška Frančiška izpod peresa Darinke Kopal je spet izgubila varni dom in zato se je napotila proti vasi. Tam je stala tudi stara hiša z veliko kletjo, v kateri je bilo polno dobrot: krompir, korenje, pesa... Vso zimo bi lahko preživela v njej... Prizor v kleti je vabljivo naturalistično ilustrirala Katerina Kalc. Mali Emil v pripovedi Neli K. Filipič, ob ilustracijah Ane Zavadlav, je želel razveseliti babico, ki se je spomnila na ledene rože, in najljubšo mamino orhidejo spravil v zamrzovalnik... Časovni stroj je zvedavega Marka tokrat odnesel v l. 1940 naravnost na dvorišče hiše, kjer je stanoval Neil Armstrong, kasnejši prvi človek na Luni! Marko in njegov časovni stroj vselej predstavljata bralcem kakšno pomembno osebnost iz zgodovine človeštva. Zgodbo v nadaljevanjih piše Maja Furman, Anja Držanič pa jo likovno opremila. V temačni zgodbi Lisija luna so uročeni otroci-živali skušali ponoči pobegniti iz čarovničnega tabora, a so se zjutraj zavedeli, da so hodili v krogu. Prečudne dogodivščine piše

Maša Ogrizek, v nič kaj prijetno sivino ilustracije ovija Tina Dobraj. V živalski šoli je bilo pouka konec in živalice so se odločile za novo igrice, pri kateri je Lisica Bela doživela prav posebno pustolovščino... Ob pripunih ilustracijah močnih barv Štefana Turka je povest napisala Helena Jovanovič.

Pogumen list Jesenček je končno dospel do kraljestva Zime in jo povprašal, ali bi lahko nasledila jesen v njegovih krajih, saj je prav zaradi te naloge odšel na pot. Privlačna ilustracija spremlja pripoved Natalie Šimunovič. Poleg omenjenih zgodb v nadaljevanjih, ob katerih se bodo bralci odpeljali v svet domišljij-

pri besedi vrata in omenila, da leta rade volje odpremo kolednikom, ki se v zadnjih letih spet pojavljajo v naših vaseh. Ni pa lepo, če nekemu "zapremo vrata pred nosom", tudi "pokazati vrata" ni najlepše, če pa hočemo kaj doseči, moramo "poiskati prava vrata", nekateri pa srečo najdejo zmeraj, saj vstopajo vedno "skozi stranska vrata". Zanimiva je tudi druga jezikovna rubrika, *Soimenjaki*, ki jo piše Darinka Kopal, duhovito pa likovno opremila Ivana Soban. Za pravilno izražanje v slovenščini so nedvomno zelo dragoceni zapisi Matejke Grgič z naslovom --- *Po slovensko* ---. Z ilustratorko Chiaro Sepin jemlje

tokrat v pretres glagol *smučati* in vse, kar se tiče smučanja, tako bodo mali smučarji svoje dogodivščine z zasneženih poljan pripovedovali z ustreznimi besedami. Miška in medved v stripu Majde Koren in Bojana Jurca se v telovadnici preizkušata v gimnastiki. Otroci bodo našli priložene pravilne izraze za razna telovadna orodja.

Značilnosti "spidermana med živalmi", močerala, opisuje Marjeta Zorec ob natančnih ilustracijah Katerine Kalc.

Kako pa deluje čistilni servis, se v verzih sprašuje Majda Artač Sturman ob zelo zgodovinski ilustraciji Žive Pahor. Kaj se je zgodilo trem malim zajčkom, ki jim je mamica dala denar za hude čase, bodo bralci odkrili v pesmici Tine Arnuš Pupis. Ajlin Visintin je ilustrirala zajčje mladičke.

Kako lahko krog, ki simbolizira popolnost, harmonijo, uporabljamo v umetnosti, razlaga Jasna Merku'.

V januarski številki so še *Vaje za koncentracijo in sprostitve* (Ester Derganc in Chiara Sepin) in *Galebov kviz*.

Galebu so šolarji kot vedno poslali lepe risbice raznolikih vsebin.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (280)

Kako krepimo oči v naturopatski optiki (3)

Za obolele oči je dobrodošlo spiranje očesa s kamiličnim čajem. Oko krepi tudi sveža korenika kolmeža; zmeljemo jo, sok pa stisnemo na zaprto oko, pustimo učinkovati kratek čas in speremo z mrzlo vodo.

Ko skrbimo za oko, ne smemo pozabiti na pH ust, ta je za zdravje očesa ključen. Naša slina mora biti bazična, pH med 6 in 7, ko je kislota (na primer ko imamo veliko kariesa ali veliko aft), je pH ust kisel, pri refleksu se dogaja isto. Takrat se v požiralniku naselijo patogeni mikroorganizmi, med katerimi tudi kandida. V tem primeru ošibi celoten predel telesa, in ker imamo oči na glavi tako kot usta, svetujemo za naturopatsko krepitev telesa vedno tudi mazanje probiotika po zobeh. Kapsulo odpremo in jo namažemo po zobeh večer, ko smo si že umili zobe. Pred spanjem. Tako bo pH ust pravičen, saj se prebava

začne v ustih. Kakršno koli težavo moramo zretati na samem začetku! Vedeti moramo, da je največ patogenih mikroorganizmov v nosu in grlu!

Naturopatska kura krepitev telesa zajema 2 meseca prehrane, samomasaje in dovajanja dobrih bakterij

v usta za vzdrževanje pravičnega pH ust.

Primer naturopatskega jedilnika, ki krepi oko:

Zajtrk: Borovnice in jabolka za zajtrk s proseno kašo in cimetom, cikorijska *Malica:* Jajca

Kosilo: Riž s koromačem, stročji fižol, rdeča pesa in sveža riba, radič in fižol *Malica:* Smuti iz korenčka in koromača

Večerja: Enolončnica (bučke, koromač, brokoli, blitva, stročji fižol, fižol)

Veliko krepčilo za oči je smetlika (*Euphrasia*); iz nje v homeopatiji izdelujejo odlične kapljice, ki pomirijo vneto in razdraženo oko, celo krepijo ga.

Iščimo zdravje!
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,

tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRITIT2V00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. februarja 2020, ob 13. uri

Čut za skupnost v samoti Idrske doline

Cerkev, ki jo požira robida

O spremembah in časih, ki so povsem drugačni, ljudje radi govorijo. Predvsem vsi tisti, ki radi spremljajo življenje z globoko filozofsko analizo, ki pa, bodimo odkriti, ne sloni vedno na trdnih, konkretnih temeljih. O spremembah v družbenih odnosih beremo in slišimo veliko. O tem, da izginja družina, da živimo vse bolj osamljeni, da postajamo individualisti.

Ne vem, ali naj verjamem. Velikokrat so teorije same sebi namen. Res je, da imamo vse manj časa za družabno življenje, kar nam še preostane prostih trenutkov, pa nam jih kradejo računalniki in pametni telefoni ...

A vendar, prepričana sem, da se človeško bistvo ne spreminja veliko. Družabna bitja smo, kot vsa ostala bitja na tem svetu, od trav in cvetja in rastlin pa do najbolj razvitih štirinožcev, in hlepimo po tem, da se razmnožujemo in puščamo za seboj naslednike. Živimo, da smo z ljudmi, da delimo z njimi trenutke, da gradimo skupaj. Pa četudi po spletu. Način se spreminja, vsebina ne. Ljudje smo tu, na tej zemlji, zato da smo skupaj, da smo skupnost.

Skupnost. Pripadnost. Zavetje skupine. To iščemo še vedno in prepričana sem, da bo tako ostalo, dokler bo obstajalo človeštvo. V nas je želja po skupini, solidarnosti, po sebi enakih. Vsi čutimo potrebo, da se istovetimo s sočlovekom. Nekateri znanstveniki to razlagajo tako, da nas imenujejo krdelna bitja. Nekako kot psi ali volkovi.

Skupnost velikokrat pogrešam.

Težko mi je brez nje. Iščem jo, kot jo iščemo vsi. Iščem pripadnost. Identiteto. Ker bežim pred tisto morečo, ustrahujočo osamljenostjo, pred negotovostjo in ranljivostjo neprilagodnosti. Iščem to, kar smo nekdanje imenovali solidarnost.

Skupnost sem začutila zadnjič na dnu tiste doline, kjer sem doma. Vsakič, ko sem se peljala mimo Britofa v Brda ali Soško dolino, sem z grenkobo v srcu opazovala, kako robida prerašča cerkvico v Čubcih. Skoraj videti je ni več na vzpetini pod vasjo. To je ena izmed številnih votivnih cerkva v cvetoči gotiki, ki so ponos Benečije, delo škofjeloških mojstrov. Ljudem zgornje Idrske doline veliko pomeni. To so kraji, kjer ni interneta, kjer mobilni telefon težko lovi signal in kjer je volk edini sosed, lisica pa nadomešča poštarja. No, tako pravijo na slovenski strani Idrije, pri nas še lisice ni, pošta prihaja le tu in tam z enotedenskimi presledki. Med zelenjem in vodami, ki rišejo slapove in barvita korita, teče življenje v pozabljeni dolini mirno in tiho. V samoti, ki je včasih tako gosta, da si človek težko utira pot skozi njo.

Vstala sem zgodaj. Sonce se je še obotavljalo za Korado in zunaj je bilo pošteno mraz, ko sem v očetovem delovnem kombineznu, odkar živim tu v Benečiji, ga pogostokrat uporabljam, spravila v nahrbtnik vrtno škarje, grablje in rokavice ter se po odsluženih strmih cestah spuščala k reki in nato navzgor, proti Salamantom. Tam me je čakala jutranja kava. Pri Claudii, skoraj vsi jo poznajo

ponica modrina Idrske doline, vežejo številni lepi spomini: na lanski Božič, denimo, ko smo tu pričakali polnoč; ne bom nikoli pozabila objemov in besed pod zvezdnatim nebom doline, ki se končuje pod Kolovratom. Ni mi bilo težko odzvati se povabilu naše Claudie, ki mi je že mesec prej povedala, da bodo na februarso nedeljo krajani osamljenih vasic na desnem bregu Idrije skupaj počistili breg pod cerkvico.

no zato skušajo ljudje živeti skupaj. Kar se da. Pomagajo si pri košnji, pri izkopavanju krompirja, pri živini, ki je tu bolj za okras in za družbo, predvsem pa zaradi travnikov, ki jim gozd ne prizna več. Pomagajo si, tako kot nekoč. Meni se zdi lepo in neverjetno. Meni, ki sem rojena v mestu, kjer je človek sočloveku tuje. Sešli smo se navsezgodaj, a sonce

po njenih verzih v domačem beneškem narečju, ki govorijo o Idriji in o časih, ki jih ni več, je vedno prijetno in toplo. Kamnita domačija, ki jo zapira visok zid, podoben našim kraškim, je grajena zato, da v svoj objem sprejema ljudi in jih poseda za "šparger", za okno, ki gleda na Idrijo in na zelene grebene. Tako hišo pogrešam. Hišo z dušo, s preteklostjo, z odprtim naročjem in ognjem, ki gostoljubno prasketa. S Claudio spijeva kavo in si poveva, kaj je novega. Še drugi prihajajo. občutek imam, da smo drug drugega pogrešali. V teh zakotnih beneških vasesh živi po ena, kvečjemu dve družini. Samota duši, grabi, neizprosna je. In rav-

je zdaj že visoko. Pomagam nakrmiti konje, toplo je že. Še nekaj vil gre v avto, čeprav težko, ker je to meščanska limuzina, ki nima kaj iskati na makadamskih cestah in v blatu.

Odpeljemo se v Čubce. Čeprav je februar, je že prijetno toplo, na strmem pobočju je že slišati motorne kosilnice. Tisti, ki imamo samo ročno orodje, bomo dokončali delo. Poprimem, zaradi strmine me kar bolijo kolena, a prijetno je, ko se veselimo vsakega počiščenega metra. Klepetamo o vsem, počasi spoznavam ljudi iz svoje doline. In njih navezanost na kraje, ki počasi, neustavljivo umirajo. Čeprav so prekrasni. Umirajo zaradi pomanjkanja vsake infrastrukture, zaradi pomanjkanja vsega. A mi gremo naprej. Čeprav boleče zaznavam, da smo že vnaprej nemočni poraženci pred robido in gozdom, ki požrešno goltata to, kar so bile nekoč njive in vasi. Da bi pred divjim zelenjem ubranili vsaj cerkev, so prišli čisto vsi. Starejši, otroci, mladina. Tisti, ki imajo tu korenine, a zaradi službe in udobnosti živijo v Špetru ali Čedadu. In jaz, ki sem se v to dolino samo zaljubila, najprej v dolino, nato v ljudi. In vem, da bom zaradi njih ostala. In v robidi morda bom še sama pognala korenine. Ko gledam, kako z rokami čistijo prst in rijejo korenike bo-deče naslednje, začutim zagnanost, odločnost, pogum. Kjer samote ni, smo ljudje veliko bolj osamljeni. Tam, kjer se prerivamo po ulicah, prodajalnah, trgovskih središčih. Tam, kjer nas nič več ne veže. Ker imamo vse. Tu ljudi vežejo dolina, pripadnost, obup. A iz njih se rojeva solidarnost, ki je krasna. Solidarnost, ki je skoraj njihče več ne pozna. Tisti, ki zaradi fizičnih težav ne morejo pomagati, prinašajo kavo, čaj, vino.

Nešetokrat odložimo srpe, škarje in grablje in smo potem skupaj. Pod tisto cerkvico, kjer se je nekoč ob tej uri, na ta dan maševalo. Danes pa rase robida in pozvanja tišina. Mi se ne damo. Čeprav nas je malo. Vsako leto manj. A smo. Ne počutim se tujca, čeprav vem, da sem. Z nežnostjo jemljem nasmeh med dlani, čutim vez, ki nastaja na pobočju med trnjem, ko rijem po zemlji, grabim in režem. Počasi postajam del te zadnje, verjetno že izgubljene bitke. Teh utripov, ki kljubujejo koncu... Jacopo je najmlajši med nami, a najbolj zagnan. Sredi robide, zemlje in odpadkov je našel stare kamnite stopnice, ki so verjetno vodile iz cerkve proti dolini. Z golimi rokami jih čisti. Pogledaj..., mi pravi. Upam in čutim, da bo on ostal. Ko ga gledam, kako suh in droben pomaga odraslim, čutim, da ima tu korenine. In zaslutim ponos najstarejših, ki s srpom in jezo podirajo grmovje. Če bo Jacopo ostal, bo ostalo življenje. Mladost med robido.

Moram v Špetar zaradi delovnih obveznosti. Ko me pozdravljajo, me ima, da bi ostala. Prepolna vsega sem, ko se vozim proti Prapotnemu, proti Furlanski nižini. Prepolna pripadnosti, solidarnosti. Prepolna čustev, na katera smo že pozabili.

Na poti srečam kolesarje v svetlih, barvnih kombinezonih, z modnimi naočniki, na gorskih kolesih, za katera so plačali tisočake. Ne vedo, kam bi šli. Vem, da ne vidijo doline. Pritisnem na plin. To je svet, v katerem se ne prepoznam več. Morda se nikoli nisem, če sem že pristala tu, v eni najbolj divjih in samotnih dolin. Dva svetova. Eden izginja, druga je vse preveč. In z njim samote, ki kot robida izpodjeda človeka.

Suzi Pertot

Nestrpnost tudi na domačih igriščih

Protislovenska žaljivka je trenerja Mladosti stala stolček

Dogodek je imel v naši javnosti velik odmev. Slovenski obračun v nogometni prvi amaterski ligi v Doboerdbu med Mladostjo in bazovsko Zarjo. Napet derbi, razgrete glave, mestoma živahna izmenjava mnenj med igralci na zelenici, pa tudi med možmi na klopih. Trener domačih, Gradežan Mauro Pinatti, je nekdanjega predsednika in zdaj spremljevalca Zarje Roberta Franca opsoval z izrazom "s'ciavo". Psovko je slišal marsikdo, nasled pa je sredi tedna po seji

škodo. Mastnih besed z obeh strani je med dvobojem in po njem padlo nič koliko, kar se sicer v tovrstnih živčnih obračunih včasih zgodi. Zgodijo se tudi, čeprav se ne bi smele, žaljivke z rasističnim predznakom. Ko prihaja do tega, praviloma žalijo iz tabora večinskega društva članke ekipe slovenske manjšine, tokrat pa je "s'ciavo" priletel iz ust trenerja slovenskega društva. Nenavadno, čeprav se tu tudi to v zgodovini že pripetilo, čeravno seveda ne prav pogosto. Kdor kot trener, igralec, športni de-

detim je priznal, da je bil izbruh pač posledica besednega spora in splošne živčnosti ob napetem dogajanju.

Na teh stolpcih bi nikogar ne obsojali oziroma ocenjevali, kdo je prav postopal in kdo ne. Številni se strinjajo z ukrepom odbora Mladosti, nekateri pravijo, da so pretiravali, saj bi lahko bila z opravičilom in obžalovanjem storjenega s strani dotičnega zgodba lahko končana. Predsednik doberdobskega kluba Nordio Gergolet in sodelavci so pač zavzeli določeno stališče, glave niso potisnili v pesek in so dosledno sprejeli odločitev, ki je bila zagotovo boleča. Njihovo držo in sklep je treba spoštovati.

Tudi figure trenerja Pinattija bi ne obravnavali kot absolutno zlo. Nedvomno je zgrešil in zdaj plačuje posledice svojega dejanja. Sam pravi, da je bil kaznovan nesorazmerno strogo. Ponavljamo, da do incidentov na tekmovališčih pač od časa do časa prihaja, večkrat so izpadi tudi posledica grobosti, izzivanja, provokacij. Novica pa je v tej zgodbi menda prav ta, da je društvo zavzelo določeno pozicijo in brezkompromisno ukrepalo, kar se do zdaj v tovrstnih primerih ni dogajalo. Naj pripišemo, da je v dneh po odsložitvi uprava Mladosti za novega trenerja imenovala Maria Adamiča, pri nas priznanega nogometnega strokovnjaka in pedagoga, ki je med drugim tudi selektor reprezentance Slovencev v Italiji.

HC

Z 12. strani

Boljunski odgovor lažem ...

"Tigrovcem in članom Jugoslovanskega odbora iz Italije v Egiptu, ki so se borili za osvoboditev Primorske izpod fašizma, je poveljna oblast očitala, da so se fašizmu uprli desetletja pred komunisti in da so bili zagovorniki zahodnih zaveznikov".

Organizatorjem srečanja je žal zaradi tehnične okvare uspelo prikazati le del dragocenega filma, ki ga je v Palestini junija l. 1942 posnel časnika oče. Bil je to čas, ko se je general Draža Mihajlovič, ki so ga zahodni zavezniki podpirali, boril proti okupatorskim silam

osi. Ob omembi zasluge, ki jo NOB ima za premik ob koncu vojne meje proti zahodu, je gost srečanja zatrdil, da so na osnovi pričevanja nemškega poveljnika v Rižarni zadnje štiri mesece vojne gospodovali fašisti.

V končnici svojega izvajanja je Rudolf izpostavil nekatera dejstva, o katerih italijanska politika ob dnevu spomina molči: v Istro je z Apeninskega polotoka v času fašizma prišlo 50 tisoč Italijanov, ki so ob koncu vojne bili obravnani kot begunci. Po vojni je Beograd izročil Rimu seznam s 1.200 italijanskimi vojnimi zločinci,

od katerih se ni nihče zagovarjal pred sodnikom, nasprotno, država jih je celo nagradila; poročilo mešane slovensko-italijanske zgodovinske komisije ostaja v Italiji neznano.

V razpravi so posljalci izrazili zaskrbljenost zaradi vsakoletnega čedalje dolgotrajnejšega širjenja nestrpnosti in pretiravanja ob dnevu spomina. "Večkrat ponovljene laži postajajo resnica", je ugotavljal Rudolf. Napetost in sovraštvo, žrtev katerih je v prvi vrsti slovenska manjšina, narašča.

Naj ob koncu omenimo, da bodo boljunski srenjaši v kratkem tudi pobudniki postavitve tla-kovcev spomina, ki bodo opozarjali na žrtev vseh tistih, ki se ob koncu vojne iz taborišč niso vrnili živim domov.

OŠ O. Župančič / Dan kulture malo drugače

Obisk mlade igralke Patrizie Jurinčič Finžgar

Ob slovenskem kulturnem dnevu je na OŠ Oton Župančič v Gorici prišla na obisk gledališka igralka Patrizia Jurinčič Finžgar, članica igralskega ansambla SNG Nova Gorica. Jurinčičeva se je rodila leta 1990 v Trstu in je pogosto sodelovala s Slovenskim stalnim gledališčem. Prejela je skupinsko študentsko Prešernovo nagrado, pa tudi nagrado amadeo za najboljšo predstavo na mednarodnem festivalu v Zagrebu in Šeligovo nagrado. Že med študijem na AGRFT je sodelovala z Mestnim gledališčem lju-

bljanskim in Lutkovnim gledališčem Ljubljana. Leta 2016 je prejela Borštnikovo nagrado za mlado igralko 2016 za vlogo Hane v uprizoritvi Dogodek v mestu Gogi (SSG Trst in Glasbena matica). Učencem prvih in drugih razredov je predstavila igralski poklic in jih navdušila z raznimi igrami za razvijanje domišljije in gledaliških spretnosti. Otrokom je skušala predstaviti take igre in tehnike, ki omogočajo angažiranost in osebno svobodo, ki sta potrebni za doživljanje in dramsko igro. V domišljiji ustvarjati situacijo in v

njej igrati vlogo je izredna izkušnja, neke vrste oddih od svoje glave in rutine vsakdanjega življenja. S povečanjem možnosti doživljanja v igri prebudimo tudi neizmerne osebnostne zmogljivosti. Poklicna igralka je pokazala, da, kdorkoli želi, lahko igra na odru, in verjetno je to, kar imenujemo nadarjenost, preprosto večja osebna zmogljivost doživljanja. Doživljanje pa je "prehajanje" v okolje, biti celotno povezani z njim: razumsko, telesno, intuitivno.

Učenci tretjih, četrtih in petih razredov so igralki pripravili intervju. Iz tega so spoznali njeno osebnost, življenje in delo. Finžgarjeva je ob koncu interpretirala pesnitev Franceta Prešerna Povodni mož iz gledališke predstave Prosto po Prešernu.

Karlo Nanut

glavnega odbora uprava doberdobskega kluba kljub opravičilu trenerja, ki je dejanje obžaloval, sklenila Pinattija odsloviti.

Na tekmi, ki je bila, kot kaže, vse drugo kot športni praznik, se je zgodilo tudi marsikaj drugega. Iz domačega tabora so krivili goste, da so po porazu z 2:1 v garderobi pustili nered in povzročili gmotno

lavec prestopi prag kluba, ki je odraz naše skupnosti, bi moral vodeti (oziroma bi mu morali povedati), kje je, kakšne so tu vsebine, vrednote, kaj pravi društveni statut itd. Zdej že nekdanji trener Mladosti trdi, da dobro pozna in spoštuje specifično slovenskega športa in da ima tudi sam slovenske korenine. Ob opravičilu priza-

S 1. strani Svetal zgled ...

Bil je namreč eden tistih velikih primorskih duhovnikov, ki so krščanstvo živeli dejavno, zato ni naključje, da je v reviji Ognjišče uvedel poleg posebne rubrike, v kateri je predstavljal "preizkušane sestre in brate" in zanje tudi prvi organiziral romanje na Brezje, tudi zametek današnje dobrodelne Karitas, kar je bil *Predal dobrote*. Nekdanja socialistična oblast ni pustila Cerkev, da bi se ukvarjala z dobrodelnostjo, a msgr. Bole je vztrajal in bil je tudi prvi direktor te dobrodelne organizacije. Kdor je msgr. Franca Boleta spoznal v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja ali še prej, je v njem videl predvsem duhovnika, ki se je zavedal pomena tiska, krščanske vere, dostojanstva kristjana v javnosti, ki mu jo je nekdanja oblast odrekala in mu jo odrekajo na Slovenskem še danes nekateri.

Vztrajal je vedno, začel s Farnim Ognjiščem, nadaljeval z Ognjiščem, začel z radiom Ognjišče v majhnih prostorih v Kopru, nato v Ljubljani, vedno je vztrajal, žal mu niso dovolili, da bi lahko zaživela televizija, TV3, ki jo je bil prisiljen prodati. Nasledniki nekdanje socialistične oblasti so mu na vse načine oteževali delo, dokler jim ni uspelo, televizije ni smel narediti, postaviti na noge. Žal, ker bi njegova televizija danes pomenila gotovo obogatitev pluralnosti na Slovenskem. Tudi ta poraz je sprejel dostojanstveno in se posvetil pomladitvi tako uredništva revije in založbe kot radia Ognjišče.

Pogrebno mašo je v stolnici vodil koprski škof dr. Jurij Bizjak, somaševali so še trije slovenski škofje in več kot šestdeset duhovnikov, med njimi so bili tudi duhovniki z našega območja, predvsem pa je bilo pri maši veliko prijateljev, sodelavcev, sorodnikov, vernikov, ki so se tako poklonili velikemu duhovniku in časnikarju, pel je stolni zbor, ki so mu pomagali sodelavci radia in revije Ognjišče.

Msgr. Franca Boleta, "legende", kot smo ga radi imenovali prijatelji časnikarji, se bomo spominjali z veseljem in toplino, predvsem pa bomo z vsakodnevnim delom skušali slediti njegovemu več kot petinpetdesetletnemu delu, ki ga je opravljal vedno z optimizmom, veseljem, ponižnostjo in v službi Resnice.

Na pogrebu so mu svojo hvaležnost pokazali vsi, zato je v imenu vseh najprej pogrebno mašo uvedel njegov naslednik, odgovorni urednik Ognjišča mag. Božo Rustja z besedami: "Gospod, rekel si mi, naj grem. Pripravljen naj bom na veselje in na trpljenje ..., toda naj ne zaupam vase, ampak vate". Tako se začena novomasto geslo msgr. Franca Boleta. Zvest temu geslu se je v torko pripravljen odpravil še na zadnjem pot, na pot v Očetovo hišo. Vse, ki ste prišli na njegov pogreb, lepo pozdravljam. Pristrčno se vam zahvaljujem za vašo navzočnost pri pogrebni maši, s katero se bomo Bogu zahvalili za vse darove, s katerimi ga je obdaril. Ti darovi, ki jih je "oče urednik" velikodušno dal v službo Cerkev, so nam bili znamenje Božje naklonjenosti in ljubezni. Gospoda bomo prosili, naj mu bo milostljiv sodnik in naj ga ljubeče sprejme v svoje Očetovsko naročje, nam pa naj da moči, da bomo na mestu, kjer smo, pričevali za Gospodovo ime".

Nagovor koprškega škofa dr. Jurija Bizjaka objavljamo v celoti:

"Dragi bratje škofje, duhovniki in diakoni, redovniki in redovnice, bratje in sestre verniki, prisrčno pozdravljeni vsi zbrani tu v koprski stolnici in vsi, ki naše sveto opravilo spremljate po valovih radia Ognjišče: Milost vam in mir!

Naš brat Franc je dopolnil svoje dni in gospodar življenja ga je poklical k sebi v večno domovino. Zbrali smo se, da zanj darujemo sveto mašo in zanj molimo, da se od njega poslovimo in njegovo telo položimo k večnemu počitku.

Gospo Lei, sestri pokojnega Franca, in vsem njegovim sorodnikom, vsem njegovim sodelav-

jenost in naj kot bližajoči se silni vihar novih binokosti napolni vso deželo in vsa njena srca! In nastalo je najprej Farno Ognjišče, ki je hitro preraslo v mladinsko revijo Ognjišče in končno v založbo Ognjišče. Pisatelji in pesniki in prevajalci in uredniki so se vrgli na delo in število pisnega gradiva je raslo kot gobe po dežju in naklade in zbirke so hitro začele preseagati vsa pričakovanja in vsa načrtovanja. Tudi o očetu Francu bi lahko rekli, kakor pravi evangelist: 'Ko bi se vse to popisalo vsako posebej, mislim, da bi ves svet ne obsegel knjig, ki bi jih bilo treba napisati!' (Jn 21,25). Zgovorjeno in živo besedo. Tako govori psalmist Asaf: 'Poslušaj, moje ljudstvo, moj nauk, nagnite svoja ušesa k besedam mojih ust! Odprl bom svoja usta za modre izreke, oznanil bom skrivnosti starodavnih časov!' (Ps 78,1-2). Tudi naš oče Franc je sredi devet-

Foto JMP

desetih let prejšnjega stoletja odprl svoja usta in začel oznanjati skrivnosti starodavnih časov. Spomnil se je, da v veroizpovedi molimo, kako Sveti Duh ni pisal, ampak je govoril po prerokih, in je ustanovil Radio Ognjišče. Poučen o nebeškem kraljestvu je res bil podoben tudi 'hišnemu gospodarju, ki prinaša iz svojega zaklada novo in staro' (Mt 13,52), novi radio je pa s svojo bližino in svežino hitro osvojil srca poslušalcev in v njihova domovanja prinašal prijeten vonj svojih oddaj. Drugi vatikanski koncil nam naroča, naj skrbimo, da bomo kvas sveta in kot kristjani navzoči v vseh zemeljskih stvarnostih in dejavnostih. Radio Ognjišče je vsa leta svojega obstoja in delovanja takšen kvas v naši družbi. S celotnim svojim sporedom, s svojim odnosom do poslušalcev in do sveta, do države in do Cerkev, do človeških in krščanskih vrednot, ki jih brani, z glasbo, ki jo predvaja, s pogovori, ki jih pripravlja, s prenašanjem obredov in različnih verskih in drugih prireditev, z ocenami in presojami, ki jih izraža, je sol in kvas v Cerkvah in v družbi na Slovenskem.

Z dejavno in uresničeno besedo. V govoru na gori nam Gospod naroča: 'Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih!' (Mt 5,16). To naročilo je pravilno razumel in ga vzel zares tudi naš oče Franc. Septembra leta 1967 je v reviji Ognjišče začel dobrodelno rubriko *Predal dobrote*, ki je želela pomagati ljudem v vseh različnih stiskah in se je hitro razrasla in obogatila še pod drugimi nazivi ter se ob osamosvojitvi preimenovala v Slovensko Karitas; oče Franc je bil imenovan za njenega prvega direktorja. Med najbolj znane karitative dejavnosti spada tudi njegova skrb za invalide in bolnike, ki jih je obiskoval in jih predstavljal v reviji

Ognjišče. Leta 1969 je organiziral prvo romanje bolnikov in invalidov ter ostarelih na Brezje, ki je z leti prešlo v nacionalno romanje bolnikov in invalidov. Prav tako je vsem znana njegova velika ljubezen do misijonarjev in njegova stalna skrb zanje v njihovih potrebah in preizkušnjah. Iz vsega svojega srca je ljubil Ognjišče in Škofijo, še posebej pa obe skupnosti na Ognjišču in na Škofiji v Kopru. Večkrat je verjetno malo za šalo, malo zares rad dejal, da ga 'nije majka rodila, ki bi njega spravil iz njegove hiše', ki jo je s tolikšno ljubeznijo prislomil na Škofijo in v njej prebival in ustvarjal. In takšen svoj načrt je tudi uresničil. Ko je uvidel, da ga moči zapuščajo in da obe hiši skupaj ne bosta več v stanju, da bi zanj ustrezno poskrbeli, se je rajši kot na katero koli drugo vmesno postajo odpeljal naravnost na zadnjo in končno postajo, v nebeško prestolnico Jeruzalem, v prestolnico nebeškega miru. In zdaj nas vse veselo gleda dol z balkona Očetove hiše: Naj počiva v miru in naj se spočije od svojega truda in naj gredo z njim vsa njegova dobra dela! (Raz 14,13). – Amen.

Pred pogrebno svečanostjo so prebrali tudi življenjepis msgr. Franceta Boleta.
Msgr. Franc Bole (1932–2020) Franc Bole se je rodil 9. avgusta 1932 v Koritnicah pri Knežaku. Rad se je spominjal otroštva, ki ga je preživel skupaj z bratom in dvema sestrama, zlasti pa staršev, in vedno je povedal, da jima je hvaležen, da so mu dali dobro krščansko vzgojo, podprto z osebnim zgledom. V Knežaku je obiskoval osnovno šolo, ki je bila v italijanščini, prav tako tudi kasneje, v času vojne, ko je študijsko pot nadaljeval v malem semenišču na Reki. Po vojni je študiral na novo ustanovljenem semenišču v Pazinu, ker je dokončno dozorela tudi njegova odločitev za duhovniški poklic. Vpisal se je na Teološko fakulteto v Ljubljani, kjer je v resnici imel prvič predavanja v domačem,

ko uspešni, kljub porazom je ostal vedrega obraza in z zaupanjem in v veri nadaljeval svojo pot. Franc Bole je bil član Mednarodnega združenja katoliškega tiska in Evropskega združenja krščanskih radiev. Zaradi svojega prizadevanja, da bi Cerkev imela svoje medije, in zaradi oznanjevanja v njih je postal večkrat tarča napadov in preganjanj socialistične oblasti. Poleg tega, da je bil obsojen zaradi karitative dejavnosti, je bil obsojen zaradi članka v Ognjišču, a bil na drugi stopnji oproščen. Leta 1960 je bil še kot župnijski upravitelj v Postojni obsojen na zaporno kazen 15 dni, ki jo je prestal v Kopru.

Leta 1985 ga je papež Janez Pavel II. odlikoval z nazivom monsignor. Po demokratizaciji pa je prejel tudi več cerkvenih in družbenih odlikovanj: Slovenska škofovska konferenca mu je podelila Odličje svetega Cirila in Metoda (1993), Občina Koper Nagrado 15. maj (1997), Revija Naša žena priznanje Ljudje odprtih rok (1999), za svoje založniško dejavnost pa je leta 2005 prejel Schwentnerjevo nagrado. 30. oktobra 2013 ga je predsednik republike Borut Pahor odlikoval z redom za zasluge, leta 2018 pa je prejel častno priznanje Boruta Meška za življenjsko delo, ki ga podeljuje Združenje novinarjev in publicistov (ZNP).

Direktor revije in založbe Ognjišče Miha Turk je vidno ganjen spregovoril v imenu sodelavcev radia in revije:

"Dragi oče Franc!

V imenu vseh, ki smo te poznali in srečali, v imenu sorodnikov in posebej v imenu vseh nas tvojih sodelavcev na Ognjišču in Radiu Ognjišče bi se ti radi zahvalili za vse dobro, kar si storil za nas, nam osebno, pa tudi za Cerkev na Slovenskem in slovenski narod!
Hvala, da si svoje sanje: "en motor, pisalni stroj in dober tranzistor" kmalu spremenil:
- motor si kmalu nadomestil z avtomobilom, ki pa je bil le orodje, da si kot duhovnik lahko prišel do ljudi, jim pomagal, lajšal njihove stiske in jim oznanjal in prinašal Odrešenika Jezusa Kristusa!
- pisalni stroj si nadomestil z založbo, ki je s 645 izdajami mesečnika in številnimi knjigami pomagala in pomaga generacijam v njihovi človeški in duhovni rasti in dozorevanju!
- in tranzistor si nadomestil z radijsko postajo, ki po svojih valovih v slovenske domove, v domovini in po svetu, tudi starejšim in osamljenim, prinaša toplo slovensko besedo, besede spodbude, besede o Bogu in Božjo Besedo in tolažbo!
Oče Franc, v imenu nas vseh, tvojih najožjih sodelavcev, s katerimi si se vsak dan srečeval, in mojem osebnem imenu ...
Živeli smo skupaj, skoraj kot družina. In kot v vsaki človeški družini je bilo vsega; veliko lepega, veselja, heca in smeha, pa kdaj tudi kakšna trpka beseda, kakšno dejanje, za katerega nam je žal. Kakorkoli je bilo narobe, prosim odpuščenja! Smo te pa imeli radi in vemo, da si nas tudi ti imel rad, in kar je največ: sprejemal si nas take, kakršni smo. Hvala!
Hvala vsem, ki ste se v teh dneh spomnili očeta Franca, ki ste izrazili sožalje in ki ste se danes udeležili slovesa!"
Od msgr. Boleta se je v stolnici poslovil tudi direktor Karitas mag. Cveto Uršič, nato so krsto s telesom pokojnega prepeljali na koprsko pokopališče, kjer je pokopan v družbi pokojnih duhovnikov.

Foto JMP

slovenskem jeziku. Študij je vzel resno, posebej ga je pritegnila filozofija, navdušenje za socialno dejavnost Cerkev pa je utrjevalo njegovo pripadnost Cerkvah in odpiralo pot kasnejšemu duhovniškemu delovanju. Ob študiju je Franc z drugimi bogoslovci vedno veliko snoval in svoje pobude so uspeli tudi uresničiti: prevedli in pripravili so nekaj manjših knjig, ki so jih razmnožili na ciklostil. Iz časa bogoslovnega študija so znani njegovi "štoparski" teološki pohodi po Franciji, ki je imela takrat najbolj sodoben in prodoren verski tisk, ki ga je v polnih kovčkih nosil domov z mislijo, da mu bo prišlo prav pri bodočem pastoralnem delu. Večkrat je povedal, da si je kot bogoslovec predstavljal, da bo "en župnik na eni župniji" in da

zaživela leta 1990 kot Slovenska Karitas in urednik Ognjišča Franc Bole je bil med njenimi ustanovitelji in do leta 1993 njen prvi direktor.

Pomembna pridobitev za Cerkev na Slovenskem, sad prizadevanj Franca Boleta, je radio Ognjišče, ki se je prvič oglašil iz koprškega studia 6. junija 1994, iz studia v Ljubljani pa 28. novembra istega leta. Pot do tega je bila dolga in naporna, a za Franca Boleta ni bilo nič pretežko; tudi peš obisk oddajnika na hribu v nedeljskih čevljih, če je bilo treba. Vsebinska zasnova radia Ognjišče se je poslušalcem hitro priljubila in mnogi od njih ga velikodušno podpirajo kot Prijatelji radia Ognjišče.

V dobri veri je zastavil in peljal tudi projekte, ki kdaj niso bili ta-

ko uspešni, kljub porazom je ostal vedrega obraza in z zaupanjem in v veri nadaljeval svojo pot. Franc Bole je bil član Mednarodnega združenja katoliškega tiska in Evropskega združenja krščanskih radiev. Zaradi svojega prizadevanja, da bi Cerkev imela svoje medije, in zaradi oznanjevanja v njih je postal večkrat tarča napadov in preganjanj socialistične oblasti. Poleg tega, da je bil obsojen zaradi karitative dejavnosti, je bil obsojen zaradi članka v Ognjišču, a bil na drugi stopnji oproščen. Leta 1960 je bil še kot župnijski upravitelj v Postojni obsojen na zaporno kazen 15 dni, ki jo je prestal v Kopru.

Leta 1985 ga je papež Janez Pavel II. odlikoval z nazivom monsignor. Po demokratizaciji pa je prejel tudi več cerkvenih in družbenih odlikovanj: Slovenska škofovska konferenca mu je podelila Odličje svetega Cirila in Metoda (1993), Občina Koper Nagrado 15. maj (1997), Revija Naša žena priznanje Ljudje odprtih rok (1999), za svoje založniško dejavnost pa je leta 2005 prejel Schwentnerjevo nagrado. 30. oktobra 2013 ga je predsednik republike Borut Pahor odlikoval z redom za zasluge, leta 2018 pa je prejel častno priznanje Boruta Meška za življenjsko delo, ki ga podeljuje Združenje novinarjev in publicistov (ZNP).

Direktor revije in založbe Ognjišče Miha Turk je vidno ganjen spregovoril v imenu sodelavcev radia in revije:

"Dragi oče Franc!

V imenu vseh, ki smo te poznali in srečali, v imenu sorodnikov in posebej v imenu vseh nas tvojih sodelavcev na Ognjišču in Radiu Ognjišče bi se ti radi zahvalili za vse dobro, kar si storil za nas, nam osebno, pa tudi za Cerkev na Slovenskem in slovenski narod!
Hvala, da si svoje sanje: "en motor, pisalni stroj in dober tranzistor" kmalu spremenil:
- motor si kmalu nadomestil z avtomobilom, ki pa je bil le orodje, da si kot duhovnik lahko prišel do ljudi, jim pomagal, lajšal njihove stiske in jim oznanjal in prinašal Odrešenika Jezusa Kristusa!
- pisalni stroj si nadomestil z založbo, ki je s 645 izdajami mesečnika in številnimi knjigami pomagala in pomaga generacijam v njihovi človeški in duhovni rasti in dozorevanju!
- in tranzistor si nadomestil z radijsko postajo, ki po svojih valovih v slovenske domove, v domovini in po svetu, tudi starejšim in osamljenim, prinaša toplo slovensko besedo, besede spodbude, besede o Bogu in Božjo Besedo in tolažbo!
Oče Franc, v imenu nas vseh, tvojih najožjih sodelavcev, s katerimi si se vsak dan srečeval, in mojem osebnem imenu ...
Živeli smo skupaj, skoraj kot družina. In kot v vsaki človeški družini je bilo vsega; veliko lepega, veselja, heca in smeha, pa kdaj tudi kakšna trpka beseda, kakšno dejanje, za katerega nam je žal. Kakorkoli je bilo narobe, prosim odpuščenja! Smo te pa imeli radi in vemo, da si nas tudi ti imel rad, in kar je največ: sprejemal si nas take, kakršni smo. Hvala!
Hvala vsem, ki ste se v teh dneh spomnili očeta Franca, ki ste izrazili sožalje in ki ste se danes udeležili slovesa!"
Od msgr. Boleta se je v stolnici poslovil tudi direktor Karitas mag. Cveto Uršič, nato so krsto s telesom pokojnega prepeljali na koprsko pokopališče, kjer je pokopan v družbi pokojnih duhovnikov.

Hvala, da si svoje sanje: "en motor, pisalni stroj in dober tranzistor" kmalu spremenil:
- motor si kmalu nadomestil z avtomobilom, ki pa je bil le orodje, da si kot duhovnik lahko prišel do ljudi, jim pomagal, lajšal njihove stiske in jim oznanjal in prinašal Odrešenika Jezusa Kristusa!
- pisalni stroj si nadomestil z založbo, ki je s 645 izdajami mesečnika in številnimi knjigami pomagala in pomaga generacijam v njihovi človeški in duhovni rasti in dozorevanju!
- in tranzistor si nadomestil z radijsko postajo, ki po svojih valovih v slovenske domove, v domovini in po svetu, tudi starejšim in osamljenim, prinaša toplo slovensko besedo, besede spodbude, besede o Bogu in Božjo Besedo in tolažbo!
Oče Franc, v imenu nas vseh, tvojih najožjih sodelavcev, s katerimi si se vsak dan srečeval, in mojem osebnem imenu ...
Živeli smo skupaj, skoraj kot družina. In kot v vsaki človeški družini je bilo vsega; veliko lepega, veselja, heca in smeha, pa kdaj tudi kakšna trpka beseda, kakšno dejanje, za katerega nam je žal. Kakorkoli je bilo narobe, prosim odpuščenja! Smo te pa imeli radi in vemo, da si nas tudi ti imel rad, in kar je največ: sprejemal si nas take, kakršni smo. Hvala!
Hvala vsem, ki ste se v teh dneh spomnili očeta Franca, ki ste izrazili sožalje in ki ste se danes udeležili slovesa!"
Od msgr. Boleta se je v stolnici poslovil tudi direktor Karitas mag. Cveto Uršič, nato so krsto s telesom pokojnega prepeljali na koprsko pokopališče, kjer je pokopan v družbi pokojnih duhovnikov.

Hvala, da si svoje sanje: "en motor, pisalni stroj in dober tranzistor" kmalu spremenil:
- motor si kmalu nadomestil z avtomobilom, ki pa je bil le orodje, da si kot duhovnik lahko prišel do ljudi, jim pomagal, lajšal njihove stiske in jim oznanjal in prinašal Odrešenika Jezusa Kristusa!
- pisalni stroj si nadomestil z založbo, ki je s 645 izdajami mesečnika in številnimi knjigami pomagala in pomaga generacijam v njihovi človeški in duhovni rasti in dozorevanju!
- in tranzistor si nadomestil z radijsko postajo, ki po svojih valovih v slovenske domove, v domovini in po svetu, tudi starejšim in osamljenim, prinaša toplo slovensko besedo, besede spodbude, besede o Bogu in Božjo Besedo in tolažbo!
Oče Franc, v imenu nas vseh, tvojih najožjih sodelavcev, s katerimi si se vsak dan srečeval, in mojem osebnem imenu ...
Živeli smo skupaj, skoraj kot družina. In kot v vsaki človeški družini je bilo vsega; veliko lepega, veselja, heca in smeha, pa kdaj tudi kakšna trpka beseda, kakšno dejanje, za katerega nam je žal. Kakorkoli je bilo narobe, prosim odpuščenja! Smo te pa imeli radi in vemo, da si nas tudi ti imel rad, in kar je največ: sprejemal si nas take, kakršni smo. Hvala!
Hvala vsem, ki ste se v teh dneh spomnili očeta Franca, ki ste izrazili sožalje in ki ste se danes udeležili slovesa!"
Od msgr. Boleta se je v stolnici poslovil tudi direktor Karitas mag. Cveto Uršič, nato so krsto s telesom pokojnega prepeljali na koprsko pokopališče, kjer je pokopan v družbi pokojnih duhovnikov.

Hvala, da si svoje sanje: "en motor, pisalni stroj in dober tranzistor" kmalu spremenil:
- motor si kmalu nadomestil z avtomobilom, ki pa je bil le orodje, da si kot duhovnik lahko prišel do ljudi, jim pomagal, lajšal njihove stiske in jim oznanjal in prinašal Odrešenika Jezusa Kristusa!
- pisalni stroj si nadomestil z založbo, ki je s 645 izdajami mesečnika in številnimi knjigami pomagala in pomaga generacijam v njihovi človeški in duhovni rasti in dozorevanju!
- in tranzistor si nadomestil z radijsko postajo, ki po svojih valovih v slovenske domove, v domovini in po svetu, tudi starejšim in osamljenim, prinaša toplo slovensko besedo, besede spodbude, besede o Bogu in Božjo Besedo in tolažbo!
Oče Franc, v imenu nas vseh, tvojih najožjih sodelavcev, s katerimi si se vsak dan srečeval, in mojem osebnem imenu ...
Živeli smo skupaj, skoraj kot družina. In kot v vsaki človeški družini je bilo vsega; veliko lepega, veselja, heca in smeha, pa kdaj tudi kakšna trpka beseda, kakšno dejanje, za katerega nam je žal. Kakorkoli je bilo narobe, prosim odpuščenja! Smo te pa imeli radi in vemo, da si nas tudi ti imel rad, in kar je največ: sprejemal si nas take, kakršni smo. Hvala!
Hvala vsem, ki ste se v teh dneh spomnili očeta Franca, ki ste izrazili sožalje in ki ste se danes udeležili slovesa!"
Od msgr. Boleta se je v stolnici poslovil tudi direktor Karitas mag. Cveto Uršič, nato so krsto s telesom pokojnega prepeljali na koprsko pokopališče, kjer je pokopan v družbi pokojnih duhovnikov.